

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

MKOA WA SINGIDA

TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA SHUGHULI ZA SERIKALI MKOA WA SINGIDA KWA MH JERRY WILLIAM SLAA WAZIRI WA HABARI, MAWASILIANO NA TEKNOLOJIA YA HABARI WAKATI WA ZIARA YAKE MKOA WA SINGIDA KUANZIA TAREHE 22 HADI 26 OKTOBA 2024

Imeandaliwa na: -

OFISI YA MKUU WA MKOA WA SINGIDA
03 BR. REGIONAL BLOCK
S. L. P 05
43180 SINGIDA

Barua pepe: ras@singida.go.tz

Tovuti: <http://www.singida.go.tz>

©OKTOBA, 2024

YALIYOMO

1.1	SALAAM ZA MKOA.....	2
1.2	ULINZI NA USALAMA.....	2
1.3	HALI YA KISIASA NA MAHUSIANO MENGINE	2
1.4	JIOGRAFIA NA ENEO LA MKOA.....	2
1.5	HALI YA HEWA.....	2
1.6	IDADI YA WATU	3
1.7	MUUNDO WA MKOA KIUTAWALA.....	3
1.7.1	Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala	3
1.7.2	Majimbo ya Uchaguzi	4
1.8	UTAWALA NA UTAWALA BORA.....	4
2.0	MAENDELEO YA KIUCHUMI	4
2.1	HALI YA UCHUMI NA PATO LA MKOA	4
2.1.1	Pato la Mkoa.....	4
2.2	Pato la Mwananchi	5
2.3	UKUSANYAJI WA MAPATO – TRA	5
2.4	UKUSANYAJI WA MAPATO YA NDANI YA HALAMASHAURI.....	5
2.5	BAJETI YA MKOA 2024/25.....	5
2.5.1	Makadirio ya Bajeti ya Mkoa kwa Mwaka 2024/25	5
3.0	UWEZESHAJI WANANCHI KIUCHUMI	6
3.1	MIKOPO YA ASILIMIA 10 YA HALMASHAURI	6
3.2	MFUKO WA MAENDELEO YA JAMII TASAF III	6
4.0	SHUGHULI ZA UZALISHAJI MALI	6
4.1	MAENDELEO YA KILIMO NA MIFUGO	6
4.2	SEKTA YA ARDHI	7
4.3	MISITU, MALIASILI NA MAZINGIRA.....	7
4.4	VIWANDA NA BIASHARA	8
4.4.1	Hali ya Viwanda katika Mkoa	8
4.5	MADINI.....	8
5.0	HUDUMA ZA JAMII	8
5.1	SEKTA YA ELIMU	8
5.1.1	UANDIKISHAJI KATIKA SHULE ZA MSINGI NA SEKONDARI.....	9
5.1.2	UFAULU KATIKA SHULE ZA MSINGI NA SEKONDARI	9
5.1.3	HALI YA MIUNDOMBINU YA SHULE	9
5.2	SEKTA YA AFYA.....	10
5.3	HUDUMA ZA MAJI	10
5.3.1	Miradi ya Maji Inayotekelezwa	11
5.4	UJENZI, MAWASILIANO NA UCHUKUZI	12
5.4.1	BARABARA (TANROADS).....	12
5.4.2	Hali ya Barabara (TANROADS)	12
5.4.3	Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini (TARURA).....	12
5.4.4	Hali ya Barabara (TARURA)	12
5.5	NISHATI YA UMEME	13
5.6	HUDUMA YA MAWASILIANO KATIKA MKOA	13
6.0	HITIMISHO	14

1.0 UTANGULIZI

1.1 SALAAM ZA MKOA

Mhe. Jerry Silaa Waziri wa Habari, Mawasiliano na Teknolojia, kwa niaba ya Wananchi wa Mkoa wa Singida, napenda kukukaribisha Mkoani Singida wewe pamoja na ujumbe uliofuatana nao. Aidha, napenda kuchukua fursa hii, kukushukuru kwa kutembelea Mkoa wa Singida ili upate fursa ya kuona maendeleo yaliyofikiwa kupitia utekelezaji wa Ilani ya Chama cha Mapinduzi ya Mwaka 2020-2025 yaliyotekelezwa kupitia Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inayoongozwa na Mhe. Rais Samia Suluhu Hassan.

Maendeleo ya Mkoa wetu yamepatikana pia kupitia utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025; Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano (2021/22 – 2025/26); Agenda ya Mwaka 2030 ya Malengo ya Maendeleo Endelevu; Agenda ya Umoja wa Afrika ya Mwaka 2063; Sera, Sheria na Miongozo ya Kisekta kama vile Miongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2022/23; na Maelekezo ya Viongozi wa Kitaifa na Mkoa.

1.2 ULINZI NA USALAMA

Hali ya ulinzi na usalama katika kipindi chote cha miaka mitatu imeendelea kuwa shwari. Matatizo yanayojitokeza yameendelea kudhibitiwa na vyombo vya dola kwa kushirikiana na raia wema kupitia mifumo mbalimbali ya kijamii iliyowekwa.

1.3 HALI YA KISIASA NA MAHUSIANO MENGINE

Katika kipindi hiki hakuna mgogoro wowote ndani ya vyama vya siasa au nje ya vyama kwa maana ya chama kimoja na kingine. Aidha mkoa wa Singida umeendelea kuwa na mahusiano Chanya ya kiimani, hakuna mgogoro wowote uliojitokeza wa kidini licha ya uwepo wa madhehebu mbalimbali.

1.4 JIOGRAFIA NA ENEO LA MKOA

Mkoa wa Singida upo katikati ya Tanzania Bara ambapo ni kiungo muhimu kwa usafiri wa barabara kwenda Kaskazini, Magharibi, Kusini na Mashariki mwa Tanzania. Mkoa umepakana na Mkoa wa Manyara kwa upande wa Kaskazini, Mkoa wa Dodoma upande wa Mashariki, Mikoa ya Mbeya na Iringa upande wa Kusini na Mikoa ya Tabora na Simiyu upande wa Magharibi. Mkoa una ukubwa wa eneo la kilometa za mraba **49,438** ambapo ni sawa na asilimia **6** ya eneo lote la Tanzania Bara.

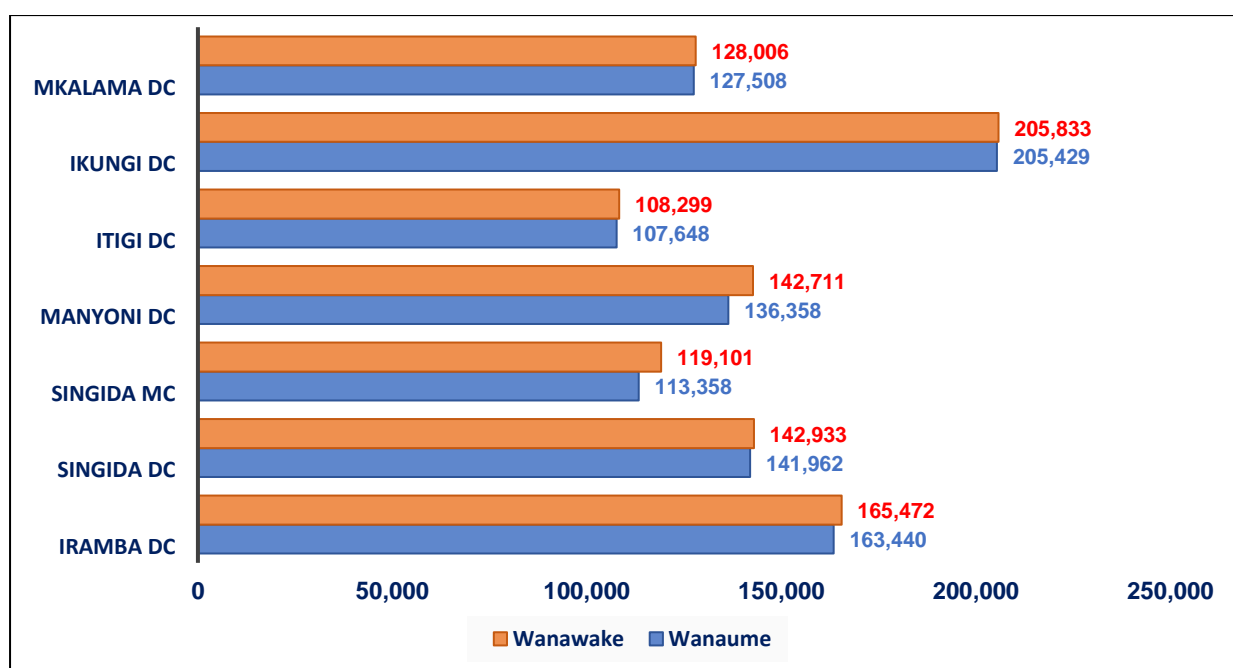
1.5 HALI YA HEWA

Mkoa wa Singida unapata wastani wa mvua mm **500 – 850** kwa mwaka na wastani wa hali ya hewa ni nyuzi joto **15 – 30** (centigrade) kutegemea msimu na mwinuko wa ardhi. Kutokana na hali hii ya hewa, Mkoa wa Singida ni miongoni mwa Mikoa iliyopo

kwenye ukanda unaopata mvua kidogo, pamoja na Mikoa ya Dodoma, Singida, Simiyu na Shinyanga. Kwa kipindi cha miaka kumi kuanzia **2010** hadi **2023** Mkoa umepata mvua kwa viwango vya kuridhisha.

1.6 IDADI YA WATU

Kwa mujibu wa taarifa ya matokeo ya Sensa ya Watu na Makazi ya mwaka 2022 kutoka Ofisi ya Taifa ya Takwimu (NBS), idadi ya wakazi wa Mkoa wa Singida imefikia watu **2,008,058** ambapo wanaume ni **995,703** na wanawake ni **1,012,355**, ikiwa ni ongezeko la wastani wa asilimia **3.8** kwa mwaka. Mgawanyo wa idadi ya wakazi kwa kila Halmashauri ni kama inavyooneshwa kwenye **Kielelezo Na.1**.

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu, 2022

Kielelezo Na. 1: Hali ya Idadi ya Watu katika Halmashauri

1.7 MUUNDO WA MKOA KIUTAWALA

1.7.1 Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala

Mkoa wa Singida una Wilaya tano (5) ambazo ni Iramba, Singida, Manyoni, Ikungi na Mkalama. Aidha, una Halmashauri Saba (Halmashauri za Wilaya sita na Manispaa moja). Mkoa una jumla ya Tarafa **21**, Kata **136**, Vijiji **441**, Vitongoji **2,298** na Mitaa **53**.

Jedwali Na. 1: Mgawanyo wa Maeneo ya Utawala

WILAYA	HALMASHAURI	MAJIMBO	TARAFI	KATA	VIJJI	MITAA	VITONGOJI
Singida	Singida (M)	1	2	18	19	53	84
	Singida	2	3	21	84	-	439
Iramba	Iramba	1	4	20	70	-	392
Manyoni	Manyoni	1	4	19	58	-	279
	Itigi	1	1	13	39	-	171

WILAYA	HALMASHAURI	MAJIMBO	TARAFU	KATA	VIJJI	MITAA	VITONGOJI
Ikungi	Ikungi	1	4	28	101	-	545
Mkalama	Mkalama	1	3	17	70	-	388
		8	21	136	441	53	2,298

Chanzo: Ofisi ya Mkuu wa Mkoa wa Singida

1.7.2 Majimbo ya Uchaguzi

Mkoa una jumla ya majimbo ya uchaguzi 8 wabunge wa kuchaguliwa 8, na wabunge kupitia viti maalum 4.

Jedwali Na. 2: Orodha ya Majimbo Mkoa wa Singida

NA	HALMASHAURI	JINA LA JIMBO
1	Singida MC	Singida Mjini
2	Singida DC	Singida Kaskazini
3	Ikungi DC	Singida Mashariki
		Singida Magharibi
4	Manyoni DC	Manyoni Mashariki
5	Itigi DC	Manyoni Magharibi
5	Mkalama DC	Iramba Mashariki
6	Iramba DC	Iramba Magharibi

1.8 UTAWALA NA UTAWALA BORA

Suala zima la utawala bora limekuwa likitiliwa mkazo kwenye ngazi zote za utawala, na pale panapotokea uvunjifu wa sheria, Serikali kupitia vyombo vya dola na mahakama vimeendela kuchukua hatua. Katika kuimarisha utawala na utawala bora mambo makubwa yafuatayo yamefanyika.

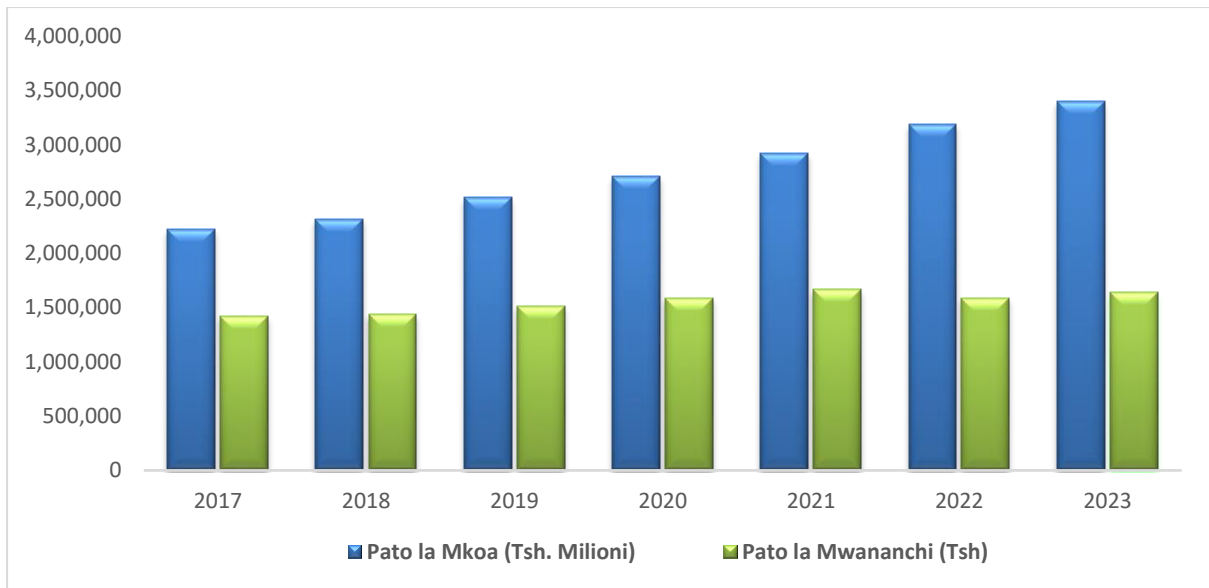
- Jumla ya watumishi **2,506** wameajiriwa
- Jumla ya watumishi **5,179** wamepandishwa vyeo.
- Jumla ya **shilingi 3,262,792,470.51** zimelipwa kwenye malimbikizo ya mishahara ya watumishi.

2.0 MAENDELEO YA KIUCHUMI

2.1 HALI YA UCHUMI NA PATO LA MKOA

2.1.1 Pato la Mkoa

Wananchi wa Mkoa wa Singida wanajishughulisha zaidi na kilimo, shughuli nyingine ni pamoja na ufugaji, uchimbaji mdogo wa madini, viwanda vidogo na biashara. Pato la Mkoa limeendelea kukua mwaka hadi mwaka ambapo mwaka 2017 lilikuwa Shilingi 2,220,717 milioni na Mwaka 2023 lilifikia Shilingi 3,398,185 milioni. Huku Mkoa wa Singida ukichangia wastani wa asilimia 1.8 kwa Mwaka 2023 kwenye Pato la Taifa.

Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu, 2023

Kielelezo Na. 2: Pato la Mkoa na la Wananchi

2.2 Pato la Mwananchi

Asilimia **80** ya wakazi wa Mkoa huu huishi vijijini na hutegemea kilimo, ufugaji na uvunaji wa mazao ya maliasili katika kujipatia riziki yao ya maisha. Asilimia **20** inayoishi Mijini hujishughulisha na biashara na kutoa huduma katika Ofisi za Umma na Sekta Binafsi. Pato la mwananchi limeendelea pia kuongezeka kutoka shilingi **1,415,097** mwaka 2017, hadi kufikia shilingi **1,642,830** mwaka 2023.

2.3 UKUSANYAJI WA MAPATO – TRA

Ukusanyaji mapato kupitia Mamlaka ya ukusanyaji mapato – TRA umefikia bilioni 24.765 sawa na wastani wa bilioni 12.383 kwa mwaka.

2.4 UKUSANYAJI WA MAPATO YA NDANI YA HALAMASHAURI

Wastani wa ukusanyaji wa mapato ya ndani kwa Halmashauri ni shs. 16,284,957,197.00 sawa na 94% ambapo matumizi ya mfumo wa TAUSI yameimarisha ukusanyaji wa ushuru.

2.5 BAJETI YA MKOA 2024/25

2.5.1 Makadirio ya Bajeti ya Mkoa kwa Mwaka 2024/25

Kwa mwaka wa fedha 2024/25 Mkoa umeishinishiwa kutumia kiasi cha **Shilingi 259,351,507,000.00** sawa na ongezeko la asilimia 12.28 ukilinganisha na **Shilingi 230,988,225,000.00** bajeti ya mwaka 2023/24. Aidha, kiasi cha **Shilingi 229,218,379,000.00** ni fedha kutoka vyanzo vya ndani na **Shilingi 30,133,128,000.00** ni fedha kutoka vyanzo vya nje. Hadi kufikia mwezi Septemba 2024 Mkoa umepokea

Tshs 64,419,695,837.06 sawa na 25% ya mapokezi na kutumia Tshs 50,476,789,291.34 sawana 78% ya matumizi kama inavyoonekana katika jedwali hapo chini:

Jedwali Na. 3: Bajeti ya Mkoa 2023/24, Mapokezi na Matumizi ya fedha.

CHANZO CHA FEDHA	BAJETI IDHINISHWA	FEDHA TOLEWA	%	MATUMIZI	%
Mishahara (PE)	155,029,291,000.00	37,046,654,300.00	24	37,046,654,300.00	100
Matumizi Mengineyo (OC)	36,192,992,000.00	14,664,143,995.93	41	8,475,463,231.05	58
Miradi na Programu za Maendeleo	68,129,224,000.00	12,708,897,541.13	19	4,954,671,760.29	39
Jumla Kuu	259,351,507,000.00	64,419,695,837.06	25	50,476,789,291.34	78

3.0 UWEZESHAJI WANANCHI KIUCHUMI

3.1 MIKOPO YA ASILIMIA 10 YA HALMASHAURI

Katika Mkoa wa Singida kabla ya kusitishwa kwa utoaji mikopo katika kipindi cha Mwezi Aprili, 2023 Halmashauri za Mkoa wa Singida zilikuwa zimetoa Mikopo ya Shilingi **1,233,557,295.47** kwa vikundi vya vijana, wanawake na watu wenye ulemavu. Aidha jumla ya **Tshs. 2,198,804,622.57** zimetengwa kwa ajili ya kuvikopesha vikundi hivyo baada ya Serikali kutoa mwongozo wa ukopeshaji

3.2 MFUKO WA MAENDELEO YA JAMII TASAF III

Mpango wa TASAF katika mkoa wa Singida, unatekelezwa katika Halmashauri zote 7 kwenye Mitaa 53, Vijiji Vijiji 441 vyenye walengwa 58,090. Hadi Machi 2024, utekelezaji wa Mpango ulikuwa umefika kwenye Vijiji vyote 441 na Mitaa 53 ambapo walengwa wamepokea ruzuku ya masharti na ujira wa ajira za Muda ambapo serikali imetoa jumla ya **Shilingi 22,099,478,053.00** katika kipindi cha kuanzia Julai 2021 hadi Juni 2024.

4.0 SHUGHULI ZA UZALISHAJI MALI

4.1 MAENDELEO YA KILIMO NA MIFUGO

Mkoa umeendelea kuwa na usalama wa chakula na kuzalisha ziada. Kwa mwaka 2023/24 Mkoa umezalisha chakula tani 1,325,201.28 ambapo mahitaji ni tani 542,175.70 na ziada ni tani 783,025.58

- Mkoa umepokea tani 1,075.5 za mbegu za ruzuku za alizeti zenye thamani ya shs. 5,622,144,000.00 kwa kipindi cha 2021 hadi Juni 2024. Kwa mwaka wa fedha 2024/25 jumla ya tani 25.3 zimepokelewa zenye thamani ya Tshs 455,508,000/=
- Uzalishaji wa alizeti umeongezeka kutoka tani 145,915.4 (2020/21) hadi wastani wa tani 386,276 kufikia 2023/24.

- Jumla ya tani 6,153 za mbolea ya ruzuku zimetumika katika msimu wa 2023/24 zenye thamani ya shs. 8,737,955,800.00
- Uanzishaji wa mashamba ya pamoja ya Korosho (Block farms) umefikia ekari 28,000 toka ekari 25,000 mwaka 2020/21 na wastani wa mavuno kufikia tani 155.7
- Mkoa wa Singida una miradi sita (6) ya ujenzi iliyoanza mwaka wa fedha 2023/2024 na ambayo ipo katika hatua mbalimbali za utekelezaji. Aidha Skimu mpya za umwagiliaji zipatazo 12 zitafanyiwa upembuzi yakinifu kwa ajili ya ujenzi katika Halmashauri tano (5) katika mwaka wa fedha 2024/2025.
- Serikali imewezesha ujenzi wa majosho 34 mapya uliogharimu shs 742,000,000 katika mkoa wa Singida.
- Serikali kwa kipindi cha miaka 3 imetoa pikipiki 197 za maafisa ugani zenye thamani ya Tshs. 551,600,000.00

4.2 SEKTA YA ARDHI

Mkoa huu unakadiriwa kuwa na ukubwa wa kilomita za mraba 49,438.0 sawa na 6% ya eneo lote la Tanzania Bara na kati ya hizo ardhi inayofaa kwa shughuli za maendeleo ya ardhi na hifadhi za mawe ni kilomita za mraba 49,342.6 (99.8%) na eneo lenye maji ni kilomita za mraba 95.5 (0.19%.) Shughuli mbalimbali zimeendelea kutekelezwa katika Mkoa kama ifutavyo:

- Mkoa unatekeleza mradi wa KKK katika halmashauri za Manyoni na Ikungi ambapo jumla ya Tshs. 2,000,000,000.00 zimetolewa na serikali kwa ajili ya Kupanga, Kupima na Kumilikisha ardhi.
- Jamii ya Wahzabe wamepatiwa hati milki 150 za ardhi zao.
- Jumla ya vipande vya ardhi 6,439 makazi 2000 yamepimwa na kurasimishwa katika Mkoa kwa kipindi cha miaka mitatu.
- Jumla ya wananchi 1,276 waliopitiwa na bomba la mafuta wamelipwa fidia na wananchi 27 wamejengewa nyumba za kisasa kwa gharama ya shs. bilioni 2
- Mradi wa SGR Lot5 – jumla ya wananchi 1,411 wametambuliwa na h a t u a y a ulipaji wa fidia zinaendelea.
- Jumla ya watu 7,049 wamepatiwa hati miliki za maeneo yao.

4.3 MISITU, MALIASILI NA MAZINGIRA

Sekta ya Maliasili inaundwa na sekta ndogo za misitu, Wanyamapori, ufugaji nyuki, Utalii, mambo ya kale na Mazingira. Shughuli mbalimbali zimetokelezwa katika sekta hii kwa mafanikio yafuatayo:

- Jumla ya miti 18,554,948 imepandwa katika Mkoa wa Singida.
- Utambuzi wa misitu 14 ya vijiji inayotarajiwa kuingizwa kwenye biashara ya hewa ukaa umafanyika.
- Udhibiti wa taka ngumu umeongezeka kutoka wastani wa tani 1,200 hadi tani 2,500.

4.4 VIWANDA NA BIASHARA

4.4.1 Hali ya Viwanda katika Mkoa

Mkoa unaendelea kuhudumia Viwanda vilipo na uanzishaji wa Viwanda vipya. Hadi kufika JUNI 2024 Mkoa una jumla ya Viwanda hai na vinavyofanya kazi 1,805 (kikubwa 1, kati 10, vidogo 309 na vidogo sana 1,485) vilivyoajiri watu wapatao 14,675

- Mkoa kwa kushirikiana na TIC umebaini, kutenga na kutangaza maeneo yenye ukubwa wa hekta 6,261 kwa ajili ya uwekezaji.
- Viwanda Vidogo na Vya kati vimeendelea kulelewa ili kukua na kubadili sifa.
- Kila Halmashauri imetenga maeneo ya viwanda na uwekezaji ambayo yameoneshwa kwenye Kitabu cha Mwongozo wa uwekezaji Mkoani Singida

4.5 MADINI

Mkoa wa Singida una madini ya aina mbalimbali kama vile dhahabu, jasi, shaba, Lithium, Titanium, chumvi, madini ya ujenzi (mawe, kokoto, mchanga na kifusi), urani na chuma. Madini mengine ni chokaa na mawe ya nakshi. Vilevile kuna madini ya vito yakiwemo *zircon, quartz, opal, amethyst, tourmaline, garnet, moonstone, ruby, sapphire, peridotite* na almasi. Mkoani Singida kunapatikana pia visukuku (*fossils*). *Sekta hii imeweza mafanikio yafuatayo:*

- Kuongezeka kwa mapato yatokanayo na uchimbaji wa madini toka shs. 4.76 bilioni mwaka 2020/21 hadi shs. bilioni 13.7 mwaka 2022/23
- Jumla ya vikundi 10 vya wachimbaji wadogo vimepatiwa leseni, Leseni mojamoya 821 zimetolewa kwa wachimbaji wadogo na ajira 1000 zimepatikana.
- Kufunguliwa kwa Mgodhi wa shanta ulioleta faida kubwa kwa mkoa na Taifa kwa kuongeza ajira, mapato, huduma mbalimbali za kijamii zikiwemo kilimo, maji, elimu na nyinginezo

5.0 HUDUMA ZA JAMII

5.1 SEKTA YA ELIMU

Mkoa wa Singida unaendelea kuboresha mazingira ya kufundishia na kujifunzia kwa lengo la kutoa elimu bora kwa Shule za Msingi na Sekondari. Elimu ya Msingi inatolewa katika shule **691** zinazojumuisha shule **644** za Serikali na shule **47** za Taasisi zisizo za Serikali. Elimu ya Sekondari inatolewa katika shule **192** zinazojumuisha shule **166** za Serikali na shule **26** za Taasisi zisizo za Serikali.

Shule za msingi za Serikali zina jumla ya wanafunzi **445,426**, walimu **5,628**. Katika shule za sekondari za Serikali kuna wanafunzi **94,866** wa Kidato I – VI na walimu **2,506** wanaojumuisha walimu **1,571** wa masomo ya Sanaa na lugha na walimu **935** wa masomo ya Sayansi na Hisabati.

Aidha Mkoa una Taasisi zinatoa Elimu ya ngazi mbalimbali ikiwemo Vyuo vya Ualimu (**02**), Vyuo vya Afya (**07**), Vyuo vya Maendeleo ya Jamii (**02**), Chuo cha Wenye

Ulemavu Sabasaba (1), VETA Mkoa (01), Chuo cha Uhasibu (01), Chuo cha Utumishi wa Umma (01) na Chuo Kikuu Huria (01)

5.1.1 UANDIKISHAJI KATIKA SHULE ZA MSINGI NA SEKONDARI

- Mkoa wa Singida mwaka 2024 uliandikisha wanafunzi wa Elimu ya Awali 60,122 wakiwemo Wavulana 30,458 na Wasichana 29,664 sawa na asilimia 86 ya lengo la uandikishaji.
- Mkoa wa Singida uliandikisha wanafunzi wa darasa la Kwanza **61,307** wakiwemo wavulana **30,934** na wasichana **30,373** sawa na asilimia **92**.
- Mwaka 2024, Mkoa umedahili wanafunzi wa Kidato cha Kwanza wapatao **36,693** kati ya wanafunzi **37,792** waliochaguliwa kujiunga na Kidato cha Kwanza sawa na asilimia **97.09** Wavulana **16,244** na Wasichana **20,449**

5.1.2 UFAULU KATIKA SHULE ZA MSINGI NA SEKONDARI

Hali ya ufaulu katika mitihani ya Darasa la IV, Darasa la VII, Kidato cha II, Kidato cha IV na Kidato cha VI katika ngazi ya Mkoa na Halmashauri kwa kipindi cha mwaka 2023 ni kama ifuatavyo:

- Mitihani ya kitaifa ya Darasa VII (PSLE) kwa mwaka 2023 ufaulu ni **(79.45%)**
- Mitihani ya Kidato cha Pili ufaulu ni **81.7%** kwa mwaka 2023.
- Mitihani ya kuhitimu Kidato cha Nne (CSEE) ufaulu ni **88.1%** kwa mwaka 2023.
- Wastani wa ufaulu wa mitihani ya kuhitimu Kidato VI ni asilimia 100 kwa Daraja la **I – III** na asilimia 100 kwa Daraja la **I – IV** na kuondoa daraja **IV na 0**

5.1.3 HALI YA MIUNDOMBINU YA SHULE

- Hali ya utoshelevu wa mahitaji ya miundombinu katika shule inatofautiana kulingana na idadi ya wanafunzi na walimu. Kwa mwaka 2024 Mkoa umefanikiwa kufungua Shule mpya **39** zikiwemo shule **29** za Msingi na Shule **10** za Sekondari
- Vyumba vya madarasa ambavyo vinatumika katika shule za msingi ni **5,171** ambapo uwiano wa Darasa kwa Wanafunzi ni **1:86** kimkoa. Katika shule za sekondari vyumba vilivyopo ni **2,448** ambapo uwiano wa Darasa kwa wanafunzi ni kati ya **1:37**. Halmashauri ya Singida MC (**1:48**), Singida DC (**1:43**) na Ikungi (**1:40**) zina uwiano mkubwa.
- Matundu ya vyoo katika shule za msingi ni **9,499** ambapo wastani wa uwiano kulingana na idadi ya wanafunzi katika Halmashauri ni kati ya **1:39** hadi **1:52**. Katika shule za sekondari yapo matundu ya vyoo **2, 508** ambapo wastani wa uwiano ni kati ya **1:31** hadi **1:47**.
- Idadi ya nyumba za walimu zilizopo katika shule za Msingi ni **1,673** na katika shule za sekondari ni **533**.

- Idadi ya vyumba vya maabara za sayansi katika shule za sekondari **166** za Serikali ni **248 sawa na asilimia 49.79** kati ya vyumba vya maabara **498** vinavyohitajika kwa mujibu wa miongozo

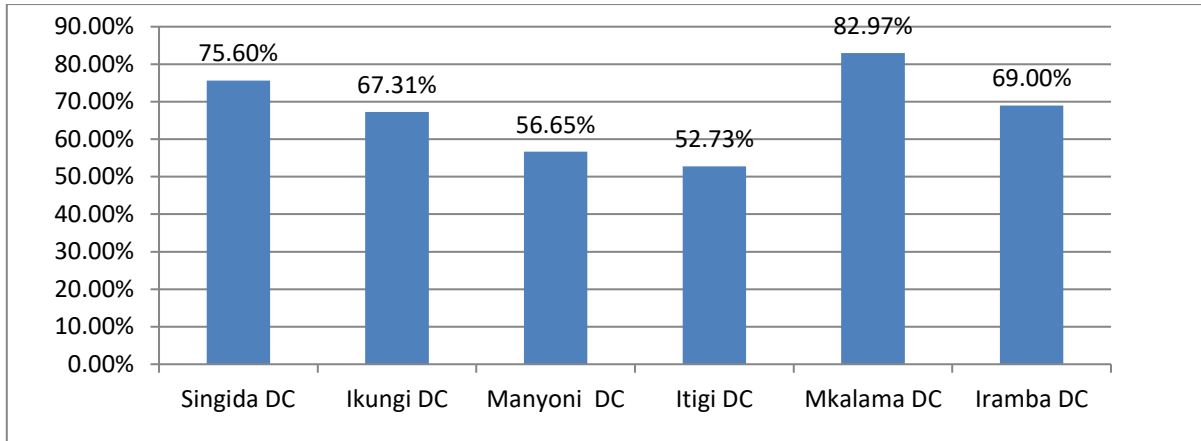
5.2 SEKTA YA AFYA

Vituo vya kutolea huduma za Afya katika Mkoa wa Singida vimeongezeka kutoka 259 mwaka 2022 hadi **359** Juni 2024, ambapo kuna Hospitali 14 (8 ni za serikali na 6 za mashirika ya dini), vituo vya Afya 41 (39 vya Serikali na 2 binafsi), na Zahanati 247 (Serikali 214 na binafsi 33).

- Kwa kipindi cha Julai 2023 hadi Agosti, 2024 Mkoa ulipokea jumla ya Shilingi. **8,359,574,000** kwa ajili ya ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya vituo vya kutolea huduma za afya. Miundombinu hii inahusisha ujenzi/ ukarabati wa Hospitali 5 za Halamshauri ya Iramba (Kiomboi), Manyoni, Singida Manispaa, Itigi na Ikungi pamoja na hospitali ya rufaa ya Mkoa.
- Mkoa una jumla ya magari ya kubeba wagonjwa (Ambulance) 26 yanayofanya kazi.
- Upatikanaji wa dawa katika vituo vya kutolea huduma za Afya katika Mkoa umefikia asilimia **95** hadi kufikia Juni 2024. ambapo jumla ya **shs. 4,400,000,000.00** zilipokelewa katika Halmashauri zote 7 za Mkoa wa Singida katika mwaka wa fedha 2023/24 kwa ajili ya ununuzi wa vifaa tiba katika vituo vya kutolea huduma za afya na tayari zimekwishatumika.
- Huduma za chanjo katika Mkoa wa Singida zimeendelea kutolewa katika vituo vya kutolea huduma za Afya 277 na katika ngazi ya Jamii kupitia njia ya Mkoba (Outreach services) ambapo kwa kipindi cha Julai-Desemba, 2023 katika vituo **277** zimeendelea kutolewa sawa na asilimia **91.4** ya vituo vyote 303 vinavyotoa huduma za Afya.

5.3 HUDUMA ZA MAJI

Upatikanaji wa huduma ya maji Vijijini kwa Mkoa wa Singida umeongezeka kutoka asilimia **57.9** mwaka 2020/2021 hadi kufikia asilimia **68.24 Juni , 2024** sawa na wakazi wapatao **1,109,373 kati ya 1,625,791** waishio Vijijini. Wananchi hao wanaopata huduma ya maji safi na salama wanatoka katika Vijiji 257 vyenye mitandao ya mabomba na Vijiji 76 vyenye visima vifupi.

Kielelezo Na. 3: Hali ya Upatikanaji wa Maji Vijijini

5.3.1 Miradi ya Maji Inayotekelezwa

- i. Katika kipindi cha miaka 3, jumla ya miradi 81 ya maji (scheme) imejengwa/kukarabatiwa na kukamilika ndani ya kipindi cha kuanzia mwaka wafedha 2020/2021 mpaka Aprili, 2024 ambayo inachangia kufikisha Wananchi wapatao 1,109,220 wanaopata huduma ya maji safi na salama Vijijini.
  - ii. Mkoa wa Singida kupitia fedha za UVIKO-19 umepokea mtambo wa kuchimba visima virefu (drilling rig) ili kuhakikisha maeneo yote yasiyo na maji yanapata maji
  - iii. Hali ya upatikanaji wa maji safi na salama Vijijini kwa Mkoa imeongezeka kutoka asilimia 57.9 ya Machi 2021 hadi 68.24 kufikia Juni 2024 ikiwa ni watu 1,109,373 kati ya wakazi wapatao 1,625,791 waishio Vijijini.
- ❖ Aidha, Mamlaka ya Maji Safi na Usafi wa Mazingira Manyoni (MAUWASA) inaendelea kutekeleza miradi ifuatayo: -
    - i. Ujenzi wa miundombinu ya Maji Manyoni kupitia mradi wa Miji-28 (USD 11,257,435.67) sawa na shilingi 29,145,500,949.63 unatekelezwa.
    - ii. Mradi wa uboreshaji huduma ya maji Manyoni na Itigi Shilingi 399,979,000.00 unatekelezwa
  - ❖ Kwa upande Mwingine, Mamlaka ya Maji Safi na Usafi wa Mazingira Kiomboi (KIUWASA), inaendelea na ujenzi wa miundombinu ya Maji katika mji wa Kiomboi kupitia mradi wa Miji-28 (USD 12,782,721) sawa na Shilingi 30,299,765,594.049 za kitanzani.
  - ❖ Utekelezaji wa mradi mkubwa wa ujenzi wa mabwawa 5 ya ukusanyaji na usafishaji wa maji taka unaendelea katika Manispaa ya Singida.

5.4 UJENZI, MAWASILIANO NA UCHUKUZI

5.4.1 BARABARA (TANROADS)

Hali ya miundombinu ya usafiri na usafirishaji ndani na nje ya Mkoa imeendelea kuboreshwa na kuimarishwa. Wakala ya Barabara (TANROADS) Mkoa wa Singida unahudumia jumla ya **Km 1,718.31** za Barabara Kuu na Barabara za Mkoa. Kati ya hizo, **Km 490.30** ni barabara za lami sawa na **asilimia 28.5** na sehemu iliyobaki yenye urefu wa **Km 1,228.01** sawa na **asilimia 71.5** ni barabara za changarawe.

Jedwali Na.4: Mchanganuo wa mtandao wa barabara zinazohudumiwa na Wakala ya barabara Mkoa wa Singida

Na.	Barabara	Aina ya Barabara		Jumla (Km)
		Lami (Km)	Changarawe (Km)	
1	Barabara Kuu	430.18	242.69	672.87
2	Barabara za Mkoa	60.12	985.32	1,045.44
	Jumla	490.30	1,228.01	1,718.31

Chanzo: Taarifa za TANROADS Singida, 2024

5.4.2 Hali ya Barabara (TANROADS)

Sehemu kubwa ya mtandao wa barabara katika Mkoa wa Singida inapitika. Kwa ujumla; asilimia 70.4 ya barabara zote ziko katika hali nzuri, asilimia 24.6 zina hali ya wastani na asilimia 5.0 zina hali mbaya. Barabara zenye hali mbaya ni zile zilizopandishwa daraja kutoka barabara za Wilaya kuwa barabara za Mkoa, baadhi ya barabara hizo za Mkoa (Regional roads) zinapitika kwa taabu, barabara hizo ni kama zifuatazo; -

- i) Sibiti – Matala km 25; sehemu ya Endasiku – Matala km 12
- ii) Shelui – Sekenke – Tulya – Tyegelo; sehemu ya Milai – Tyegelo km 16
- iii) Soweto (Kiomboi) – Kisiriri – Chemchem (km 43.3); sehemu ya Tyegelo – Lugongo km 6.

5.4.3 Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini (TARURA)

Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini Tanzania (TARURA) Mkoa wa Singida una mtandao wa barabara wenye jumla ya kilometa 5,669.412 ambazo zimesajiliwa na mfumo wa mtandao wa barabara “DROMAS”.

5.4.4 Hali ya Barabara (TARURA)

TARURA Mkoa wa Singida katika mtandao wa barabara wenye jumla ya **kilometa 5,669.412**, ina barabara za kiwango cha lami zenye urefu wa **kilomita 51.11**, barabara za kiwango cha changarawe zenye urefu wa **kilomita 1,505.31**, na barabara za kiwango cha udongo zenye urefu wa **kilomita 4,112.992**.

Aidha, barabara zenye urefu wa jumla ya **kilomita 1,367.81** sawa na **asilimia 24.1** zina hali nzuri na hupitika majira yote ya mwaka, wakati **kilomita 1,700.8** sawa na

asilimia **30** zina hali ya wastani na **kilomita 2,608.12** sawa na asilimia **46** zina hali mbaya na hupitika majira ya kiangazi tu.

5.5 NISHATI YA UMEME

Mkoa wa Singida una jumla ya vijiji 441 kwa mujibu wa taarifa ya TAMISEMI (2018) ambapo vijiji vyenye umeme hadi kufikia mwezi Agosti 2024 ni 440 na kijiji 1 ambacho ni sawa na 0.23% kimebaki na kitakuwa kimepelekewa umeme ifikapo Agosti 31, 2024. Vilevile hali ya upatikanaji (Access) wa umeme vijijini imefikia asilimia 99.8%.

Jedwali Na.5: Hali ya Upatikanaji wa Umeme katika Mkoa wa Singida

JIMBO	KATA	KIJIJI	VIJILI VYENYE UMEME		VIJILI VISIVYO NA UMEME	
Singida Mashariki	13	50	50	100%	0	0%
Singida Magharibi	15	51	50	98	1	2%
Iramba	20	70	70	100%	0	0%
Manyoni magharibi	13	39	39	100%	0	0%
Manyoni mashariki	19	58	58	100%	0	0%
Mkalama	17	70	70	100%	0	0%
Singida mjini	18	19	19	100%	0	0%
Singida kaskazini	21	84	84	100%	0	0%
JUMLA	136	441	440	99.8%	1	0.2%

5.6 HUDUMA YA MAWASILIANO KATIKA MKOA

Kwa mujibu wa Takwimu za Mamlaka ya Mawasiliano nchini (TCRA), Hadi kufikia Juni, 2024, Mkoa wa Singida ulikuwa na Jumla ya **Minara 214**, na idadi ya mitambo ya kurushia mawimbi ya Simu **864**, kwa mchanganuo ufuatao **2G – 321, 3G – 278, 4G -262 na 5G -3**.

Hadi kufikia Juni, 2024 Mkoa wa Singida ulikuwa na jumla ya Miradi ya ujenzi wa **Minara mipya 33** katika Kata na vijiji mbalimbali, ambapo Minara hii ipo katika hatua mbalimbali za utekelezaji na baadhi imeshawasha na wananchi wananufaika na huduma za Mawasiliano.

Kwa upande wa visimbuzi hadi kufikia Juni, 2024, Mkoa wa Singida ulikuwa na jumla ya **Visumbuzi vinavyotumika 18,688**, Visumbuzi hivi vinajumuisha televisheni kwa njia ya Mitambo iliyosimikwa ardhini (DTT) pamoja na Satilaiti (DTH). Watoa huduma wanaotoa huduma hizi vya visumbuzi ni pamoja na Azam Media Limited, Basic Transmissions Limited (Continental), Multichoice Tanzania Limited (DSTv), Star Media Limited, ZUKU.

Aidha, Sekretarieti ya Mkoa na Halmashauri za Mkoa wa Singida zinaendelea kutumia mifumo mbalimbali ya TEHAMA katika kutoa huduma kwa wananchi na kuendesha

shughuli mbalimbali za Serikali; Mifumo hiyo ni pamoja na Mfumo wa ukusanyaji wa mapato ya Mamlaka za Serikali za Mitaa (TAUSI), Mfumo wa upokeaji maoni, pongezi na mrejesho kutoka kwa wananchi (e-mrejesho), Mfumo wa Malipo Serikali (MUSE), Mfumo wa Taarifa wa Rasilimali watu (HCMIS), Mfumo wa Manunuzi Serikalini (NeST), Mfumo wa Uhasibu na Utoaji taarifa za Fedha kwa ngazi ya kituo cha kutolea huduma kwa Vituo vyote vya kutolea huduma za Afya, Shule, vijiji na Kata.

Katika upande wa Miundombinu ya TEHAMA katika Taasisi za Umma, Ofisi ya Mkuu wa Mkoa, Halmashauri ya Wilaya ya Singida, Manispaa na Hospitali ya Rufaa ya Mkoa zimeunganishwa katika Mtandao wa Serikali (GovNET), Ofisi za Wakuu wa Wilaya, Halmashauri zilizobaki pamoja na Hospitali za Wilaya zinatarajiwa kuunganishwa katika Mtandao wa Serikali (GovNET) kupitia Mradi wa 'Digital Tanzania Project' (DTP).

6.0 HITIMISHO

Mhe. Waziri, Viongozi na Wananchi wa mkoa wa Singida tunatoa shukrani zetu za dhati kwa Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Serikali anayoiongoza ya awamu ya sita kwa kazi kubwa sana ya maendeleo iliyofanyika katika Mkoa wetu wa Singida. Aidha tunatoa pongezi kwako pia Mheshimiwa Waziri kwa kutumia muda wako kuja kufanya ziara ya kutembelea miradi katika Wilaya zetu tano za Mkoa wetu wa Singida.

.....
HALIMA O. DENDEGO
**MKUU WA MKOA
SINGIDA**

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA**

WILAYA YA MANYONI

**TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA MIRADI YA KITUO CHA KUONGEZA
USIKIVU(TBC) MWANZI, MRADI WA MNARA WA TTCL HIKA, UBORESHAJI WA
HUDUMA YA MAJI MJI WA MANYONI MIJI 28, SHULE YA MSINGI MLOWA NA
TTCL-ITIGI KWA MHE. JERRY WILLIAM SILAA WAZIRI WA HABARI,
MAWASILIANO NA TEKNOLOJIA YA HABARI TAREHE 22.10.2024**

**Ofisi ya Mkurugenzi Mtendaji (H/W),
S.L.P. 60,
MANYONI**

**Simu: +25526 254 0210
Nukushi: +255 25 254 0210**

**RATIBA YA ZIARA YA MHE. WAZIRI WA HABARI KUKAGUA UTEKELEZAJI
WA MIRADI KATIKA KATA ZA MANYONI, MAKURU NA ITIGI TAREHE 22-10-
2024**

MUDA	TUKIO	MAHALI	MHUSIKA
3:00 Asubuhi	Viongozi kuwasili	Ofisi ya Mkuu wa Wilaya	DC Manyoni
3:00- 3:10	Mhe. Waziri kuwasili	Ofisi ya Mkuu wa Wilaya	DC Manyoni
3:10-3:20	Utambulisho	Ofisi ya Mkuu wa Wilaya	RAS
3:20 – 3:30	Taarifa ya Mkoa	Ofisi ya Mkuu wa Wilaya	RC
3:30-3:40	Kukabidhi taarifa ya Wilaya	Ofisi ya Mkuu wa Wilaya	DC Manyoni
3:40-4:40	Chai	Ofisi ya Mkuu wa Wilaya	WOTE
4:40-4:50	Msafara kuelekea mradi wa kituo cha kuongeza usikivu cha TBC - Mwanzi	TBC- Mwanzi	RC
4:50-4:55	Taarifa ya mradi	TBC- Mwanzi	TBC
4:55-5:20	Ukaguzi wa mradi na maelekezo ya Mhe. Waziri	TBC- Mwanzi	Mhe. Waziri
5:20-5:45	Msafara kuelekea mradi wa mnara wa TTCL-Hika	Hika- Manyoni	RC
5:45-5:50	Taarifa ya mradi	Hika- Manyoni	TTCL
5:50-6:10	Mhe. Waziri kuzindua mnara	Hika- Manyoni	Mhe. Waziri
6:10-6:50	Msafara kuelekea mradi wa maji Miji 28 kituo cha Manyoni	Manyoni	RC
6:50-7:00	Taarifa ya mradi	Manyoni	Mhandisi wa Maji
7:00-7:20	Kutembelea na kukagua mradi	Manyoni	Mhe. Waziri
7:20-7:40	Msafara kuelekea shule ya msingi Mlowa -Itigi	S/M Mlowa-Itigi	RC
7:40-8:00	Taarifa ya mradi	S/M Mlowa-Itigi	DPEO-Itigi
8:00-9:30	Mhe. Waziri kukagua mradi na kuzungumza na wananchi	S/M Mlowa-Itigi	Mhe. Waziri
9:30-9:50	Msafara kuelekea Mkongo wa Taifa - Itigi	TTCL-Itigi	RC
9:50-10:00	Taarifa ya mradi	TTCL-Itigi	TTCL
10:00-10:20	Mhe. Waziri kukagua mradi	TTCL-Itigi	Mhe. Waziri
10:20-11:30	Msafara kuelekea Singida MC	Singida MC	RC

YALIYOMO

1.0 Utangulizi	1
SURA YA PILI	4
TAARIFA YA UTEKELEZAJI MRADI WA UBORESHAJI HUDUMA YA MAJI MJI WA MANYONI (MRADI WA MIJI 28)	4
2.0 UTANGULIZI	4
2.1 HALI HALISI YA UTEKELEZAJI WA MRADI	4
2.2 MAFANIKIO	5
2.3 HITIMISHO	5
SURA YA TATU	6
TAARIFA FUPI YA UTEKELEZAJI WA MIRADI KATIKA SHULE YA MSINGI MLOWA KWA MHE WAZIRI TAREHE 22/10/2024	6
SURA YA NNE	9
4.0 VYOMBO VYA HABARI NA MAWASILIANO	9

SURA YA KWANZA

1.0 Utangulizi

Wilaya ya Manyoni ilianzishwa mwaka 1958, ikiwa Wilaya ya kwanza Tanzania kuwa na Mkuu wa Wilaya Mwafrika Mh. Marehemu Dastan Omary. Manyoni ina mchanganyiko wa Makabila yaliyohamia kutoka Mikoa na Wilaya za jirani kama vile Tabora, Dodoma, Mwanza, Mbeya, Iringa, na Wilaya ya Singida. Wahamiaji hao ni mchanganyiko wa Makabila ya Wanyamwezi, Wasukuma, Wakimbu, Wanyaturu, Wanyaugogo, Wanyambwa, Wanyagundu Wayanzi na Wasangu. Kutokana na Makabila hayo yalipatikana Makabila makuu ya Manyoni ambayo ni **Wagogo, Wataturu, Wanyaturu, Wakimbu, Wanyamwezi na Wasukuma** ambao ndio waliopo hadi sasa.

1.1 Asili ya jina la Manyoni

Asili au chimbuko la jina la Manyoni limetokana na Wanyamwezi. Kabla ya njia ya reli kujengwa Wanyamwezi walikuwa wakisafiri kwa Miguu kwenda Dar es Salaam kununua nguo kwa ajili ya biashara wakitokea Tabora kufuata njia ya Bonde la ufa, walipita kijiji cha Saranda Gengeni eneo ambalo palikuwa na daraja la chuma juu ya mto uliokuwa na maji mazuri na masafi ya kunywa.

Ndege wengi walipenda kunywa maji katika mto huo hivyo Wanyamwezi walitega ndege na kuwakausha kwa ajili ya chakula cha safari pia ikawa ni mahali pa kupumzikia wakielekea Dar es Salaam, hivyo walisema “**kuile ku-Manyonyi Mingi**” **Nyonyi kwa Kinyamwezi ni Ndege, wakiwa wengi ni Manyonyi.** maana yake, twende tukalale kwenye ndege wengi.

Mnamo mwaka 1905 Wajerumani walipoanza kujenga kambi ya mabanda kwa ajili ya ujenzi wa reli ya kati walishindwa kutamka Manyonyi wakatamka Manyoni, hivyo kupelekea eneo hili kuitwa Manyoni.

1.2 Eneo la Wilaya

Wilaya ya Manyoni ina eneo la kilomita za mraba 31,554.2 sawa na asilimia 63.9 ya eneo lote la Mkoa wa Singida, wenye ukubwa wa kilomita za mraba 49,438.

1.2.1 Mipaka

Wilaya ya Manyoni imepakana na Wilaya na Mikoa kama ifuatavyo: -

- ✓ Mashariki - Wilaya ya Bahi Mkoa wa Dodoma
- ✓ Magharibi - Wilaya ya Uyui na Sikonge Mkoa wa Tabora,
- ✓ Kaskazini - Wilaya ya Ikungi Mkoa wa Singida
- ✓ Kusini Mashariki - Wilaya ya Iringa Mkoa wa Iringa
- ✓ Kusini Magharibi - Wilaya ya Chunya Mkoa wa Mbeya
- ✓ Kaskazini Mashariki - Wilaya ya Chemba Mkoa wa Dodoma

1.2.2 Utawala

Kiutawala Wilaya ya Manyoni imegawanyika katika Halmashauri mbili ambazo ni Halmashauri ya Wilaya ya Manyoni na Halmashauri ya Wilaya ya Itigi. Wilaya ya Manyoni ina Tarafa 05, kata 32, vijiji 97 na vitongoji 451, Majimbo mawili ya Uchaguzi ambayo ni Jimbo la Manyoni Mashariki na Jimbo la Manyoni Magharibi. Aidha Wilaya ina Mamlaka ya Mji mdogo moja.

1.3 Hali ya Hewa (Mvua, Joto, Upepo na uoto wa asili)

1.3.1 Hali ya Mvua

Mvua hunyesha Kwa wastani wa milimita kuanzia 500-700 kwa mwaka, kwa kawaida mvua huanza kunyesha kuanzia mwezi Disemba hadi Machi. Kuanzia mwezi Aprili mpaka Novemba ni kipindi kirefu kisichokuwa na mvua.

1.3.2 Hali ya Joto

Hali ya joto kwa kawaida inatofautiana kulingana na mwinuko kutoka sehemu moja hadi nyingine. Hata hivyo wastani wa joto huanzia nyuzi joto 20 kwenye mwezi Julai hadi nyuzi 32 kwenye Mwezi Novemba.

1.3.3 Hali ya Upepo

Upepo kwa kawaida huvuma kwa mwendo kasi wa kuanzia km 95 kwa siku sawa na wastani wa mita 1.1 kwa sekunde, hata hivyo wastani wa upepo kwa mwaka ni km 140 kwa siku katika mwezi Septemba na km 53 kwa mwezi Februari.

1.3.4 Uoto wa Asili na Udongo

Hali ya uoto wa asili na udongo katika Wilaya ya Manyoni imegawanyika katika kanda kubwa tatu: -

1.3.4.1 Bonde la ufa

Hili ni eneo lenye watu wachache ambao wengi wao ni wafugaji. Hili eneo kwa kawaida hupata mvua kidogo kuanzia wastani wa milimita 500-650 kwa mwaka. Udongo wa eneo hili ni tifutifu uliochanganyika na kichanga, udongo wa mfinyanzi ulio mweusi ambao hupasuka wakati wa jua. Aidha mazao yanayolimwa ni Mtama, Uwele, Mpunga Karanga, Mihogo na Maharage.

1.3.4.2 Eneo la Uoto wa Miombo

Hili ni eneo ambalo lipo upande wa kusini mwa Wilaya katika Tarafa ya Nkonko. Udongo wa eneo hili ni tifutifu uliozidiwa na kichanga. Eneo hili hupokea mvua kuanzia wastani wa milimita 500 hadi 700 kwa mwaka. Mazao yanayolimwa katika

eneo ni Mahindi, Mtama, Uwele, Mihogo, viazi vitamu, Alizeti, Choroko, Ufuta na Karanga. Aidha shughuli nyingine zinazofanyika ya ufugaji wa nyuki na uwindaji.

1.3.4.3 Eneo lililoinuka

Eneo hili kwa kawaida huwa lina mvua isiyotabirika ambayo hunyesha kuanzia milimita 550-600 kwa mwaka, eneo hili linahusisha maeneo ya tarafa ya Manyoni. Eneo hili lina udongo aina ya tifutifu uliochanganyikana na kichanga.

1.4 Taarifa za Kidemografia

1.4.1 Idadi ya Watu

Kwa mujibu wa Sensa ya Watu na Makazi yam waka 2022 Wilaya ya Manyoni ina Jumla ya Watu **495,016** wakiwemo wanaume **244,006** na wanawake **251,010**

1.4.2 Hali ya Uchumi

Asilimia 91 ya wananchi wa Wilaya ya Manyoni wanajihusisha na shughuli za sekta ya Kilimo (Kilimo, Ufugaji, Uvuvi). Aidha, Usalama ndani ya Wilaya umeimarika na kuwezesha wananchi kutekeleza majukumu yao ya kiuchumi na kijamii kwa amani na utulivu. Hali hii imewezesha kukua kwa pato la wastani la kila mtu kwa Wilaya kutoka **Shilingi 1,651,785** mwaka 2023 hadi kufikia **Shilingi 1,721,195** mwaka 2024.

SURA YA PILI

TAARIFA YA UTEKELEZAJI MRADI WA UBORESHAJI HUDUMA YA MAJI MJI WA MANYONI (MRADI WA MIJI 28)

2.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Waziri,

Wizara ya Maji ilisaini mkataba na Mkandarasi M/S Megha Engineering & Infrastructure Ltd kwa ajili ya kutekeleza miradi ya Maji katika miji ya Kiomboi, Singida, Manyoni, Chemba, Chamwino na Mugumu (Package IV) kwa gharama ya dola za Marekani 61,888,338.00. Mkataba huu ulisainiwa tarehe 6 Juni, 2022 na unatekelezwa kwa kipindi cha miezi 24 kuanzia tarehe 11 Aprili, 2023 (Commencement Date) hadi tarehe 10 Aprili 2025 Mkandarasi ameshalipwa malipo ya awali (Advance payment) kiasi cha Dola za Marekani USD 9,283,250.70 sawa na zaidi ya Shilingi Bilioni 23.20 kwa miji yote 6.

Mheshimiwa Waziri:

Kwa Mji wa Manyoni gharama za utekelezaji wa mradi ni Dola za Marekani USD 11,257,435.67 sawa na zaidi ya Shilingi Bilioni 29. Mradi utakapokamilika utakuwa na uwezo wa kuhudumia wananchi wapatao 64,667 wa kata ya Mkwese, Muhalala na Manyoni Mjini.

2.1 HALI HALISI YA UTEKELEZAJI WA MRADI

Kwa Mji wa Manyoni hali ya utekelezaji mpaka sasa ni 30% na kazi zilizopangwa kutekelezwa na hali ya utekelezaji wake ni kama zilizavyo elezwa katika jedwali lifuatalo; -

Jedwali Na.1: Kazi zilizopangwa kutekelezwa:

Na	KAZI ZILIZOPANGWA	UTEKELEZAJI
1	Uchimbaji wa visima 6 vyenye uwezo wa kutoa lita 35,000 kwa saa kila kimoja.	Visima vitatu vyenye uwezo wa kuzalisha lita 120,000, lita 80,000 na lita 70,000 vimechimbwa katika eneo la Mitoo Mbugani, kitongoji cha Mwanzi na kwa sasa Mkandarasi anafanya maandalizi ya kufunga pampu na miundombinu ya umeme.
2	Ujenzi wa Kituo cha kusukuma maji (Pump house and collector tank)	Maandalizi ya ujenzi wa kituo cha kusukuma maji yamekamili na ujenzi umekwisha anza.
3	Ulazaji wa bomba kuu la maji lenye kipenyo cha milimita 150 hadi 300 kwa urefu wa kilomita 39.	Usanifu wa njia ya kupitisha bomba kuu unaendelea kwa kushirikiana na Idara ya Ardhi Wilaya ya Manyoni ili kukwepa kupitisha bomba kwenye makazi na viwanja vya watu kupunguza

Na	KAZI ZILIZOPANGWA	UTEKELEZAJI
		gharama ya fidia.
4	Ujenzi wa tanki lenye ukubwa wa lita 2,000,000	Ujenzi wa tanki umefikia asilimia 90%
5	Ulazaji wa bomba za usambazaji wa maji zenye kipenyo cha milimita 75 hadi 400 kwa urefu wa kilomita 107	Usanifu wa bomba za usambazaji maji unaendelea na kazi ya ulazaji wa bomba za usambazaji maji inategemea kuanza mwezi Novemba 2024.

2.2 MAFANIKIO

Mheshimiwa waziri:

Toka kuanza kwa mradi mpaka sasa vijana zaidi **85** wamepata ajira katika mradi huu na pia umeendelea kuchochea ukuaji wa uchumi wa eneo letu kwani baadhi ya huduma na bidhaa katika mradi huu hununuliwa hapa hapa Manyoni.

2.3 HITIMISHO

MAUWASA inaishukuru sana Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inayoongozwa na Mheshimiwa **Dkt. Samia Suluhu Hassan** kwa ufadhili wa miradi ya maji katika mji wa Manyoni na Itigi. Kupitia ufadhili huu, Mamlaka itahakikisha upatikanaji wa maji katika miji inayoisimamia utafikia asilimia 95 ifikapo mwaka 2025 kama Ilani ya Chama Cha Mapinzuzi (C.C.M) inavyoelekeza.

Mamlaka itaendelea kushirikiana na wadau wote wa huduma ya maji ikijumuisha wananchi wa mji wa Manyoni na uongozi katika ngazi ya Mkoa, Wilaya, Bonde la Kati, Halmashauri, Kata na Mitaa, kwani kwa ushirikiano huo ndipo mafanikio makubwa yameweza kupatikana.

Mamlaka inaahidi kumsimamia kwa karibu mkandarasi anayeteteleza mradi ili aweze kumaliza mradi kwa wakati na kwa ubora unaotakikana.

Mheshimiwa Waziri, nakukaribisha pamoja na timu yako mtembelee na kukagua maendeleo ya ujenzi wa mradi huu.

SURA YA TATU

TAARIFA FUPI YA UTEKELEZAJI WA MIRADI KATIKA SHULE YA MSINGI MLOWA KWA MHE WAZIRI TAREHE 22/10/2024

3.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Waziri,

Shule ya Msingi Mlowa ilianzishwa mwaka 1975. Shule kwa sasa ina jumla ya wanafunzi 932 wakiwemo wavulana 469 na wasichana 463. Pia Shule ina kituo cha watoto wenye mahitaji maalumu wapatao 53 wakiwemo wavulana 29 na wasicha 24. Shule ina jumla ya vyumba vya madarasa ya kudumu 15 na yasiyo ya kudumu yaani ya tope 11, vile vile ina matundu ya vyoo 20 ya wavulana matundu 7, ya wasichana matundu 11 na ya walimu matudu 2. Pia shule ina jumla ya walimu 13 wakiume 7 na wa kike 6.

Mnamo mwaka Septemba 2023, shule ya Mlowa iligawanywa na kuunda shule mpya ya UKOMBOZI baada ya kukamilika kwa utekelezaji wa mradi wa ujenzi wa shule mpya yenye mikondo miwili. Kwa sasa shule hii ina jumla ya wanafunzi 781 wasichana 452 na Wavulana 329.

Aidha; Jumla ya **shilingi 717,224,000** zilipokelewa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi mbalimbali kuanzia mwaka 2022/2023-2023/2024 kama ilivyofafanuliwa katika taarifa hii.

3.1 TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA MIRADI

3.1.1 FEDHA ZA MIRADI ZILIZOPOKELEWA KWA MWAKA 2022/2023

Mheshimiwa Waziri,

Katika mwaka wa fedha 2022/2023, Shule imepokea jumla shilingi **493,400,000** ikiwa ni fedha kwa ajili ya utekelezaji wa mradi wa ujenzi wa shule mpya ya UKOMBOZI yenye mikondo miwili kama ifuatavyo: -

NA	AINA YA JENGO	IDADI	CHANZO	JUMLA
1	Vyumba vya Madarasa	14	BOOST	322,000,000
2	Vyumba vya madarasa ya Elimu ya awali ya Mfano 2 na Matundu 6 ya vyoo	2	BOOST	63,600,000
3	Jengo la Utawala	1	BOOST	71,500,000
4	Matundu ya vyoo vya Wanafunzi wa Elimu Msingi 16 na ya Walimu 2	18	BOOST	30,600,000
5	Kichomea Taka	1	BOOST	5,700,000
	JUMLA BOOST			493,400,000

Aidha mradi huu, umekamilika kwa asilimia mia moja na kufunguliwa na Mwenge wa Uhuru mnamo tarehe 27.09.2023 na kwa sasa unatumika

Pia, kwa mwaka 2022/2023 Shule ya Msingi MLOWA ilipokea jumla ya **shilingi 95,824,000.00** kupitia mradi wa LANES na Serikali kuu kwa ajili ya kutekeleza miradi kama inavyoonekana katika jedwali: -

Na	AINA YA JENGO	IDADI	CHANZO	JUMLA
1	Vyumba vya Madarasa ya awali na matundu 6 ya vyoo	2	LANES	55,824,000.00
2	Vyumba 2 vya madarasa Serikali Kuu	2	S/ KUU	40,000,000.00
	JUMLA KUU			95,824,000.00

3.1.2 FEDHA ZA MIRADI ZILIZOPOKELEWA KWA MWAKA 2023/2024

Mheshimiwa Waziri,

Kwa mwaka wa fedha 2023/2024 Shule ilipokea fedha mnamo tarehe 31/01/2024 jumla ya **Shilingi 128,000,000** kutoka serikali kuu kwa ajili ya ujenzi wa Bweni la wanafunzi wenye Mahitaji maalum. Ujenzi wa mradi huu ulianza rasmi tarehe 05, Aprili 2024 na unatarajiwa kukamilika tarehe 30 Octoba, 2024.

Mradi huu una jumla ya vyumba 20 vya kulala wanafunzi, matundu 5 ya vyoo, vyumba 5 vya bafu, sehemu ya kufulia, vitanda 80.

3.1.3 HATUA ZA UTEKELEZAJI WA MRADI

Utekelezaji wa mradi huu kwa sasa upo katika hatua ya ukamilishaji ambapo kazi inayoendelea ni kukamilisha mfumo wa maji safi, mfumo wa umeme pamoja na ngazi mserereko. Hadi sasa, mradi umetumia jumla ya **shilingi 124,600,000.00** na kubakiwa na **shilingi 3,400,000** ambazo ni fedha za malipo ya mafundi na fedha matazamia (Retention money).

3.2 NGUVU ZA WANANCHI.

Mheshimiwa Waziri,

Nguvu za wananchi zinakadiriwa kuwa na thamani ya **Shilingi 1,500,000.00** ikiwa ni kwa ajili ya kazi walizozitekeleza ikiwemo; Kusafisha eneo, Kuchimba msingi wa jengo, Kujaza kifusi katika msingi wa jengo, kusogeza mawe na kuyapanga katika kitako cha jengo, Kujaza mchanga katika kitako cha jamvi na kuchimba mashimo ya vyoo.

3.3 FAIDA ZA MIRADI:

Kuondoa msongamano wa wanafunzi madarasani ambao utapelekea kuongeza ufaulu na kuboresha mazira ya kufundishia na kujifunzia. Pia, Ujenzi wa bweni utasaidia wanafunzi wenye ulemavu kupata elimu maendeleo salama ya kujifunzia.

3.4 SHUKRANI.

Tunapenda kutoa shukrani zetu za dhati kwa Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ikiongozwa na **Mhe. Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan** kwa kutupatia **shilingi 717,224,000** kwa ajili ya utekelezaji wa miradi hii ya ujenzi wa miundombinu ikiwemo Katika shule za Msingi **MLOWA** na **UKOMBOZI**.

Vilevile tunatoa shukrani zetu za dhati kwa Mhe. Mkuu wa Mkoa, Mhe. Mkuu wa Wilaya Mhe. Mbunge, Mhe. Diwani wa Kata ya Itigi majengo, Viongozi wote wa Chama cha Mapinduzi (C.C.M) ngazi ya Mkoa na Wilaya, Mkurugenzi mtendaji wa Halmashauri ya Itigi.

3. 5. HITIMISHO

Tunakushukuru Mhe. Waziri pamoja na viongozi wote mliotutembelea na tunaahidi kuendelea kupokea maelekezo mbalimbali na kuyafanyia kazi. Pia tunawatakia safari njema na utekelezaji mwema wa majukumu.

SURA YA NNE

4.0 VYOMBO VYA HABARI NA MAWASILIANO

4.1 Vyombo vya Habari

Mheshimiwa Waziri,

Wilaya ya Manyoni inapata Habari kutoka vyombo mbalimbali vya Habari vikiwemo TBC, ITV, RFA, Redio Maria na Redio Mwangaza. Kwa kuzingatia umuhimu wa kila mwananchi kupata Habari, tunaleta ombi kwako la kujengewa kituo cha Habari katika Wilaya ya Manyoni. Hii itarahisisha na kuboresha Maisha ya wananchi kwani huduma hii ikisogezwa kwao fursa mbalimbali za kijamii na kiuchumi zitaongezeka na kuwa rahisi.

4.2 Mawasiliano

Mheshimiwa Waziri,

Wilaya ya Manyoni ina mitandao ya Vodacom, Halotel, Tigo, TTCL na Airtel. Hata hivyo baadhi ya maeneo ndani ya Wilaya bado yana changamoto ya kukosa mtandao wowote wa simu hivyo kupelekea changamoto katika swala zima la mawasiliano. Baadhi ya maeneo yenye changamoto ya mtandao kwa Halmashauri ya Manyoni ni Ntumbi, Kasanii, Simbanguru, Mangoli, Mvumi, Ngaiti, Mahaka na Dabia. Aiodha kwa upande wa Halmashauri ya Itigi ni Kintanula, Kitaraka, Gurungu, Lulanga, Itumba, Makuru, Mwamagembe, Jeje, Ipangamasasi, Kashangu na Muhanga.

Mheshimiwa Waziri,

Tunaomba wawekezaji wajenge minara ya simu katika maeneo haya yaliyotajwa ili kuiwezesha Wilaya kuunganishwa ki mawasiliano.

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Dkt. Vincent B. Mashinji

MKUU WA WILAYA YA MANYONI

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA RAIS

TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

**TAARIFA YA MAENDELEO YA WILAYA YA IRAMBA KWA
MHE. JERRY WILLIAM SILAA, WAZIRI WA HABARI MAWASILIANO
NA TEKNOLOJIA YA HABARI WAKATI WA ZIARA YAKE WILAYANI
IRAMBA TAREHE 23 OKTOBA 2024**

Ofisi ya Mkuu wa Wilaya,

S.L.P. 31,

IRAMBA.

Simu: +255 (026) 2532175

Nukushi: +255 (026) 2532236

Barua pepe: das.iramba@singida.go.tz

Tovuti: <http://www.singida.go.tz>

OKTOBA 2024

1. UTANGULIZI

1.1. Salaam za Wilaya

Mheshimiwa Jerry William Silaa, Waziri wa Habari Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, kwa niaba ya Wananchi wa Wilaya ya Iramba, napenda kukugaribisha Wilayani Iramba wewe pamoja na ujumbe uliofuatana nao. Aidha, napenda kuchukua fursa hii, kukushukuru kwa kuamua kutembelea Wilaya yetu ili upate fursa ya kuona maendeleo yaliyofikiwa kupitia utekelezaji wa Ilani ya Chama cha Mapinduzi kwa Ajili ya Uchaguzi wa Mwaka 2020 na kupitia Maelekezo aliyoyatoa Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania aliyoyatoa wakati akilihutubia Bunge la 12 la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mjini Dodoma, Tarehe 22 Aprili, 2021 ambapo alitoa Dira na Mwelekeo wa Serikali ya Awamu ya Sita.

Mheshimiwa Waziri

Maendeleo ya Wilaya, pia yamepatikana kupitia utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025; Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano (2021/22 – 2025/26); Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Mwaka Mmoja 2023/24; Agenda ya Mwaka 2030 ya Malengo ya Maendeleo Endelevu; Agenda ya Umoja wa Afrika ya Mwaka 2063; Sera, Sheria na Miongozo ya Kisekta kama vile Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango na Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2024/25; na Maelekezo ya Viongozi wa Kitaifa na Wilaya.

1.2. Eneo la Wilaya na Muundo wa Kiutawala

Wilaya ina ukubwa wa Kilometa za mraba **4,571.4** sawa na hekta **457,140** za ardhi ambazo matumizi yake yamegawanyika kama ifuatavyo: -

- Eneo linalofaa kwa kilimo Km² 2025.13sawa na asilimia 44.3 na linalotumika kwa kilimo ni kati ya Hekta 158,220 hadi Hekta 170,000 sawa na asilimia 78 hadi 84 ya eneo lote la Wilaya.
- Eneo linalotumika kwa malisho ni Km² 1950.62 sawa na asilimia 42.7.
- Eneo lenye misitu Km² 103.31 sawa na asilimia 2.26.
- Eneo lenye maji na milima ni Km²170.06 sawa na asilimia 3.72.
- Eneo la Hifadhi ni Km² 322.28 sawa na 7.02% ya eneo lote.

Wilaya hii imegawanyika katika Tarafa nne (4) ambazo ni Kisiriri, Kinampanda, Ndago na Shelui. Wilaya pia imegawanyika katika Kata (20), Vijiji 70 na Vitongoji 393. kama ilivyoainishwa katika Jedwali lifuatalo:-

Eneo la Wilaya na Muundo wa Kiutawala

Na.	Halmashauri	Eneo Km ²	Tarafa	Kata	Vijiji	Mitaa	Vitongoji
1.	Iramba DC	4571.4	4	20	70	0	393

Chanzo: Ofisi ya Mkuu wa Wilaya, 2024

1.3. Idadi ya Watu Kwa Mujibu wa Sensa ya Mwaka 2022

Kutokana na matokeo ya Sensa ya Watu na Makazi iliyofanyika Mwaka 2022 Wilaya wa Iramba inakadiriwa kuwa na jumla ya watu 328,912 (wanawake 165,472 sawa na 50.3% na wanaume 163,440 sawa na 49.7%). **Chanzo: Ofisi ya Taifa ya Takwimu, Sensa ya Watu na Makazi, 2022**

1.4. Hali ya Ulinzi na Usalama

Hali ya Ulinzi na Usalama katika Wilaya imeendelea kuimarishwa zaidi na matukio ya uhalifu yameendelea kudhibitiwa na vyombo vya dola. Jeshi la polisi limeendelea kuimarishwa na kwa kiasi kikubwa jamii imeshirikishwa katika kupambana na vitendo vya uhalifu kupitia Polisi Kata, Polisi jamii na vikundi vya ulinzi shirikishi. Aidha uanzishaji wa madawati, kwa matukio ya ukatili dhidi ya wanawake, watoto na jinsia umetoa mchango mkubwa katika kukabiliana na uhalifu wa aina hiyo.

1.5. Hali ya Siasa na mahusiano mengine

Hali ya siasa katika Wilaya kwa ujumla ni shwari, hakuna migogoro ya kiitikadi wala migogoro ya kidini. Wananchi wameendelea na shughuli zao za kisiasa kupitia vyama vyao kama kawaida.

1.6. Utawala Bora

Suala ziama la utawala bora limekuwa likitiliwa mkazo kwenye ngazi zote za utawala, na pale panapotokea uvunjifu wa sheria, Serikali kupitia vyombo vya dola na mahakama vimeendelea kuchukua hatua. Aidha mapambano dhidi ya rushwa yanayoratibiwa na Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na rushwa yanaendelea.

1.7. Hali ya Watumishi Katika Halmashauri

Halmashauri ya Wilaya wa Iramba ina mahitaji ya jumla ya Watumishi 3,100 ambapo Watumishi waliopo ni 1,839 sawa na asilimia 59.3 na hivyo kuwa na upungufu wa Watumishi 1,261 sawa na asilimia 40.7, Upungufu mkubwa upo kwenye Sekta ya Afya, Elimu, Kilimo na Mifugo.

2. MAENDELEO YA KIUCHUMI

2.1. PATO LA MWANANCHI MMOJA MMOJA (PER CAPITAL INCOME)

Wastani wa Pato la Mkazi (*Per Capita Income*) limefikia Shilingi **2,400,000** kutoka shilingi **1,127,493.00** mwaka 2015.

2.2. PATO LA WILAYA (DISTRICT GDP AT CURENT MARKET PRICES)

Wastani wa pato la Wilaya (District GDP at Current Market Prices) limefikia shilingi **789,388,800,000** kutoka shilingi **370,845,977,616** mwaka 2015. Mapato hayo

huchangiwa kwa kiasi kikubwa na Kilimo, Ufugaji, mazao ya misitu viwanda na biashara.

2.3. MAKUSANYO YA MAMLAKA YA MAPATO –TRA

MWAKA	LENGO	MAKUSANYO HALISI
• 2021/22	850,000,000.00	941,679,005.00 (111%)
• 2022/23	950,000,000.00	1,108,900,551 (117%)
• 2023/24	1,150,000,000.00	1,381,710,519.61 (120%)
• 2024/25	2,580,000,000.00	751,691,500.51 (ufanisi robo ya kwanza 139%)

2.4. MAKUSANYO YA NDANI YA HALMSHAURI – OWN SOURCE

MWAKA	LENGO	Makusanyo halisi
• 2021/22	2,064,060,424	2,073,794,742 (100%)
• 2022/23	3,122,896,000	2,696,053,048 (86%)
• 2023/24	3,232,198,000	2,880,780,479.16 (89.13%)
• 2024/2025	3,623,616,000	1,014,763,543.39 (28% hadi Septemba 2024)

2.5. IDHINISHO LA FEDHA ZA MIRADI YA MAENDELEO KUTOKA SERIKALI KUU

• 2021/22	15,679,000,613.16
• 2022/23	20,870,000,000.00
• 2023/24	22,555,013,578.74
• 2024/25	6,858,092,000.56 hadi Oktoba 2024

2.6. Shughuli za Kiuchumi

Wilaya inazo rasilimali zinazotumika kwa ajili ya kuleta maendeleo ya wananchi. Baadhi ya rasilimali zilizopo ni Watu, Ardhi, Misitu, Madini, Maji na Mifugo. Wananchi huzitumia rasilimali hizi kujiendeleza kiuchumi zaidi katika sekta za kilimo, ufugaji, uvuvi, biashara, uchimbaji mdogo mdogo wa madini, upasuaji mbao na viwanda vidogo vidogo kama vile ufundi seremala, mashine za kusaga na kukoboa nafaka, pia mashine za kukamua mafuta ya Alizeti. Wilaya ina jumla ya Viwanda 68 ambapo kati ya hivyo Viwanda vidogo ni 66 na kiwanda cha kati ni kimoja. Pia kuna kiwanda kimoja cha uchenjuaji wa dhahabu (CIP) katika kijiji cha Misigiri kinafanya kazi na viwanda vitatu vya uchenjuaji wa dhahabu vipo katika hatua mbalimbali za ujenzi kikiwemo kiwanda kimoja cha uchenjuaji wa madini ya dhahabu (CIP) katika kijiji cha Mgongo.

Shughuli kuu za uchumi katika Wilaya ya Iramba ni Kilimo, Ufugaji, Upasuaji mbao, Uvuvi, Biashara, Ajira za Ofisini na Viwandani. Sekta ya kilimo katika Wilaya ya Iramba ndio sekta mama inayochukua karibu asilimia 82 ya wote na ikiwa ndio chanzo

kikubwa ya utoaji ajira na kipato kwa wananchi. Mazao makuu katika Wilayani pamoja na Mahindi, Maharage, Mpunga, Viazi, Alizeti, Karanga, Ufuta, Nyanya, Vtunguu, Soya na Mtama.

2.7. Uzalishaji wa Chakula

Wilaya imeendelea kuzalisha chakula cha kutosha na ziada katika kipindi chote cha miaka miwili mwaka 2021/2022 ziada ilikuwa tani **105,963.5** na mwaka 2022/2023 ziada tani **115,283.2** na mwaka 2023/2024 ziada ni tani 184,807 za mazao ya nafaka na mikunde. Aidha katika kipindi hiki cha 2024/2025 tunapoelekea kwenye msimu wa kilimo Wilaya imelenga kulima hekta **123,290.8** za mazao ya chakula na tunamatarajio ya kuwa na chakula cha kutosha Pamoja na ziada.

2.8. Matumizi ya mbolea

Kutokana na Ruzuku ya mbolea iliyowekwa na Serikali ari ya matumizi ya mbolea imeongezeka kutoka wastani wa tani **2,741** zilizotumika mwaka 2022/23 hadi wastani wa **tani 3243** sawa na 84.5% ya mahitaji ya tani **5176** zilizotumika kipindi hiki cha 2023/2024.

2.9. Kilimo cha umwagiliaji

Wilayana eneo linalofaa kwa kumwagiliwa lenye jumla ya Hekta 14,550; kati ya Hekta hizo, zinazomwagiliwa kwa sasa ni Hekta 3,456 sawa na asilimia 24kipindi cha masika na Hekta 82 kipindi cha kiangazi sawa na asilimia 0.6. Hali hii inatokanana maeneo ya umwagiliaji kuwa machache na kutokuwa na miundombinu iliyoendelezwa kutokana na ufinyu wa bajeti.

Mazao makuu yanayolimwa katika skimu za umwagiliaji ni pamoja na Mpunga, Mahindi, nyanya, vitunguu na mbogamboga. Wilaya ina Skimu 1 ya umwagiliaji iliyoendelezwa na hufanya kazi kwa kiwango cha chini kutokana na uchakavu wa miundombinu, Skimu 4 za asili ambazo hufanya kazi kwa kiwango cha chini katika mchanganuo ufuatao: - Iramba DC - 5. Jedwali Na. 2 linaainisha eneo linalofaa na linalotumika kwa ajili ya Kilimo cha umwagiliaji katika Halmashauri:

Maeneo ya Umwagiliaji

Na.	Wilaya	Skimuza umwagiliaji	Eneo Linalofaa kwa Umwagiliaji (Ha)	Eneo Linalotumika (Ha)	Asilimia ya Matumizi
1.	Iramba	5	14,550	3,456	24

Chanzo: Ofiisi ya Mkurugenzi Mtendaji, 2023

2.10. Kuongezeka kwa Tija ya Uzalishaji

Kumekuwa na ongezeko la tija katika uzalishaji ambapo katika msimu wa mwaka 2022/2023 uzalishaji wa Mahindi ulikuwa ni Tani 2.5 kwa Hekta (Ekari moja sawa na

magunia 10), Mpunga Tani 3.0 kwa Hekta (Ekari moja sawa na magunia 12). Katika msimu wa 2023/2024 mavuno ya Mahindi yalikuwa ni tani wa Tani 2.5 kwa Hekta (Ekari moja sawa na magunia 10) na Mpunga ni tani 3.0 kwa Hekta (Ekari moja sawa na magunia 12).

2.11. Huduma za Ugani

Katika jitihada za kuboresha huduma za Ugani katika Sekta ya Kilimo, jumla ya Maafisa Ugani **91** wa Serikali wameweza kutoa huduma mbalimbali za ugani kwa wakulima. Huduma hizi ni pamoja na kutoa mafunzo kwa kutumia mashamba darasa ya mazao mbalimbali. Jumla ya mashamba darasa **88**. Katika msimu huu yamatumika. Aidha Serikali kuu imewawezesha baadhi ya maafisa ugani kwa kuwapatia pikipiki ili waweze kuwafikia wakulima kwa urahisi Zaidi na kuwapa huduma za ugani kama inavyostahili, pia kupitia serikali kuu, wizara ya kilimo imewapatia maafisa kilimo **44** vishkwambi pamoja na sare(kombati) ili kuweza kufahamika kirahisi kwa wakulima lakini pia kuwapa huduma za ugavi kwa wakati wakulima wote.

2.12. Zana za Kilimo

Katika kutekeleza Kilimo cha kisasa, Wilaya inahimiza matumizi ya zana bora na kisasa katika Kilimo. Wilaya inakadiriwa kuwa na Matrekta makubwa 46, Matrekta Madogo 107, Plau za maksai 37,534 na Vituo vya Maksai 01. Uwepo wa Matrekta haya na wanyamakazi umewezesha kuongeza maeneo yanayolimwa mazao wilayani Iramba. Aidha, Halmashauri imejenga vituo vya kufundishia wanyamakazi na vinatumika kutoa mafunzo kwa wakulima namna ya kutumia wanyamakazi wao.

Zana za Kilimo Kiwilaya

Na.	Halmashauri	Matrekta Makubwa	Matrekta madogo	Plau Maksai	Vituo vya Maksai
1.	Iramba DC	46	107	37,534	1

2.12.1. Mikakati ya Jumla ya Kuboresha Sekta ya Kilimo

- (i) Kuendelea kuhamasisha wakulima kujiunga kwenye Vikundi/ushirika ili kufanikisha usimamizi endelevu, uendeshaji na utunzaji wa miundombinu ya umwagiliaji.
- (ii) Kuendelea kuhamasisha wakulima wanufaika wa umwagiliaji kutoa ada ya huduma za umwagiliaji ili kufanikisha shughuli za uendeshaji na matunzo ya miundombinu.
- (iii) Kuendelea kushirikisha wadau ili kubuni teknolojia rahisi kwenye utumiaji wa maji na kuboresha miundombinu ya umwagiliaji.
- (iv) Kuendelea kuhamasisha wakulima kujiunga kwenye Vikundi/ushirika ili kupata huduma mbalimbali kama huduma za ugani, kifedha na pembejeo kwa urahisi.

- (v) Kuendelea kuelimisha jamii juu ya matumizi ya mbinu za kilimo himilivu ili kukabiliana na mabadiliko ya tabianchi ikiwa ni pamoja na kuzingatia kanuni bora za kilimo.
- (vi) Kuendelea kuhamasisha wakulima kutumia fursa za kilimo cha umwagiliaji kwa maeneo yenye skimu za umwagiliaji.
- (vii) Kushirikisha Sekta binafsi na wadau wa kilimo kuwezesha wakulima kuongeza tija ya uzalishaji na upatikanaji wa masoko ya uhakika.
- (viii) Kuhamasisha Wananchi kulima mazao ya biashara hususani alizeti, soya, korosho, ufuta na parachichi.
- (ix) Kuendelea kuhamasisha Wakulima kupima udongo ili kuwa na uhakika wa aina ya mbolea inayotakiwa kwenye udongo kulingana na virutubisho vilivyokosekana.
- (x) Kuendelea kufanya upembuzi wa kinifu na usanifu wa kina ili kuongeza eneo la Umwagiliaji, kwa kushirikiana na Halmashauri, na wadau wa sekta binafsi.

2.13. Ufugaji

Sekta ya Mifugo na Sekta ya Kilimo zote zinategemeana katika kuchangia kuongeza tija ya uzalishaji wa mazao ya kilimo na mifugo kwa wakulima na wafugaji. Sekta ya Mifugo imeendelea kutoa mchango wake kwa Wilaya ya Iramba kwa kuongeza usalama wa chakula katika lishe (nyama na maziwa) pamoja na kipato. Mafanikio yaliyofikiwa ni pamoja na:

- (i) Idadi ya mifugo wakubwa (Ng'ombe, mbuzi na kondoo) imeongezeka kutoka mifugo 536,698 Mwaka 2015 hadi kufikia mifugo 601,920
- (ii) Zoezi la Utambuzi na Usajili wa mifugo limefanyika, hadi kufikia mwezi Julai, 2022 jumla ya ng'ombe 28,997, Mbuzi 1303 na Kondoo 112 na wamevalishwa hereni za kielektroniki na kusajiliwa kwenye mfumo wa utambuzi katika Halmashauri ya Mufindi na Mji Mafinga.
- (iii) Katika kudhibiti ugonjwa wa kichaa cha Mbwa, Jumla ya Mbwa 26,044 walichanjwa dhidi ya kichaa cha Mbwa kati ya Mbwa 34,269 sawa asilimia 75.99 wanaokadiriwa kuwepo katika Mkoa.
- (iv) Uzalishaji wa maziwa umeongezeka kutoka Lita 21,094,375 Mwaka 2015 hadi kufikia Lita 30,062,922 mwaka 2022/23
- (v) Uzalishaji wa Nyama umeongezeka kutoka Tani 1,693.33 Mwaka 2015 hadi kufikia Tani 7,423 mwaka, 2022/23.
- (vi) Uzalishaji wa zao la ngozi umeongezeka kutoka vipande 21,571 Mwaka 2015 hadi kufikia vipande vya ngozi 22,688 mwaka 2022/23.
- (vii) Ili kudhibiti magonjwa ya mifugo; majosho ya kuogeshea mifugo yameongezeka kutoka majosho 137 Mwaka 2015 hadi majosho 173 mwaka 2022/23.
- (viii) Wilayaumeendelea na uboreshaji wa ng'ombe wa maziwa kwa kutumia njia ya uhamilishaji. Katika Mwaka 2015 jumla ya ng'ombe 1,284 walihimilishwa na

kuzaa ndama 687 Mwaka 2022/23 jumla ya ng'ombe 3,451 walihimilshwa na kuzaa ndama 2,115.

2.13.1. Mikakati ya Kuboresha Sekta ya Mifugo

- (i) Kuongeza uzalishaji wa maziwa kwa kutumia fursa zilizopo za hali ya hewa na kushirikisha wawekezaji wakubwa kwa kuzalisha Mitamba bora na kuhamasisha njia ya uhimilishaji kwa wafugaji.
- (ii) Kuhamasisha wafugaji kufuga Ng'ombe, Mbuzi, Kondoo, Nguruwe na Kuku kibiashara kwa kuzingatia rasilimali zilizopo, miundombinu na mahitaji ya Soko.
- (iii) Kuhamasisha ufugaji wa wanyama wadogo wakiwemo kuku, Bata, Kanga, Kwale, sungura na simbilisi
- (iv) Kuhamasha wafugaji na wadau wengine wa maendeleo kujenga machinjio za kisasa, viwanda vya kuchakata nyama, Majosho, na Kuchimba Visima Virefu katika maeneo ya ukame.
- (v) Kufanya utambuzi na Usajili wa Ng'ombe, Punda, Mbuzi na Kondoo wanaostahili kwa njia ya hereni za kielektroniki hadi kufikia mwezi Septemba 2022.
- (vi) Kuhamasha wafugaji kusimamia na kuhakikisha mifugo yao yote inapata chanjo za magonjwa yaliyoainishwa na kuandaliwa ratiba ya chanjo kitaifa.

2.14. Uvuvi

Sekta ya Uvuvi ni miongoni mwa Sekta muhimu katika kuchangia lishe, kipato cha jamii na pato la Taifa kwa Ujumla. Uvuvi hufanyika katika ziwa kitangiri na mabwawa yaliyochimbwa ambayo kimsingi humilikiwa na Vikundi, taasisi mbalimbali na Watu binafsi.

a) Idadi ya Mabwawa na Wavuvi

Wilaya ina jumla ya mabwawa 16 yanayotumiwa kwa shughuli za ufugaji wa samaki. Aidha, Kuna eneo oevu (bonde la wembere) anuai inayofaa kwa uwekezaji katika kuendeleza Sekta ya Uvuvi na Utalii. Kwa mujibu wa takwimu zilizopo Wilaya ina Jumla ya wavuvi 408 ambao hufanya shughuli za uvuvi kama mtu mmoja mmoja na katika Vikundi.

b) Mavuno ya samaki.

Uvuvi wa Samaki katika Wilaya ya Iramba hufanyika katika ziwa kitangiri na bwawa la mayanzani.2022/2023 wastani wa mavuno ya Samaki ulikuwa tani 243.33 na Mwaka 2023/2024 tani 310 na mwaka 2024/2025 hadi Oktoba 2024 tani 239.5.

c) Mikakati ya kuendeleza Sekta ya Uvuvi

- (i) Kulinda na kusimamia rasilimali ya Uvuvi ziwa Kitangiri na bonde la wembere kwa ujumla kwa kutekeleza mipango ya pamoja ya Usimamizi endelevu kati ya Mikoa ya Singida, Shinyanga, Simiyu na Tabora

- (ii) Kuendelea kuihamasisha jamii kujihusisha na ufugaji bora wa samaki kwa kutumia mabwawa kama njia mbadala ya kujiongezea kipato na kuboresha lishe katika jamii.
- (iii) Kuanzisha na kuendeleza uvuvi wa kitalii/ burudani katika maeneo yanayofaa ili kukuza na kutanua wigo wa vivutio vya utalii.
- (iv) Kurahisisha upatikanaji wa mbegu bora ya samaki kwa wafugaji samaki kwa kuanzisha mashamba darasa na mabwawa mama yatakayotumika kama vyanzo vya upatikanaji wa mbegu bora ya samaki.

2.15. Sekta ya Misitu na Uhifadhi Mazingira

Sekta ya Maliasili na uhifadhi wa mazingira ina jukumu kuu la kusimamia na kuendeleza maliasili zilizopo katika Wilaya zikiwemo misitu, Nyuki na wanyamapori, pamoja na uhifadhi wa mazingira ndani ya Wilaya.

2.15.1. Misitu na Uhifadhi Mazingira

Halmashauri ya Wilaya ya Iramba ina raslimali za hifadhi ya misitu, ambayo ni Hifadhi ya msitu wa Sekenke Tulya, Windu windu, Msitu wa hifadhi wa Wembere na hifadhi za misitu ya vijiji. Misitu yote ina jumla ya hekta 91,031.07. Msitu wa hifadhi wa Sekenke/Tulya wenye ukubwa wa hekta 30,365 uko chini ya Halmashauri ya Wilaya ya Iramba na Misitu ya hifadhi za vijiji yenye jumla ya ukubwa wa hekta 5,909, misitu ya watu binafsi hekta 181.5 na Hifadhi ya msitu wa wembere wenye ukubwa wa hekta 54,575.57 ipo chini ya usimamizi wa Wakala wahuduma za misitu Tanzania (TFS).

Aidha katika uhifadhi wa mazingira Halmashauri ya Wilaya ya Iramba inaendelea kutekeleza agizo la Serikali la kila Halmashauri kuhakikisha inapanda miti milioni moja na laki tano (**1,500,000**), hivyo Wananchi huhimizwa kupanda miti kwa wingi ili kutunza mazingira na vyanzo vya maji. Katika zoezi la kuhimiza upandaji miti, kwa msimu wa Mwaka wa Fedha 2022/2023 Wilaya ilifanikiwa kupanda jumla ya miti **1,153,274** ambayo ni sawa na asilimia **76.9** ya lengo la taifa. Kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Wilaya imefanikiwa kupanda miti **1,422,474** ambayo ni sawa na asilimia **94.83** ya lengo la Taifa.

2.15.1. Ufugaji Nyuki

Ufugaji Nyuki ni kati ya shughuli za muhimu katika Wilaya ya Iramba. Wilaya ya Iramba umejaliwa kuwa na misitu mingi ya asili ikiwemo miti ya miombo inayosifika kwa kutoa asali nzuri na nyingi. Kutokana na fursa hiyo Wananchi, wamekua wakijishughulisha na ufugaji wa Nyuki. Ufugaji huu wa Nyuki umeendelea kuimarika ambapo utundikaji wa Mizinga ya Nyuki umeongezeka kutoka mizinga **1,800** Mwaka 2018 hadi kufikia mizinga **6,473** Mwaka 2024. Na idadi ya wafugaji nyuki binafsi imeongezeka kutoka **110** mwaka 2018 hadi **397** mwaka 2024. Uzalishaji wa asali umeongezeka kutoka tani **30.4** mwaka 2018 hadi tani **135** mwaka 2024. Uzalishaji wa Nta umeongezeka kutoka tani **2.2** mwaka 2018 hadi tani **9.6** mwaka 2024.

2.15. Viwanda, Biashara na Uwekezaji

2.15.1. Viwanda

- Mwaka 2020/21 Wilaya ilikuwa na jumla ya viwanda 278 ambapo viwanda, vya kati 66, vidogo 89 na vidogo Zaidi 123.
- Mwaka 2021/22 Wilaya ilikuwa na jumla ya viwanda 286 ambapo viwanda vya kati 54, vidogo 86 na vidogo Zaidi 146.
- Mwaka 2022/23 Wilaya ilikuwa na jumla ya viwanda 318 ambapo viwanda vya kati 60, vidogo 104 na vidogo Zaidi 154.
- Mwaka 2023/24 Wilaya ilikuwa na jumla ya viwanda 322 ambapo viwanda vya kati 62, vidogo 104 na vidogo zaidi 156.
- Kwa sasa 2024/25 Wilaya ina jumla ya Viwanda 378 ambapo Viwanda vya Kati 92, Viwanda vidogo 122 na Viwanda vidogo zaidi 164.

2.15.2. Biashara

- Mwaka 2020/21 Wilaya ilikuwa na jumla ya Wafanya biashara 879.
- Mwaka 2021/22 Wilaya ilikuwa na jumla ya Wafanya biashara 998.
- Mwaka 2022/23 Wilaya ilikuwa na jumla ya Wafanya biashara 1104.
- Mwaka 2023/24 Wilaya ilikuwa na jumla ya Wafanya biashara 1253.
- Mwaka 2024/25 Wilaya ina jumla ya Wafanya biashara 1354.

2.16. Uwezeshaji wa Wananchi Kiuchumi

2.16.1. Mpango wa Kunusuru Kaya Masikini (TASAF III) kwa Kipindi cha Pili

Mpango wa TASAF Awamu ya Tatu kKipindi cha Pili ulianza rasmi tarehe 17 Februari, 2020 baada ya kuzinduliwa na aliyekuwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Awamu ya Tano Hayati Dkt. John Joseph Pombe Magufuli. Madhumuni ya kipindi hiki ni kuwezesha Kaya za walengwa kutumia fursa za kuongeza kipato, huduma za jamii na kuwekeza katika kuendeleza watoto.

Wilaya ya Iramba ni miongoni mwa Wilaya inayotekeleza Mradi wa TASAF Awamu ya Tatu Kipindi cha Pili cha utoaji ruzuku kwa Kaya maskini, ambapo kuanzia Mwaka **2022** hadi **2024** jumla ya Kaya **4,906** zimenufaika na Mpango wa Kunusuru Kaya Maskini. Mpango huu unaotekelezwa katika Vijiji **78** Aidha, hadi sasa jumla ya Shilingi **4,274,568,285** na kugawiwa kwa wananchi katika maeneo yote.

2.16.2. Mifuko ya Maendeleo ya Wanawake, Vijana na Walemavu

Wilaya imejiwekea mikakati ya kukuza ajira kwa Vijana, Wanawake na Watu Wenye Ulemavu. Mikakati hiyo ni pamoja na kutenga asilimia 10 kwa Makundi hayo kwa mgawanyo wa asilimia 4 Wanawake; asilimia 4; Vijana na asilimia 2 Watu Wenye Ulemavu kutokana kupitia mapato ya ndani ya Halmashauri.

Fedha zilizotengwa kwa kipindi cha Serikali ya Awamu ya Sita ni kama ifuatavyo:

- 2022/23 - Shilingi 119,109,480.10
- 2023/24 - Shilingi 159,491,713
- 2024/25 - Shilingi 71,577,334.62

3. MAENDELEO YA HUDUMA ZA JAMII

3.1. Maendeleo ya Elimu

Wilaya ya Iramba ipo mstari wa mbele katika kutoa huduma kwa jamii, ikiwemo elimu. Zipo Taasisi mbalimbali zinazotoa elimu kuanzia Elimu ya Awali hadi Vyuho. Wilaya ina madarasa ya Awali 23 (Serikali 20, Zisizo za Serikali 03), Shule za Msingi **111** (Serikali **108**, Zisizo za Serikali 03), Shule za Sekondari **29** (Serikali- **26**, zisizo za Serikali- **3**), Chuo cha Ualimu **1**, chuo cha Uguzi **1** na Chuo cha Veta **1** ambacho ujenzi wake unaendelea na Siku ya leo Mhe. Waziri umepata fursa ya kutembelea maendeleo ya ujenzi wa Chuo cha VETA Iramba.

3.1.1. Hali ya uandikishaji Elimu ya Awali 2024

Hadi kufikia **30 Machi, 2024**, Wilaya imeandikisha wanafunzi wa Elimu ya Awali **9, 791** ambapo wavulana ni **4,942** wasichana **4,849**. Uandikishaji huu ni sawa na asilimia **88** ya lengo la kuandikisha wanafunzi **11,180**. (Wav **5,676**. Was **5,504**).

3.1.2. Elimu ya Msingi

Wilaya ya Iramba ina jumla ya shule za Msingi **111** ambapo shule za Serikali ni **108** na shule zisizo za Serikali ni **3** Idadi ya Wanafunzi wa shule za Msingi za Serikali ni **65,949** wakiwemo wavulana **32,562** na Wasichana **33,387** Aidha idadi ya wanafunzi waliopo katika shule zisizo za Serikali ni **674** Wavulana **301** na wasichana **373**.

3.1.3. Hali ya Uandikishaji Darasa la Kwanza, Mwaka 2024.

Hadi kufikia tarehe 30 Machi, 2024 Wilaya imeandikisha wanafunzi wa Darasa la Kwanza **8,817** ambapo wavulana **4,454** na wasichana **4,363**. Uandikishaji huu ni sawa na asilimia **82** ya lengo la kuandikisha wanafunzi **10,704**. (Wav **5,399** Was **5,305**).

3.1.4. Idadi ya Walimu Katika Shule za Msingi za Serikali

Wilaya inahitaji kuwa na walimu **1512** wa Shule za Msingi, kutoka walimu **824** waliopo. Upungufu ni walimu **690** kwa shule za Serikali.

3.1.5. Idadi ya Shule za Msingi Mwaka 2024

Wilaya ina jumla ya Shule za Msingi **111** kati ya hizo Shule **108** ni shule za Serikali na **3** ni shule zisizo za serikali.

3.1.6. Hali ya Miundombinu na Samani Katika Shule za Msingi

Wilaya ina jumla ya mahitaji ya vyumba vya madarasa **1469** yaliyopo **874** na upungufu **595** mahitaji ya nyumba za walimu **1469** zilizopo ni **315** na upungufu **1,154**, mahitaji ya matundu ya vyoo ni **2789** yaliyopo ni **1491** na upungufu **1393** na mahitaji ya madawati ni **22,221**, yaliyopo **16,761** na upungufu **5,460** Wilaya imeendelea kuhakikisha miundombinu muhimu na samani vinapatikana katika shule ili kuboresha mazingira ya utoaji elimu.

3.1.7. Matokeo ya Mtihani wa Kumaliza Elimu ya Msingi Mwaka 2021 hadi mwaka 2023

Ufaulu wa Wilaya umekuwa ukiongezeka kutoka asilimia **66.37** mwaka 2021 hadi asilimia **71.6** mwaka **2023**. Aidha, kitaifa kwa mwaka, 2021 Wilaya imeshika nafasi ya **06** kwa matokeo yaliyotangazwa na Baraza la Mitihani la Tanzania.

3.2. Elimu ya Sekondari

Hadi kufikia Oktoba 2024 Wilaya ilikuwa na jumla ya shule za Sekondari **29** (Serikali **26** na Binafsi **3**). Aidha, jumla ya shule **6** zina mikondo ya Kidato cha Tano na Sita ambapo kati ya shule hizo **4** ni za Serikali na **2** zisizo za Serikali. Wilaya imefanikiwa kuwa na shule za Serikali katika Kila Kata na shule za Kidato cha Tano na Sita katika Tarafa zote nne.

3.2.1. Idadi ya Walimu Katika Shule za Sekondari za Serikali

Wilaya ya Iramba ina jumla ya walimu 355 kati ya hao Walimu 157 ni wa masomo ya Sayansi, na Walimu **198** ni wa masomo ya Sanaa. Wilaya ya Iramba ina upungufu wa walimu 92 wa masomo ya Sayansi na upungufu wa walimu wa sanaa **164** Kwa Halmashauri ya Wilaya ya Iramba. Idadi ya walimu katika Halmashauri.

3.2.2. Hali ya miundombinu na samani shule za Sekondari

Wilaya ina vyumba vya madarasa 402 ikilinganishwa na mahitaji halisi ya madarasa **377** Nyumba za walimu zilizopo ni **115** ikiwa mahitaji ni nyumba **355** upungufu **240** na matundu ya vyoo yaliyopo ni **389** ikiwa mahitaji ya matundu ni **679** upungufu **290**

3.2.3. Hali ya Maabara za Sayansi katika shule za Sekondari

Katika kuboresha ufundishaji na ujifunzaji wa masomo ya Sayansi katika Shule za Sekondari, jumla ya vyumba vya maabara **78** vinahitajika. Vyumba vinavyoendelea kujengwa ni **40** na vyumba vilivyokamilika vyenye samani na vifaa vya kufundishia ni **30** sawa na **38%**.

3.2.4. Ufaulu wa Mtihani wa Kidato cha Nne (CSEE) na Kidato cha Sita (ACSEE) mwaka 2021 hadi 2023.

Wilaya imekuwa ukifanya vizuri katika matokeo ya mtihani wa kidato cha nne ambapo KiWilaya ufaulu umepanda kutoka asilimia 92 mwaka **2021** hadi asilimia **94** mwaka **2023**. Aidha, Ufaulu wa mtihani wa kidato cha sita umeendelea kuwa wa 100% kwa daraja la kwanza, pili na la Tatu hadi mwaka 2023.

Elimu Maalum

Wilaya ina jumla ya Shule 2 zenye wanafunzi wenye mahitaji Maalum, kati ya hizo Shule maalumu ni 0 shule jumlishi 2 na 1 ya kitengo maalumu. Wanafunzi wenye mahitaji maalumu walioandikishwa hadi tarehe 30 Machi, 2024 kwa shule za awali ni 13 ikiwemo wavulana 05 na wasichana 08 Wanafunzi wa darasa la kwanza walioandikishwa jumla ni 21 ambapo wavulana 13 na wasichana 8.

3.4. Elimu ngazi ya Vyuo

Wilaya ina chuo cha Uuguzi, Chuo cha Ualimu Kinampanda na kwa sasa Wilaya inaendelea na ujenzi wa Chuo cha fundi stadi VETA.

3.5. Elimu ya Watu Wazima na Elimu Nje ya Mfumo Rasmi

Wilaya inaendesha Programu za Elimu ya Watu Wazima na Elimu Nje ya Mfumo Rasmi. Wilaya ina jumla ya vituo vya MEMKWA **07**. Pia kuna jumla ya vituo **8** vya MUKEJA vinavyoendesha Program mbalimbali, vyenye jumla ya wanafunzi **601** kati ya hao wanaume ni **217** na wanawake ni **384**. Vituo vya Elimu ya Ufundi Stadi vipo **4** kati ya hivyo **2** ni vya serikali vyenye jumla ya wanafunzi **23** ambapo wavulana ni **9** na wasichana ni **14**.

3.6. Idadi ya wanafunzi waliorudi shuleni.

Wilaya ina jumla ya wanafunzi 12 waliorudi shuleni baada ya kukatisha masomo yao ya sekondari kutokana sababu mbalimbali ikiwemo mimba, utoro na changamoto za kiuchumi. Wanafunzi hao wamerudi kuendelea na masomo kupitia program ya Elimu ya Sekondari kwa njia mbadala inayowaruhusu wanafunzi wa kike kusoma bila kulipa ada ya shule.

3.7. Hali ya Utoaji wa chakula shuleni

Wilaya ina jumla ya shule za msingi **108** zinazotoa chakula kati ya hizo shule za serikali **108** na zisizo za serikali **03** sawa na asilimia **100**. Aidha, shule hizo zinatoa chakula kwa baadhi ya Wanafunzi ambapo wanaopata chakula shuleni ni wanafunzi **42,045** kati ya **65,949** sawa asilimia **64** shule **0** sawa na asilimia **0** hazitoi chakula. Wilaya ina jumla ya shule za Sekondari 29 zinazotoa chakula kati ya hizo shule za serikali **26** na zisizo za serikali **3** sawa na asilimia **100**.

3.8. Miradi Inayoendelea Kutekelezwa Sekta ya Elimu

Katika kipindi cha mwaka 2024/2025 Wilaya ya Iramba ilipokea kiasi cha **Tshs. 4,006,476,878/=** kwa ajili ya ujenzi wa shule 04 kwa mchanganuo ufuatao:-

Na.	Mradi	Kiasi
1	Shule ya amali Kitukutu	1,600,000,000.00
2	Ujenzi wa Shule ya Sekondari Kizega	544,225,626.00
3	Ujenzi wa Shule ya Sekondari Makunda	544,225,626.00
4	Ujenzi wa Shule ya Sekondari Mtoa/Msai	544,225,626.00
5	Upanuzi wa Kidato cha Tano na Sita Kinambeu Sekondaari	362,400,000.00
6	Upanuzi wa Kidato cha Tano na Sita shule ya Sekondari Kizaga	316,400,000.00
Jumla		4,006,476,878.00

3.10. Ujenzi wa Shule Mpya za msingi na ukarabari kupitia mradi wa BOOST

Wilaya ya Iramba imepokea jumla ya **Tsh 321,800,000** kwa ajili ya ujenzi wa Shule Mpya yenye Mkondo Mmoja.

3.11. Ujenzi wa madarasa, matundu ya vyoo na madara ya awali ya mfano

Wilaya imepokea jumla ya Tsh. **309, 600,000** kwa ajili ya ujenzi wa Madarasa, Matundu ya Vyoo, Nyumba za walimu Pamoja na Madarasa ya Awali ya Mfano.

4.0. Sekta ya Afya, Ustawi wa Jamii na Lishe

4.1. Vituo vya Kutolea Huduma za Afya

Wilaya ina jumla ya Vituo vya Kutolea huduma za Afya 54 zikiwemo (Hospitali 1, Vituo vya Afya 6, Zahanati 47), pamoja na kliniki na Maabara Binafsi 8.

Idadi ya Hospitali kwa Halmashauri

Na.	Halmashauri	Mmiliki				Jumla
		Serikali	Dini/NGO	Mashirika	Binafsi	
1.	Iramba DC	1	0	0	0	0

Chanzo: Ofisi ya Mkurugenzi mtendaji, 2024

Idadi ya Vituo vya Afya kwa Halmashauri

Na.	Halmashauri	Mmiliki				Jumla
		Serikali	Dini/NGO	Mashirika	Binafsi	
1.	Iramba DC	6	0	0	0	6

Chanzo: Ofisi ya Mkurugenzi mtendaji, 2024

Idadi ya Zahanati kwa Halmashauri

Na.	Halmashauri	Mmiliki				Jumla
		Serikali	Dini/NGO	Mashirika	Binafsi	
1.	Iramba DC	36	6	3	2	47

Chanzo: Ofisi ya Mkurugenzi Mtendaji, 2024

Idadi ya Kliniki na maabara Binafsi kwa Halmashauri

Na.	Halmashauri	Mmiliki				Jumla
		Serikali	Dini/NGO	Mashirika	Binafsi	
1.	Iramba DC	0	0	0	8	8

Chanzo: Ofisi ya Mkurugenzi Mtendaji, 2024.

Vyuo vya Afya na Ustawi wa Jamii

Wilaya ina Chuo cha Afya na Ustawi wa Jamii kimoja (1), kama inavyoonyeshwa kwenye Jedwali hapa chini:-

Idadi ya Vyuo vya Afya Halmashauri

S/N	Halmashauri	Jina la Chuo	Mmiliki	Mafunzo yanayotolewa	Idadi vyuo
1	Iramba DC	Kiomboi chuo cha Uuguzi na Ukunga (KNTC)	Serikali	Stashahada ya Uuguzi na Ukunga	1

Chanzo: Taarifa ya Afya ya Wilaya, 2024

4.2. Hali ya Watumishi wa Sekta ya Afya

Halmashauri za Wilaya ya Iramba pamoja na Hospitali ya Wilaya zina mahitaji ya Watumishi wa Afya 835 ambapo Watumishi waliopo ni 228 sawa na asilimia 27.3 na hivyo kuwa na upungufu wa Watumishi 607 sawa na asilimia 72.7%. Kama inavyoonekana katika jedwari.

Na	Mahitaji	Waliopo	Upungufu	% Ya Upungufu
1	835	228	607	72

Kwa Mwaka 2024 Wilaya imepangiwa Watumishi wa Afya 0 ambapo, walioripoti hadi sasa ni 0 Aidha, Hospitali ya Wilaya ina upungufu wa madaktari 0 katika fani za magonjwa ya Afya ya akili (Psychiatrist), magonjwa ya moyo (Cardiologist), Magonjwa ya njia ya mkojo (Urologist), Magonjwa ya Masikio, Pua na Koo (ENT), Mtaalamu wa uchunguzi (Pathologist), Mtaalamu wa nusu kaputi (Anaesthesiologist) na Mtaalamu wa mifupa (Orthopaedic surgeon).

Wilaya katika jitihada zake za kupunguza kero ya upungufu wa Madaktari imefanya yafuatayo:-

Halmashauri imeajiri jumla ya watumishi 52 wa ajira ya mkataba wa kada mbalimbali ambao wanalipwa kwa mapato ya ndani ili kupunguza uhaba wa watumishi uliopo.

4.3. Utekelezaji wa Miradi ya Afya kwa Ushirikiano na Wadau.

Wilaya imefanikiwa kutumia jumla ya **Shilingi 4,079,587,962.00** kwa ajili ya uboreshaji wa miundombinu ya Afya katika vituo vya kutolea huduma. Fedha hii ni kutoka vyanzo mbalimbali ikiwa ni pamoja na fedha kutoka Serikali kuu, wadau mbalimbali wa maendeleo katika sekta ya Afya na fedha toka mapato ya ndani ya Halmashauri. Mchanganuo wa fedha hizi ni kama unavyoonekanana katika Jedwali Na. 56.

- Wilaya imepokea mpaka sasa Jumla ya Sh 947,000,000.00 kwa ajili ya ukarabati wa hospitali ya Halmashauri.
- Kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023 na 2023/2024 Wilaya imetumia jumla ya **Shilingi 400,000,000.00** kwa ajili ya umaliziaji wa ujenzi wa Vituo vya Afya 2 (Shelui na Mtoa) ambapo hadi sasa Kituo cha Afya Shelui kimekamilika na kimeanza kutoa huduma za upasuaji. Kituo cha Afya Mtoa kinasubili vifaa tiba na watumishi ili huduma za upasuaji kuanza kutolewa. Jedwari lifuatalo linaonyesha mchanganuo

NA	JINA LA KITUO	KIASI CHA FEDHA (TSH)
1	Kituo Cha Afya Shelui	120,000,000
2	Kituo cha Afya Mtoa	280,000,000
	JUMLA KUU	400,000,000

- Wilaya imetumia jumla ya Shilingi **250,000,000.00** toka Serikali kuu na wadau mbalimbali wa maendeleo katika sekta ya Afya 2022, 2023 na 2024 kwa ajili ya ukamilishaji na ukarabati wa maboma ya Zahanati. Mchanganuo wa fedha hizi uko katika Jedwali hapa chini.

Na	Jina La Kituo	Kiasi Cha Fedha (Tsh)
1	Zahanati ya Tutu	50,000,000
2	Zahanati ya Kaselya	50,000,000
3	Zahanati ya Ulemo	50,000,000
4	Zahanati ya Msansau	50,000,000
5	Zahanati ya Galangala	50,000,000
	JUMLA KUU	250,000,000

4.5. Upatikanaji wa Dawa muhimu Katika Vituo vya Kutolea Huduma za Afya

Upatikanaji wa dawa katika vituo vya kutolea huduma za Afya unaridhisha kwani mpaka kufikia Mwezi Octoba 2024 upatikanaji wa dawa ulikuwa ni asilimia 92.8%,

Wilaya imekuwa ikivisimamia vituo kuomba kwa wakati dawa toka Bohari kuu ya dawa ambako Serikali hutoa fedha kwa ajili ya kulipia dawa kwa vituo vyote.

Vilevile, Halmashauri wamekuwa wakihakikisha vituo vinanunua dawa kwa kutumia mapato ya ndani ya vituo ambapo Mpaka kufikia mwezi Oktoba 2024 vituo vimenunua dawa zenye thamani **Shilingi 4,032,703,858.12** kwa vyanzo vyote vya mapato vya ndani na Bohari Kuu ya dawa. Kwa mchanganuo ufuatao

Na	Manunuzi ya Dawa na Vifaa Tiba	Kiasi cha fedha
1	Serikalini	3,065,964,970 .00
2	Mshitiri	373,054,113.12
	Jumla Kuu	4,032,703,858.12

4.6. Upatikanaji wa Vifaa Tiba kwa Ajili ya Majengo/ Vituo Vipya vya Kutolea Huduma za Afya

Ili kuwezesha utoaji wa huduma katika vituo/majengo mapya ya kutolea huduma za Afya, Wilaya ilitengewa fedha kiasi cha Shilingi **700,000,000.00** kwa ajili ya vifaa tiba toka Serikali Kuu kupitia Bohari Kuu ya dawa kwa Mwaka wa fedha 2023/24. Kufikia Oktoba 2024. Wilaya imepokea vifaa tiba vyenye thamani ya Shilingi **479,958,051.16** Ufuatiliaji wa upatikanaji wa vifaa vilivyobaki vyenye thamani ya Shilingi **220,041,948.84** unaendelea.

4.7. Huduma za Mfuko wa Afya ya Jamii ulioboreshwa (iCHF)

Katika kuboresha huduma za Afya zitolewazo katika ngazi ya Vituo vya Afya na Zahanati katika Wilaya, Wananchi wanahimizwa na kuhamasishwa kujiunga na Mfuko wa Afya ya Jamii kwa kuchangia kiasi cha Shilingi 30,000 kwa kila Kaya yenye Watu 6 kwa Mwaka . Lengo la Wilaya ni kuandikisha Kaya 5,696 ifikapo Juni 2025. Hadi Oktoba 2024 jumla ya Kaya hai ni 802(16%) kati ya kaya 5,039 zimekwisha jiunga na ichf, zikiwa na jumla ya wanufaika 4,812.

Fedha za uchangiaji wa jamii katika huduma za Afya zimesaidia sana kuboresha utoaji wa huduma za Afya katika Halmashauri hasa ngazi ya Vituo vya Afya na Zahanati kupitia usimamizi wa Kamati za Afya za Kata na Vituo vya kutolea huduma za Afya.

4.8. Huduma za Afya ya Uzazi na Mtoto

Wilaya ina jumla ya vituo 50 vinavyotoa huduma mbalimbali za Afya ya uzazi na mtoto. Huduma hizo ni pamoja na kiliniki za wajawazito na watoto, huduma wakati na baada ya kujifungua, uzazi wa mpango, uchunguzi na matibabu ya awali ya saratani ya mlango wa kizazi. Wilaya inaendelea na jitihada za utekelezaji wa mkakati wa Kitaifa kuhakikisha angalau asilimia ya vituo vya Afya vinawezeshwa kutoa huduma za upasuaji wa uzazi wa dharura ili kupunguza vifo vitokanavyo na uzazi. Hadi Oktoba 2024, jumla ya vituo 3 vimeboreshwa na vinatoa huduma za upasuaji, sawa na asilimia 50% kati ya vituo 54 vilivyopo.

Katika kipindi hiki mambo makubwa yaliyofanyika katika sekta ya Afya ni pamoja na ujenzi wa miundombinu ya Hospitali, vituo vya Afya, Zahanati na fedha nyingi zimepokelewa kutekeleza mambo yafuatayo.

- Jumla ya shilingi 1, 345,284,427.01 zimetumika kununua Mashine za Xray, mtambo wa kuzalisha hewa tiba ya Oksijeni, mitungi ya kujazia hewa ya Oksijeni, Mashine za kufulia nguo, mashine za maabara, friji za kuhifadha damu, na vifaa vya upasuaji.
- Jumla ya shilingi **3,065,964,970** zimetolewa kwa ajili ya ununuzi wa dawa na upatikanaji wa dawa muhimu umeongezeka toka 89.6% mwezi Juni 2023 hadi 92.7% mwezi Oktoba 2024.
- Takriban watumishi wapya 68 wameajiriwa na kulipwa stahiki zao zote kiasi cha shilingi 74,800,000 hapo hapo tofauti na miaka ya nyuma.
- Kiasi cha shilingi 4,079,587,962 kilitolewa kuendeleza majengo ya Hospitali, vituo vya afya na maboma ya zahanati.
- Utoaji wa chanjo mbalimbali uko zaidi ya 114% (Polio, dondakoo – kifaduro, homa ya ini na pepopunda)
- Utoaji dawa za kupunguza makali ya VVU umefikia 97% ya watu 5930 walio kadiriwa kuwa na maambukizi
- Utoaji wa Chanjo ya UVICO- 19 umefanyika kwa watu wapatao 154617 sawa na 47.4 (%).
- Mikataba ya Lishe imesainiwa kati ya Mhe. Rais na Wakuu wa mikoa na kushuka hadi ngazi chini za Kata na Vijiji, lengo ni kuimarisha afua za lishe kwa jamii na kutokomeza udumavu

5. Huduma za Maji

5.1. Wakala wa Maji na Usafi wa Mazingira Vijijini (RUWASA)

Hali ya upatikanaji wa huduma ya maji safi na salama katika Wilaya ya Iramba (Mijini na Vijijini) hadi kufikia mwezi Oktoba 2024 imefikila asilimia 68% Mjini na 71.6% vijijini.

Vyombo vya Watoa huduma ngazi ya Jamii (CBWSOs) zimefikia **6** na idadi ya vituo vya kuchotea maji Vijijini vimefikia **845** na vina uwezo wa kuhudumia Wananchi 213,664 waishio Vijijini. RUWASA inatekeleza shughuli zake katika Vijiji vyote 70 vilivyopo katika Wilaya ya Iramba (mitaa 22 vinahudumiwa na Mamlaka za Maji mijini) na Vijiji ambavyo havijafikiwa na huduma ni 20 Jitihada mbalimbali zinafanyika ili kuhakikisha Wananchi wa maeneo hayo wanapata huduma.

Katika kuhakikisha huduma ya maji na Usafi wa Mazingira inaendelea kuboreka Vijijini, katika kipindi cha Mwaka 2023/2024 na 2024/2025, RUWASA imetekeleza shughuli zifuatazo;

- (i) Ujenzi wa miradi 5 ya maji safi katika vijiji 6 vya Galangala, Kisharita, Lunsanga, Nkingi (Misigiri), Migilango na Nsunsu.

- (ii) Kuandaa mpango na bajeti ya mwaka wa fedha 2024/2025 kiasi cha Sh. 3,008,906,486.87 kwa ajili ya ujenzi wa miradi ya maji safi katika Kata za Tulya, Kidaru, Mbelekese, Urughu na Ndulungu.

5.2. Mamlaka ya Maji na Usafi wa Mazingira Mjini (KIUWASA)

Huduma ya usambazaji maji safi na usafi wa mazingira katika Mji wa Kiomboi inatolewa na Mamlaka ya Majisafi na Usafi wa Mazingira Kiomboi (KIUWASA). Huduma ya majisafi kwa Mji wa Kiomboi imewafikia asilimia 68% ya wakazi wa Kiomboi. Katika kuhakikisha huduma ya maji inaboreka katika mji wa Kiomboi, KIUWASA inatekeleza miradi ifuatayo;

- (a) Mradi wa uboreshaji wa huduma ya maji mji wa kiomboi
- (b) Ujenzi wa miundo mbinu ya usambazaji maji kupitia mradi wa miji 28.

6. Maendeleo ya Ardhi,

Usimamizi wa Ardhi, Mipango Miji, Upimaji na Vijiji

Wilaya inasimamia masuala ya Ardhi ambapo shughuli mbalimbali zimefanyika na kuwezesha Wilaya kufikia mafanikio yafuatayo: -

- (i) Viwanja vilivyopimwa vimeongezeka kutoka 4,214 Mwaka 2021/22 hadi kufikia Viwanja 6,214 Mwaka 2024/25 ikiwa ni ongezeko la asilimia 47.43.
- (ii) Hati Milki za kisheria zilizotolewa zimeongezeka kutoka Hati 183 Mwaka 2021/22 hadi kufikia Hati 306 Mwaka 2024/25 ikiwa ni ongezeko la asilimia 67.12
- (iii) Hati za kimila zilizotolewa zimeongezeka kutoka Hati 141 Mwaka 2021/22 hadi kufikia Hati 9,203 Mwaka 2024/25 ikiwa ni ongezeko la asilimia 94.62
- (iv) Idadi ya Vijiji vyenye Mipango ya Matumizi ya Ardhi vimeongezeka kutoka Vijiji 13 Mwaka 2021/22 hadi kufikia Vijiji 50 Mwaka 2024/25 kati ya Vijiji 70 vilivyopo.
- (v) Masijala za ardhi zimejengwa mbili katika Kata ya Mtoa Vijiji vya Masagi na Tyeme kwa ufadhili wa MKURABITA mnamo mwaka wa fedha 2022/23.
- (vi) Mradi wa uboreshaji Milki Salama za Ardhi (LTIP) ukifadhiliwa na Tume ya Taifa ya Mipango na Matumizi ya Ardhi, Wizara ya Ardhi na Maenedleo ya Makazi na Benki ya dunia. Kwa mwaka wa fedha 2023/24 umefanikisha kuandaa kwa Mipango ya matumizi ya ardhi ya Vijiji 20.

6.1. Usimamizi wa Miji inayochipukia

Wilaya inaendelea kusimamia Miji yote inayochipukia ya Kiomboi, Shelui na Misigiri na kuhakikisha inafanyiwa Urasimishaji wa makazi yaliyoendelezwa bila kupangwa ili kupunguza ukuaji kwa Makazi holela au Miji isiyopangwa. Urasimishaji ndani ya Wilaya ya Iramba ulianza rasmi mnamo mwaka 2019/2020, hadi sasa mwaka 2024/25

Miji miwili yaani Shelui na Misigiri imerasimisha Viwanja 4,347 kutoka lengo la viwanja 5,000, sawa na asilimia 65.43.

Aidha, tayari Idara ya ardhi imeainisha maeneo mengine muhimu Matano (5) katika Halmashauri ya Wilaya ya Iramba ambayo ni Ulemo, Kyengege, Kitukutu, Maluga na Mugundu yaliyopo kando ya Barabara kuu ya Singida - Mwanza, ambayo yanakua kwa kasi kubwa na tayari maeneo haya taarifa zake za uhawilishaji ardhi zitawasilishwa Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kwa ajili ya kutangazwa kwenye Gazeti la Serikali (GN) kama maeneo ya Mpango (Planning areas) ili maeneo hayo yaweze kusimamiwa kwa kutumia Sheria ya Mipango Miji Na. 8 ya Mwaka 2007.

6.2. Malalamiko ya Wananchi

Wilaya imekuwa ikishughulikia malalamiko ya Wananchi kwa utaratibu maalum wa kutembelea maeneo yao kusikiliza kero, kuwa na dawati maalum la kusikiliza na kutatua kero za wananchi ambapo Wananchi huleta malalamiko yao mbele ya kamati zilizoundwa katika ngazi za Wilaya na kata na Vijiji. Malalamiko mengi yanayopokelewa yamekuwa yakifanyiwa kazi na kupatiwa ufumbuzi kupitia miongozo mbalimbali iliyopo. Baadhi ya malalamiko hayo yamekuwa yakihitaji uchambuzi kwa kushirikisha taasisi zingine za Serikali zilizopo katika Wilaya.

7. Hali ya Miundombinu katika Wilaya

Sekta ya ujenzi imeendelea na uboreshaji mkubwa wa miundombinu. Hii ni pamoja na ujenzi mpya na ukarabati wa miundombinu iliyokuwepo ya barabara za lami, changarawe, udongo, Makalavati na Madaraja. Barabara za Vijijini na Mijini zinasimamiwa na TARURA na barabara kuu pamoja na barabara za mikoa zinasimamiwa na TANROADS.

7.1.1. Mtandao wa Barabara

Wilaya ya Iramba ina barabara zenye urefu wa jumla ya kilomita **743.55** zinazosimamiwa na TARURA. Kati ya barabara hizo, barabara za lami ni kilomita **5.39 (0.7%)** barabara za changarawe ni kilomita **390.89 (52.6%)** na barabara za udongo ni kilomita **347.27 (46.7%)**.

7.1.2. Hali ya Upitikaji wa Barabara – (TARURA)

Jumla ya kilomita **486.19** za barabara sawa na asilimia **65.4** za mtandao wote wa barabara zilizo chini ya TARURA wilaya ya Iramba zinapitika bila shida kwa mwaka mzima. Kilomita **257.36** sawa na asilimia **34.6** zinapitika kwa shida wakati wa kiangazi na wakati wa masika hazipitiki kabisa.

7.1.3. Miradi ya Matengenezo ya Barabara za TARURA wilaya ya Iramba Mwaka 2023/2024 hadi Oktoba 2024/2025

Serikali katika Mwaka wa fedha 2024/2025 imeidhinisha jumla ya Shilingi bilioni **7,630,210,811.17** kupitia Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini Tanzania (TARURA) ambazo zitatumika kutengeneza madaraja na barabara zenye jumla ya urefu wa Km 134.5 kwa kipindi cha kuanzia Julai 2024 hadi Juni 2025 kama ifuatavyo:

- i) Ujenzi wa barabara kwa kiwango cha lami km 1.6 utakaogharimu kiasi cha Shilingi **1,258,410,811.17,**
- ii) Ujenzi wa daraja moja ambalo litagharimu Shilingi 1,000,000,000
- iii) Ujenzi na matengenezo ya 'box culverts' utaogharimu kiasi cha Shilingi **1,611,754,000.00**
- iv) Matengenezo ya kawaida ya barabara zenye urefu wa Km 49.9 ambayo yatagharimu kiasi cha Shilingi **234,500,000**
- v) Matengenezo ya sehemu korofi za barabara zenye urefu wa Km 11.6 ambayo yatagharimu kiasi cha Shilingi. **100,352,000**
- vi) Matengenezo ya muda maalumu ya barabara zenye urefu wa Km 71.4 ambayo yatagharimu kiasi cha Shilingi **3,025,194,000.**
- vii) Uwekaji wa taa za barabarani 100 zitakazogharimu kiasi cha Shilingi **400,000,000.**

7.2. Nishati ya Umeme

Wilaya ya Iramba kupitia Ofisi ya Meneja wa Shirika la Umeme Tanzania (TANESCO) inahudumia jumla ya wateja wa umeme wapatao **17,486** Kati ya hao wateja wakubwa ni **8.**

Hali ya Usambazaji wa Miradi ya Umeme Vijijini (REA)

Katika kipindi cha Mwaka 2020 hadi Mwaka 2024 hali ya usambazaji umeme imeendelea kufanyika ambapo Serikali imepeleka kiasi cha Shilingi billion **13,457,669,012.99** kwa ajili ya kuvipatia huduma ya umeme Vijiji **16** vilivyobaki kutoka Vijiji **54** Mwaka 2015 hadi kufikia Vijiji 70 Mwaka 2024 kati ya Vijiji **70** sawa na asilimia **100** ya Vijiji vyote vya Wilaya ya Iramba.

Aidha, Shirika la Umeme Tanzania (TANESCO) kwa kushirikiana na Wakala wa Umeme Vijijini na mkandarasi wa REA III mzunguko wa II anaendelea kuunganishia wateja kwani kazi ya kupeleka umeme katika vijiji vyote imekamilika, pia katika kipindi hiki Serikali kupitia Wakala wa Nishati vijiji REA imepeleka umeme kwenye visima vya maji na vituo vya afya katika vijiji vya Ngagalala, Kisiriri, Tyegelo, Mingela, Mtekente, Songambebe, Urughu na Mahola ambapo jumla ya shilingi milioni **486,998,123.23,** mpaka sasa mradi huu umeshakamilika na mkandarasi anaendelea kuunganishia wateja. Pia kwa mwaka huu wa fedha serikali kupitia Wakala wa Nishati Vijiji REA inatarajia kupeleka huduma ya umeme katika vitongoji 15 vya wilaya ya Iramba.

7.3. Madini

Wilaya ya Iramba ni miongoni mwa Wilaya yenye madini ya aina nyingi ambayo yanapatika sehemu mbalimbali za Wilaya hii. Aidha, takribani Wananchi 391 wanajishughulisha katika Sekta ya madini, idadi hiyo hupanda na kupungua kutokana na mifumuko mbalimbali ya madini mfano maeneo ya Ntwike, Old kiomboi, Ulemo, Maluga na Shelui.

Leseni za Uchimbaji Madini na Utafiti Katika Wilaya ya Iramba

Wilaya ya Iramba ina jumla ya leseni hai 380 za wachimbaji wadogo wa madini mbalimbali zilizotolewa ndani ya kipindi cha Mwaka 2018/19-2024/25. Wilaya ya Iramba ina leseni 11 za utafiti wa madini zilizotolewa katika kipindi cha Mwaka 2018/19 hadi Mwaka wa Fedha 2024/25. Wilaya pia ina Leseni 4 za wachimbaji wa kati katika kipindi cha Mwaka 2018/19-2024/25.

7.4. Huduma za Kifedha

Wilaya ina Benki za NMB na CRDB zilizowekeza kwa ajili ya kutoa huduma za kifedha. Aidha, Wilaya inahitaji wawekezaji wengi zaidi katika huduma za fedha ili huduma nzuri ziwepo kutokana na ushindani.

Aidha, Mifumo ya matumizi fedha imeboreshwa na kuongezeka. Sasa hivi mwananchi ana taarifa kamili ya kutumia mifumo ya fedha, anaweza kutumia Benki za biashara zilizopo katika kuweka na kutuma fedha, SACCOs au kutumia mitandao ya simu.

8. UWEZESHAJI SEKTA BINAFSI

Serikali ya Awamu ya sita inatambua mchango mkubwa wa sekta binafsi katika shughuli za maendeleo. Hivyo basi mara zote imejielekeza katika kuhakikisha inaweka mazingira rafiki ili sekta binafsi iweze kukua na kuendelea kuwezesha pale inakapoonekana inafaa kufanya hivyo.

Katika Mkoa wetu tumeshuhudia Serikali ikielekeza rasilimali fedha na vifaa katika miradi binafsi yenye maslahi mapana kwa jamii kama:

- Kutoa mikopo kwa wajasiriamali wadogo kupitia mikopo ya 10% ya Halmashauri
- Kuwatafutia masoko ya uhakika wakulima wa mazao ya dengu na choroko kupitia stakabadhi ya mazao ghalani
- Serikali imeendelea kuwaunganisha wajasiriamali wadogo na taasisi za mikopo nje ya nchi na ndani ya nchi ili kukuza mitaji yao
- Kutenga maeneo kwa ajili ya uwekezaji wa ujenzi wa viwanda, vyuo na vituo vya kutolea huduma mbalimbali za kijamii

HITIMISHO

Viongozi na wananchi wa Wilaya ya Iramba tunampongeza sana Dkt. Samia Suluhu Hassani, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwa uongozi wake bora na uliotukuka. Aidha tunatoa shukrani zetu za dhati kwa kuendelea kutuwezesha kifedha, utaalmu na ushauri, maagizo kupitia ninyi wasaidizi wake na maelekezo hayo yote kwa pamoja yana mchango mkubwa katika mafanikio tuliyoyapata.

Suleiman Yusuph Mwenda
MKUU WA WILAYA YA IRAMBA

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

OFISI YA RAIS TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

WILAYA MKALAMA

**TAARIFA YA MAENDELEO YA WILAYA YA MKALAMA KATIKA ZIARA YA
MHE.JERRY W. SILAA (MB), WAZIRI WA HABARI, MAWASILIANO NA
TEKNOLOJIA YA HABARI - TAREHE 24 OKTOBA, 2024**

Imeandaliwa na:
Ofisi ya Mkuu wa Wilaya
S. L. P. 04
MKALAMA

**TAARIFA YA HALI YA MAENDELEO YA WILAYA YA MKALAMA KATIKA ZIARA
YA MHE. JERRY W. SILAA (MB), WAZIRI WA HABARI, MAWASILIANO NA
TEKNOLOJIA YA HABARI - TAREHE 24 OKTOBA, 2024**

1.0 UTANGULIZI

Mhe. Waziri,

Wilaya ya Mkalama ni moja kati ya Wilaya **05** zenye Halmashauri **07** zinazounda Mkoa wa Singida. Wilaya nyingine ni Manyoni, Ikungi, Singida na Iramba. Makao Makuu ya Wilaya yapo katika Mji mdogo wa Nduguti uliopo **Km. 75** kutoka Makao Makuu ya Mkoa wa Singida. Makabila makubwa yanayopatikana ndani ya Wilaya ni Wanyiramba, Wanyaturu, Wanyisanzu, Wasukuma, Wabarbaigi na Wahadzabe.

1.1 Eneo la Wilaya

Mhe. Waziri,

Wilaya ya mkalama ina eneo la kilomita za mraba **3,328.65** ambapo eneo la kilimo ni **1,480.99 (44.49%)**, eneo la misitu na vichaka **303.56 (9.12%)** na eneo lililofunikwa na maji **297.08 (8.93%)** na eneo la makazi na shughuli nyingine ni **1,247.02 (37.46%)**.

1.2 Maeneo ya Utawala

Mhe. Waziri,

Wilaya ya Mkalama ina Tarafa **3**, Kata **17**, Vijiji **70** na Vitongoji **388**. Vilevile Wilaya ya ina Jimbo moja la uchaguzi linaloitwa Jimbo la Iramba Mashariki na Halmashauri moja inayoitwa Halmashauri ya Wilaya ya Mkalama iliyoanzishwa rasmi kwa tangazo la Serikali **Na. 446/2013** la tarehe 01/07/2013.

Halmashauri ya Wilaya ya Mkalama ina Madiwani wa kuchaguliwa **17 (CCM)**, Madiwani wa Viti maalum **6 (CCM)** na Mbunge wa kuchaguliwa **01 (CCM)**

1.3 Mipaka

Mhe. Waziri

Wilaya hii imepakana na Wilaya ya Singida Vijijini upande wa Kusini, Wilaya za Iramba upande wa Magharibi. upande wa kaskazini imepakana na wilaya za Meatu, kwa upande wa Kaskazini Mashariki imepakana na Wilaya Karatu na upande wa Mashariki imepakana na wilaya za Mbulu na Hanang.

1.4 Idadi ya Watu

Mhe. Waziri

Kwa mujibu wa Sensa ya Watu na Makazi iliyofanyika Agosti 23 mwaka 2022, Wilaya ilikuwa na jumla ya watu **255,514** kati yao wanaume ni **127,508 (49.9%)** na wanawake ni **128,006 (50.1%)**.

1.5 Hali ya Mvua

Mhe. Waziri

Wilaya ya Mkalama ina msimu mmoja wa mvua ambao unaanza mwezi Novemba na kuishia mwezi April mwaka unaofuata. Wastani wa mvua kwa mwaka ni milimita 500 hadi 800.

2.0 TAARIFA YA MAENDELEO KISEKTA

2.1 Watumishi

Mhe. Waziri,

Halmashauri ya Wilaya ya Mkalama ina jumla ya watumishi **1,688** sawa na **62%** kati ya mahitaji ya watumishi **2,706** na kufanya upungufu wa watumishi **1,445** Idadi ya watumishi waliopo ni kama inavyoonekana katika Jedwali Na. 1.

Jedwali Na. 1: Idadi ya Watumishi

Na.	Idara/Sekta	Mahitaji	Waliopo	Upungufu
1	Utawala na Utumishi	155	105	50
2	Mipango, Takwimu na Ufuatiliaji	9	4	5
3	Afya na Ustawi wa Jamii	365	237	230
4	Fedha na Biashara	21	8	11
5	Elimu Msingi	1050	746	596
6	Elimu Sekondari	365	287	113
7	Kilimo, Mifugo na Uvuvi	195	39	156
8	Maendeleo ya Jamii	22	6	16
9	Mazingira na Taka ngumu	19	3	16
10	Ujenzi	10	3	7
11	Utamaduni na Michezo	4	2	2
12	Sheria	3	2	1
13	Ukaguzi wa Ndani	3	2	1
14	Manunuzi na Ugavi	7	3	4
15	Afya na Ustawi wa Jamii	467	237	230
16	Kitengo na Biashara na Uwekezaji	4	1	3
17	Habari na Mawasiliano	2	0	2
18	Usimamizi na Uthibiti wa Takangumu	5	3	2
Jumla		2706	1688	1445

2.1.1 MAFANIKIO

- Jumla ya watumishi 816 wamepanda vyeo kwa mwaka wa fedha 2023/2024 miongoni mwao watumishi 78 wamepandishwa vyeo kwa mserekeo.
- Jumla ya watumishi 108 wa kada mbalimbali wameajiriwa katika Wilaya ya Mkalama wakiwemo walimu 70 (kwa elimu msingi na Sekondari) na watumishi wa Idara ya afya 26 wakiwemo madaktari 4

- Jumla ya watumishi 595 Wamelipwa malimbikizo yao ya mishahara yenye thamani ya Sh. 597,555,420.00

Wilaya ya Mkalama katika kutekeleza shughuli zake imekuwa ikizingatia maelekezo na ahadi zilizomo katika Ilani ya Uchaguzi ambazo zimegusa mambo mengi muhimu ikiwemo kuimarisha na kuendeleza Utawala Bora, Kuondoa kero mbalimbali za wananchi na Kushirikisha jamii katika hatua muhimu za kuboresha hali za maisha kwa kuinua kipato cha wananchi sambamba na mapato ya halamashauri na yale ya Serikali Kuu.

2.1.2 ELIMU MSINGI

Mhe. Waziri,

Halmashauri ina jumla ya shule za msingi zipatazo 98 zikiwemo 96 za Serikali na 02 za binafsi zenye wanafunzi wapatao 61,036 (Wav. 30,252 na Was. 30,784) na shule za awali 9,178 (Wav 4,790 na Was 4,388). Hadi sasa Halmashauri ina walimu wapatao 741 kati ya mahitaji ya walimu 1,352 sawa na upungufu wa walimu 611. Kiwango cha Hali ya miundombinu na kiwango cha ufaulu kinaonekana katika Jedwali Na. 2 na 3.

Jedwali Na. 2: Hali ya Miundombinu

Na.	Aina ya Miundombinu	Mahitaji	Yaliyopo	%	Upungufu	%
1	Madarasa	1352	675	49.92	677	50.1
2	Madawati	19149	18512	96.67	637	3.33
3	Matundu ya vyoo	2536	1245	49.09	1291	50.91
4	Nyumba za walimu	741	284	38.33	457	61.67
5	Ofisi za walimu	279	83	29.75	196	70.25
6	Bweni	6	4	66.67	2	33.33
7	Bwalo	4	1	25.00	3	75.00

Jedwali Na. 3: Hali ya Uandikishaji Darasa la Awali

Mwaka	Waliotarajiwa	Walioandikishwa	%
2014	8056	6457	80.15
2015	6081	6832	112.35
2016	8283	8885	107.27
2017	11069	10222	92.35
2018	9644	9514	98.65
2019	8306	8319	100.16
2020	7665	7853	102.45
2021	6594	7592	115.20
2022	6668	8260	123.88
2023	7371	7919	107.43
2024	8577	7624	88.89

Jedwali Na. 4: Hali ya Uandikishaji Darasa la Kwanza

Mwaka	Waliotarajiwa	Walioandikishwa	%
2014	5718	6077	106.28
2015	6012	6073	101.01
2016	5920	7169	121.10
2017	9003	9201	102.20
2018	8420	9301	110.46
2019	8287	8854	106.84
2020	7244	7680	106.02
2021	6577	7125	108.33
2022	6778	7591	111.99
2023	7419	7569	102.02
2024	8459	7253	85.74

Jedwali Na. 5: Hali ya ufaulu mtihani wa kumaliza Elimu ya Msingi

Mwaka	Watahiniwa			Waliofaulu			%
	Wav	Was	Jml	Wav	Was	Jml	
2013	2220	2332	4552	449	427	876	19.20
2014	2120	2438	4558	536	602	1138	25.00
2015	1745	2127	3872	799	874	1673	43.21
2016	1410	1621	3031	849	894	1743	57.50
2017	2329	2849	5178	869	1051	1920	37.08
2018	1955	2192	4147	1132	1268	2400	57.87
2019	2154	2405	4559	1152	1443	2595	56.88
2020	2347	2600	4947	1233	1477	2710	54.85
2021	2444	2712	5156	1564	1896	3460	66.04
2022	3152	2794	5946	1741	2155	3896	65.52
2023	3128	3604	6732	1909	2636	4545	68.22

2.0 Fedha ya Elimu bila Malipo

Mhe. Waziri,

Shule za Msingi 96 zinaendelea kupokea fedha ya uendeshaji wa shule ndani ya wilaya ya Mkalama. Kiasi cha **sh. 952,563,041.00** zimepelekwa kwenye shule za Msingi ndani ya Halmashauri ya wilaya ya Mkalama kwa mchanganuo ufuatao kuanzia Julai 2023/2024 hadi Agosti 2024/2025.

Jedwali 12: Mchanganuo wa fedha za Elimu bila Malipo

Maelezo	2023/2024	2024/2025	Jumla
RUZUKU YA UENDESHAJI(EBM)	382,618,315.00	63,784,384.00	446,402,699.00
POSHO MAAFISA ELIMU KATA	51,000,000.00	8,500,000.00	59,500,000.00
CHAKULA	156,226,244.00	27,034,098.00	183,260,342.00
POSHO WALIMU WAKUU	225,000,000.00	38,400,000.00	263,400,000.00
Jumla kuu	814,844,559.00	137,718,482.00	952,563,041.00

3. MIRADI YA UJENZI ILIYOTEKELEZWA KWA MWAKA 2023/2024

1.1 Miradi ya Serikali Kuu Tshs 238,000,000

Miradi inayotekelezwa ni kama ifuatavyo:-

- i. Ukarabati wa Shule Kongwe 9 kwa Tshs **180,000,000** (Nduguti, Makulo, Isanzu, Iambi, Chemchem, Iguguno, Gumanga, Maelu na Mkalama)
- ii. Ujenzi wa matundu ya vyoo 16 katika shule ya Msingi Maelu Tshs **28,000,000**
- iii. Ujenzi wa Uzio Shule ya Msingi Darajani Tshs **30,000,000**
Miradi imekamilika na inatumika

1.2 Miradi ya EP4R Tshs 82,600,000

Miradi inayotekelezwa ni kama ifuatavyo: -

- i. Ujenzi wa madarasa 3 Shule ya Msingi Kikhonda **Sh. 69,000,000**
- ii. Ujenzi wa matundu ya vyoo 4 Shule ya Msingi Kikhonda **Sh 6,800,000**
- iii. Ujenzi wa matundu ya vyoo 4 Shule ya Msingi Mwangeza **Sh. 6,800,000**
- iv. Ujenzi wa madarasa 4 na matundu ya vyoo S/M Midibwi **Sh. 104,200,000.00**
- v. Ujenzi wa madarasa 3 na matundu 6 ya vyoo S/M Mwandu **Sh. 81,200,000.00**
- vi. Ujenzi wa madarasa 3 na matundu 6 ya vyoo S/M Dominiki **Sh. 81,200,000.00**
- vii. Ujenzi wa madarasa 2 ya awali na matundu 6 ya vyoo S/M Matere **Sh. 65,600,000.00.**

1.2.1 Changamoto Katika Sekta ya Elimu ya Msingi

Zifuatazo ni baadhi ya changamoto zinazosababisha kwa kiasi kikubwa kutofikia kiwango cha juu cha ufaulu: -

- i. Ruzuku ya uendeshaji yaani OC kwa idara haitoshi ukilinganisha na mahitaji ya walimu katika kuwahudumia ikiwemo misiba na magojnwa pamoja na ufuatiliaji kwani kiwango kinachotolewa kwa mwezi ni Tshs 4,400,000.00
- ii. Uwepo wa shule shikizi **10** ambazo zina wanafunzi wengi na hazina walimu kutokana na mazingira ya hizo shule, na wanafunzi wengi wanakuwa hawajui **KKK** hususani kwa Upimaji wa darasa la Nne.
- iii. Upungufu mkubwa wa walimu kwa (45%) unaopelekea mzigo mkubwa kwa walimu katika baadhi ya shule zenye wanafunzi wegwi.
- iv. Baadhi ya shule kuwa na upungufu wa miundombinu ya madarasa kwa 50.1%) na zingine miundombinu chakavu mno na upungufu wa matundu ya vyoo vya wanafunzi kwa (50.91%). Jambo linalopelekea msongamano na mazingira duni ya kufundishia na kujifunzia.

1.2.2 MIKAKATI KATIKA SEKTA YA ELIMU YA MSINGI

Mhe. Waziri,

Kutokana na changamoto mbali mbali zinazoathiri katika utoaji taaluma bora tumejiwekea mikakati ifuatayo ambayo itatusaidia kuinua kiwango cha ufaulu: -

- i. Kuimarisha upimaji endelevu kwa watahiniwa kuanzia miezi ya awali hadi watakapofanya Mtihani katika ngazi ya darasa, shule, kata na halmashauri. Hii itasaidia kurekebisha mapungufu ya ujifunzaji na ufundishaji mapema.
- ii. Kuendelea kuimarisha uongozi na usimamizi wa shule/kata katika maeneo yanayoonekana kulega lega katika usimamizi na utekelezaji wa mikakati kwa kubadilisha uongozi na kuwataka viongozi wote kuishi vituoni.
- iii. Kusimamia na kuendesha mafunzo ya walimu kazini kwa kutumia walimu mahiri waliopo ndani ya Halmashauri kwa lengo la kuwajengea uwezo walimu mahali pa kazi.
- iv. Idara kuanzisha na kusimamia madarasa rekebishi (remedial classes) kwa lengo la kuondoa tatizo la wasiojua kusoma, kuandika na kuhesabu (KKK) kuanzia darasa la I-VII.
- v. Idara kwa kushirikiana na Kamati za Shule na serikali za vijiji kuwachukulia hatua za kisheria wazazi/walezi wanaoshindwa kusimamia mahudhurio ya watoto wao ili kuondoa tatizo la utoro wa wanafunzi.
- vi. Idara kuhamasisha matumizi ya lugha ya Taifa (Kiswahili) na Kiingereza mashuleni ili kurahisisha ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi
- vii. Idara ya Elimu kwa kushirikiana na Idara ya Mipango, kuandaa maandiko kwenda kwa wadau wa Elimu walio ndani na nje ya wilaya kwa lengo la kupata msaada wa ujenzi wa miundombinu ya shule.
- viii. Kuhamasisha jamii na wadau mbali mbali kuchangia ujenzi wa miundombinu ya madarasa, nyumba za walimu, vyoo, utengenezaji wa madawati n.k ili kuboresha mazingira ya ufundishaji na ujifunzaji ya walimu na wanafunzi.
- ix. Kuhamasisha jamii na wadau wengine kuchangia uji/chakula cha mchana kwa wanafunzi.
- x. Kutekeleza mikakti yote iliyowekwa kimkoa na kitifa katika kunua elimu ya msingi kwa kufuata miongozo iliyotolewa.
- xi. Kusimamia na kufuatilia upatikanaji wa uji na chakula cha mchana kwa wanafunzi, hadi sasa shule 97 zinapata chakula kati ya 98 zilizopo hii imesaidia kupunguza utoro.

2.3 ELIMU SEKONDARI

Mhe. Waziri,

Wilaya ya Mkalama ina jumla ya shule za sekondari **23** ambapo shule za serikali ni **22** na shule ya binafsi **01** inayomilikiwa na Kanisa la KKKT. Miongoni mwa shule hizo, tunazo shule sita zilizopandisha hadhi ya kuchukua wanafunzi wa kidato cha kidato cha Tano na Sita (A- Level) kati ya hizo shule tatu (3) zina wanafunzi na nyingine zinategemea kuwa na wanafunzi mwakani.

2.3.1 Idadi ya Wanafunzi

Mhe. Waziri,

Idadi ya wanafunzi wa kidato cha kwanza hadi cha Nne ni **10380** wavulana **4439** na wasichana **5941**. Katika mwaka 2024 wanafunzi wa kidato cha kwanza **4515**; wavulana **1877** na wasichana **2638** waliofaulu wamechaguliwa kujiunga na kidato cha kwanza 2023 katika shule zetu za kutwa, waliripoti wanafunzi **4260**; wavulana **1757** na wasichana **2503** sawa na asilimia **94.35%**. Aidha, shule za A-Level zina jumla wanafunzi **352**; wavulana **163** na wasichana **189**.

2.3.2 Idadi ya Walimu

Mhe. Waziri,

Halmashauri yetu ya Mkalama ina jumla ya walimu **302**; wanaume **230** na wanawake **72**. **kati ya hao walimu wa masomo ya sayansi na Hisabati ni 129; walimu wa kiume 110 na wa kike 19. Pia walimu wa masomo ya Sanaa ni 173; walimu wa kiume 120 na wakike 53.** Halmashauri hii ya Mkalama ina mahitaji ya walimu **454**, hivyo kuna upungufu wa walimu **152** (sanaa **79** na sayansi **73**).

2.3.3 Walimu Ajira Mpya mwaka 2020/2021 hadi 2023/2024

Mh. Waziri,

Idara ya Elimu Sekondari ilipokea walimu 58 ajira mpya, kati yao walimu wa kiume ni 48 na walimu wa kike 10. Kati yao ni walimu 05 ambao hawajalipwa stahiki zao ambayo ni fedha ya kujikimu na nauli zao.

2.3.4 Walimu Waliopata Mafunzo Kazini

Mh. Waziri,

Walimu wa sayansi 127 wanaofundisha sayansi wamepata mafunzo ya kuwajengea uwezo katika kazi yao ya ualimu. Walimu walipata maarifa mapya yanayoendana na mtaala mpya wa elimu.

2.3.5 Msawazo wa Walimu

Mhe. Waziri,

Idara ya Elimu sekondari ilipokea fedha ya uhamisho kiasi cha **Sh.25, 000,000.00** kwa ajili ya msawazo wa walimu ndani ya Halmashauri kwa kipindi cha 2023/2024. Walimu 32 wamehamishwa ndani na kulipwa sehemu ya malipo yao ya uhamisho. Walimu hawa wanalipwa kadri fedha inavyopatikana toka serikali kuu.

Jedwali 6: Msawazo wa walimu Elimu Sekondari

NA	JINA LA MWALIMU	CHECK NAMBA	KITUO CHA AWALI	KITUO ALICHOHAMIA
1	Joseph Gustafu Moshi	12291502	MALAJA	GRACEMESAKI
2	Shadrack John Kiyenze	112184903	CHEMCHEM	GUMANGA
3	Theresia Cosmas Sangawe	110598785	KINYANGIRI	SETHBENJAMIN
4	Jackline W. Mollel	10860322	SETHBENJAMIN	KINYANGIRI
5	Wema Alphonce Ndomba	12338834	GUMANGA	MALAJA
6	Stephano Judica Mafole	110819035	GRACEMESAKI	GUMANGA
7	Melkiad P. Gaka	9193051	BUSEGA HQ	Mkalama HQ
8	Mafuru Aspenas Magesa	10861581	KINAMPUNDU	IBAGA
9	Juma Kyobe Mokoro	10861008	IBAGA	KINAMPUNDU
10	Elisha O. Mwalukasa	12322029	SELENGE	MWANGEZA
11	Eliufoo Y. Lyimu	10470446	MWANGEZA	SELENGE
12	Tuombe R Malekano	111933523	MALAJA	MKALAMA ONE
13	Amani Selemani Ally	111582528	IGUGUNO	Kisubiu
14	Kastuli Ernest Kalwa	9243462	GUNDA	Gumanga
15	Amoni Geoffrey Amosi	111144113	GUNDA	Nkinto
16	Shabani Athumani Mpanda	10970337	KIKHONDA	Gunda
17	Elizabeth Stanley Mwanga	110900100	GUNDA	Ibaga
18	Richard Lameck Mwakambonja	110600544	ISANZU	Gunda
19	Gervas Gregory Tairo	12324373	IBAGA	Mwangeza
20	Eliwaza Nasania Shilla	111195345	GUNDA	Mwangeza
21	Justin Emmanuel Kayuni	111141392	GRACEMESAKI	Kinyangiri
22	Well Wanu Mkumbwa	110564816	NDUGUTI	Nkinto
23	Vicent Sholomela	10090011	MIGANGA	Malaja
24	Elibariki Nathanael Hema	10969052	KIKHONDA	Mwangeza
25	Tumaini Leserian Bathlomeo	111581024	GUNDA	Kikhonda - AEK
26	Abubakar Omary Missanga	9367177	SELENGE	Kinampundu - AEK
27	Stephen Martin Mkumbo	8645461	IGUGUNO	Kinampundu ward
28	Dawite Mathayo Kikaki	9925650	JORMA	AEK Msingi
29	Shunda Ally Mgera	12310100	SETHBENJAMIN	Miganga
30	Renatus Rweyemamu	112352495	JORMA	Kisubiu
31	Lilian Flavian Komba	111188101	GUNDA	Kikhonda
32	David Sugule Masine	110980897	SELENGE	Kikhonda

2.3.6 Miundombinu ya Shule za Sekondari

Mhe. Waziri,

Idara ya elimu sekondari inayo miundombinu katika shule zake 22 ambapo katika maoteo ya kuwapokea wanafunzi kidato cha kwanza mwaka 2025 hali ya miundombinu itakuwa kama inavyoonekana hapa kwenye jedwali hapa chini.

MAOTEO YA WANAFUNZI MWAKA 2025 NA MAHITAJI YA MIUNDOBINU NA SAMANI																						
NO.	SCHOOL NAME	Maoteo KDT I, 2025			Jumla ya Wanafunzi KDT I,II,			Jumla kuu ya Wanafunzi kwa			Madarasa			Meza na Viti			Matundu ya Vyoo					
		Wav	Was	JML	Wav	Was	JML	Wav	Was	JML	Mah	Yaliyo	Upung	Mah	Yaliyo	Upung	Mah	Yaliyo	Upung			
1	CHEMCHEM	120	137	257	150	187	337	270	324	594	12	10	2	594	385	209	26	12	14			
2	GRACEMESAKI	154	187	341	129	228	357	283	415	698	13	11	2	698	338	360	32	4	28			
3	GUMANGA	134	175	309	334	317	651	468	492	960	19	19	0	960	623	337	44	12	32			
4	GUNDA	93	121	214	229	287	516	322	408	730	17	17	0	744	707	37	34	15	19			
5	IBAGA	146	204	350	274	385	659	420	589	1009	20	23	0	1009	735	274	46	20	26			
6	IGUGUNO	160	164	324	581	626	1207	741	790	1531	35	35	0	1531	1338	193	69	24	45			
7	ILUNDA	53	83	136	47	36	83	100	119	219	8	3	5	219	83	136	219	83	136			
8	ISANZU	56	79	135	93	168	261	149	247	396	10	11	0	396	277	119	18	8	10			
9	JORMA	67	78	145	195	234	429	262	312	574	12	11	1	574	482	92	26	10	16			
10	KIKHONDA	64	105	169	173	219	392	237	324	561	12	11	1	561	473	88	25	10	15			
11	KINAMPUNDU	82	95	177	115	172	287	197	267	464	10	10	0	464	301	163	21	8	13			
12	KINYANGIRI	87	100	187	208	247	453	293	347	640	16	19	0	640	535	105	29	11	18			
13	KISUBIU	91	93	184	128	180	308	219	273	492	10	8	2	492	331	161	23	11	12			
14	MALAJA	142	173	315	91	207	298	233	380	613	12	6	6	613	260	353	28	10	18			
15	MIGANGA	158	178	336	130	184	314	288	362	650	14	10	4	650	323	327	30	5	25			
16	MKALAMA ONE	34	49	83	103	135	238	137	184	321	8	8	0	321	281	40	14	11	3			
17	MWANGEZA	67	92	159	230	249	479	297	341	638	15	18	0	638	717	0	29	9	20			
18	NDUGUTI	27	50	77	94	165	259	121	215	336	10	17	0	336	339	0	16	16	0			
19	NKINTO	68	85	153	158	229	387	226	314	540	12	19	0	540	502	38	25	6	19			
20	SELENGE	108	162	270	176	241	417	284	403	687	14	17	0	687	541	146	31	10	21			
21	SETHBENJAMIN	122	140	262	104	177	281	226	317	543	12	11	1	543	335	208	25	8	17			
22	TUMULI	147	190	337	229	464	693	376	654	1030	22	15	7	1030	655	375	48	16	32			
	TOTAL	2180	2740	4920	3969	5337	9306	6149	8077	14226	304	308	31	14021	10478	3761	639	214	425			
		NB: Uwezo wa darasa umehesabiwa						1:50														

Idadi ya madarasa ni kwa mujibu wa uwiano wa darasa 1:40. Hivyo wanafunzi wote wana vyumba vya kusomea ispokuwa kuna upungufu wa meza na viti vya wanafunzi. Shule pia zina upungufu wa nyumba za walimu na maabara kama kama ifuatavyo.

Jedwali 8: Taarifa ya nyumba za walimu na maabara

Na	Maelezo	Mahitaji	Yaliyopo	Upungufu
1	Nyumba za walimu	302	67	235
2	Maabara	66	22	44

2.3.7 Ufaulu wa Wanafunzi

Kiwango cha ufaulu kidato cha pili kwa miaka minne mfululizo ni kama inavyosomeka hapa chini:-

Jedwali 9: Ufaulu wa kidato cha nne kwa miaka minne

Mwaka	Watahiniwa IV			Waliofaulu IV			
	Wav	Was	Jml	Wav	Was	Jumla	%
2019	690	888	1578	619	816	1435	90.94
2020	844	1027	1871	749	911	1660	88.72
2021	746	1042	1188	988	659	1647	89.46
2022	830	1105	1935	686	857	1542	79.97
2023	1005	1357	2362	786	955	1741	73.71

Aidha, matokeo ya kidato cha nne kwa kipindi cha miaka minne mfululizo yanaonekana kwenye jedwali hapa chini: -

Jedwali 10: Matokeo ya kidato cha nne.

Mwaka	Watahiniwa IV			Waliofaulu IV			% ya Ufaulu
	Wav	Was	Jumla	Wav	Was	Jml	
2019	523	601	1124	427	458	885	78.74
2020	573	617	1190	494	531	1025	86.13
2021	566	708	1275	526	625	1151	90.34
2022	657	811	1468	581	718	1299	88.49
2023	607	872	1479	534	742	1276	86.27

Kwa kidato cha sita tangu kuanzishwa kwake shule hii ufaulu wake ni wa asilimia 100. Jedwali hapa chini linaonesha viwango vya ufaulu kwa watahiniwa kwa kipindi cha miaka 5 mfululizo.

Jedwali 11: Ufaulu wa kidato cha sita

Mwaka	Watahiniwa IV			Waliofaulu IV			% ya Ufaulu
	Wav	Was	Jml	Wav	Was	Jml	
2018	36	27	63	36	27	63	100
2019	92	31	123	92	31	123	100
2020	73	67	140	73	67	140	100
2021	70	39	109	77	32	109	100
2022	70	39	109	70	39	109	100
2023	89	55	144	89	55	144	100

2.3.8 Fedha ya Elimu bila Malipo**Mhe. Waziri,**

shule za sekondari 22 zinaendelea kupokea fedha ya uendeshaji wa shule ndani ya wilaya ya Mkalama na shule mpya ya sekondari imeombewa kufungua Akaunti. Kiasi cha **sh. 656,865,724.87** zimepelekwa kwenye shule za sekondari ndani ya Halmashauri ya wilaya ya Mkalama kwa mchanganuo ufuatao kuanzia Julai 2021/2022 hadi Machi 2022/2023.

Jedwali 12: Mchanganuo wa fedha za Elimu bila Malipo

Maelezo	2023/2024	2024/2025	Jumla
CG	137,129,154.21	25,523,536.00	162,652,690.21
FIDIA	215,383,062.70	38,392,492.00	253,775,554.70
CHAKULA	172,014,787.47	54,982,054.00	226,996,841.47
POSHO	60,750,000.00	10,500,000.00	71,250,000.00
FIDIA YA BWENI	22,298,215.62	7,127,302.00	29,425,517.62
Jumla kuu	607,575,220.00	136,525,384.00	744,100,604.00

2.3.9 Miradi Idara ya Elimu Sekondari

Katika mwaka wa fedha 2023/2024, Idara ya Elimu Sekondari ilipokea Sh. 1,341,225,626.00 kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu mbalimbali kama inavyoonekana kwenye jedwali hapa chini:-

Na	Aina ya Mradi	Tarehe ya mapokezi	Kiasi	Chanzo cha Fedha
1	Ujenzi wa mabweni 2 shule ya sekondari Tumuli		250,000,000	Barrick
2	Ujenzi wa madarasa 6 shule ya sekondari Tumuli		138,000,000	Barrick
3	Ujenzi wa matundu 10 ya choo shule ya sekondari Tumuli		17,000,000	Barrick
4	Ujenzi wa bweni 1 shule ya sekondari Tumuli	19/06/2024	125,000,000	EP4R
5	Ujenzi wa mabweni 2 shule ya sekondari Nduguti	30/06/2024	250,000,000	SEQUIP
6	Ujenzi wa matundu ya choo 10 shule ya sekondari Nduguti	30/06/2024	17,000,000	SEQUIP
7	Ujenzi wa shule mpya ya sekondari kijiji cha Kidarafa	30/06/2024	544,225,626	SEQUIP
	JUMLA KUU		1,341,225,626	

Miradi hii ikikamilika itaongeza ufanisi mkubwa kwa wananchi wa Mkalama na Tanzania kwa ujumla kwani mabweni yataweza kupokea wanafunzi wa kidato cha tano na sita kutoka pande zote za Tanzania.

2.3.10 MAFANIKIO

- Idara imepata mafanikio makubwa katika kipindi hiki ikiwa ni pamoja na kuondoa tatizo la vyumba vya madarasa na kuongeza samani za wanafunzi (meza na viti) japokuwa havijatosheleza mahitaji.
- Kuendelea kutoa fedha ya Elimu bila Malipo ni mafanikio makubwa sana ambayo imesaidia kuwa na ongezeko la wanafunzi wanaodahiliwa kidato cha kwanza kwa kila mwaka wa masomo.
- Kuondoa ada kwa kidato cha tano na sita pamoja na mabadiliko ya mitaala ngazi zote za elimu ni mafanikio ambayo yataamsha ari mpya katika uboreshaji wa elimu nchini.
- Usajili shule mpya mbili (shule ya sekondari Mkalama One na Ilunda) zimesaidia kupunguza kutembea umbali mrefu kwa wanafunzi na kuondoa vikwazo njiani hasa jinsia ya kike.
- Ujenzi wa miundombinu inayoendelea kutekelezwa kusaidia kuboresha mazingira mazuri ya kujifunza na kufundishia.

4.0 SEKTA YA AFYA

4.0. VITUO VYA KUTOLEA HUDUMA ZA AFYA

Mhe. Waziri,

Halmashauri ya Wilaya ya Mkalama ina vituo 42 vya kutolea Huduma za Afya. Kumekuwepo na ongezeko la Vituo vya Serikali vya kutolea huduma za Afya kutoka Vituo 34 hadi vituo 42 sawa 12.5% la ongezeko la vituo vya kutolea huduma za Afya toka mwaka 2020 hadi 2024, kama mchanganuo unavyoonekana hapo chini.

JedwaliNa. 1: Takwimu muhimu za vituo vya utoaji huduma ya Afya

Kat a	Viji ji	Hospitali			Vituovyaafya			Zahanati			Klini ki	J u m l a
		Serikali	Binafsi	Mashirika ya dini	Serikali	Binafsi	Mashirika ya dini.	Serikali	Binafsi	Mashirika ya dini		
17	70	1	0	1	5	0	1	30	0	4	0	42

4.2 MAPOKEZI NA USAMBAZAJI WA DAWA NA VIFAA TIBA KWA FEDHA ZA SERIKALI KUU.

Mhe. Waziri,

Halmashauri imepokea jumla ya Tshs 550,000,000 fedha za Ununuzi wa vifaa tiba kwa mwaka 2022/2023, na 2023/2024, Kiasi cha Tshs 700,000,000 kimetumika kununua dawa na vifaa tiba kupitia Bohari Kuu ya Dawa (MSD), Vifaa Tiba vya Kiasi cha Tshs 600,673,685 Kimeagizwa kutoka MSD. Vifaa vilivyopokelewa kwa ajili ya Hospitali ya Wilaya, Kituo cha Afya Gumanga, Ilunda na zahanati mpya za Lukomo, Igonia, Kinankamba, Yulansoni, Kenke, Kitumbili na Mnung'una ni kama ifuatavyo

S/N	JINA LA KITUO	FEDHA ZA VIFAA TIBA
1	Gumanga	450,000,000
2	Ilunda	450,000,000
3	Mnung'una	12,500,000
4	Yulansoni	12,500,000
5	Igonia	12,500,000
6	Kinankamba	12,500,000
7	Nyaha	37,500,000
8	Msiu	25,000,000
9	Mkalama DH	200,000,000
10	Kitumbili	12,500,000
11	Kenke	12,500,000
12	Lukomo	12,500,000
	JUMLA	1,250,000,000

4.3 HALI YA USAFI NA MAZINGIRA:

A: Hali ya Magonjwa ya Mlipuko.

Mhe. Waziri,

Katika kipindi cha mwaka wa fedha 2023/2024, kulikuwa na wagonjwa 11 wa mlipuko wa ugonjwa wa kipindupindu katika Halmashauri ya wilaya ya Mkalama. Wagonjwa hao walipata matibabu katika Vituo vya kutolea huduma za Afya na kuruhusiwa. Kwa sasa Halmashauri haina wagonjwa wa Kipindupindu.

B: Hali ya Ujenzi wa Vyoo.

Kupitia kampeni ya TAIFA ya Usafi wa Mazingira tumefanya uhamasishaji wa ujenzi wa vyoo 18. Mpaka sasa kaya zenye vyoo bora ni 55% na kaya zisizo na vyoo ni 0.8%. Uhamasishaji wa ujenzi wa vyoo bora unaendelea.

4.4 HUDUMA ZA USTAWI WA JAMII.

Msamaha wa matibabu kwa Wazee na Watoto chini ya umri wa miaka 5.

Mhe. Waziri,

Kipindi cha mwaka wa fedha 2023/2024 kitengo hiki kimetoa msamaha wa matibabu kwa wazee wenye umri zaidi ya miaka 60, watoto wenye umri chini ya miaka 5, Matibabu kwa Mama wajawazito, wakina mama waliojifungua, matibabu kwa magonjwa sugu (waliolazwa). Kitengo cha Ustawi wa kimefanikisha upatikanaji wa msamaha wa matibabu katika vituo 33 kati ya 38 vya kutolea huduma. Mchanganuo wa Msamaha wa Matibabu.

WAGONJWA WALIOPATA MSAMAHA NA GHARAMA HALISI ZA MATIBABU YAO

Idadi ya wagonjwa waliopewa msamaha katika vituo vya kutolea huduma za afya wilaya ya Mkalama

WALIOSAMEHEWA	Me	Ke	Jumla	GHARAMA
Wazee zaidi ya miaka 60	4,391	5,675	10,066	72,153,880
Magonjwa Sugu	87	75	162	1,157,470
Maabusu/Wafungwa	0	0	0	0
PF3/Ajali	2	7	9	54,000
Watoto chini ya miaka 5 OPD	20,814	22,452	43,266	1777,756,682
Watoto chini ya miaka 5 IPD	191	178	369	3,201,000
Mama wajawazito - OPD	0	3,265	3,265	22,139,390
Mama wajawazito - IPF	0	0	0	0
Waliojifungua kwa Operation(C/S)	0	530	530	28,843,000
Waliojifungua kawaida	0	6,324	6,324	147,222,000
Walemavu	0	0	0	0
Wenye matatizo ya afya ya akili	6		3	91,100
Wagonjwa wa CTC/TB	49	47	96	647,600
Watumishi	0	1	1	4,500
JUMLA	25,540	38,554	64,094	2,053,270,622

UTEKELEZAJI WA MIRADI YA AFYA KWA MWAKA 2023-2024.

Na	Jina la Kituo	Chanzo cha fedha	Fedha zilizopokelewa	Fedha zilizotumika	Hatua ya Ujenzi	Asilimia (%)
1	Zahanati ya Igengu	Serikali Kuu Mapato ya Ndani	50,000,000 4,000,000.00	50,000,000 4,000,000.00	Jengo limekamilika na limeanza kutoa huduma	100

Na	Jina la Kituo	Chanzo cha fedha	Fedha zilizopokelewa	Fedha zilizotumika	Hatua ya Ujenzi	Asilimia (%)
2	Zahanati ya Nyahaa	Serikali Kuu	50,000,000	50,000,000	Zahanati imekamilika	100
		Mapato ya ndani	21,323,300.00	21,323,300.00		
3	Zahanati ya Ibaga	Mapato Ya Ndani	4,000,000,000	4,000,000	Zahanati imekamilika	92
4	Ukamilishaji Zahanati Lukomo	Mapato Ya Ndani	2,000,000	2,000,000	Zahanati imekamilika inatoa huduma	100
5	Ukamilishaji Zahanati Mnung'una	Serikali Kuu	50,000,000	50,000,000	Zahanati imekamilika inatoa huduma	99
		Mapato ya Ndani	12,600,000.00	12,600,000.00		
6	Ukamilishaji wa jengo la OPD zahanati ya Mwangeza	Mapato ya Ndani	50,000,000	50,000,000	Jengo limekamilika	100
7	Ujenzi wa Zahanati ya Kinankamba	Serikali Kuu	50,000,000	50,000,000	Zahanati imekamilika inatoa huduma	100
		Mapato ya Ndani	17,973,000.00	17,973,000.00		
8	Ujenzi wa Zahanati ya Miganga	Serikali Kuu	50,000,000	50,000,000	Jengo limekamilika	99
9	Ujenzi wa Zahanati ya Igonia	Serikali Kuu	50,000,000	50,000,000	Jengo limekamilika inatoa huduma	100

CHANGAMOTO

- i. Upungufu wa watumishi vituoni kwa asilimia 64% hasa Wauguzi, Matabibu na Wateknolojia wa Mabaara.
- ii. Upungufu wa vituo vya kutolea huduma ya afya kwa asilimia 62.2 ukilinganisha na Vijiji.
- iii. Kutokupata fedha kwa wakati hali inayosababisha kutokutekeleza miradi kwa wakati.

UTATUZI WA CHANGAMOTO

- i. Kuendelea kuomba kibali cha kuajiri watumishi mbalimbali wa kada za afya kwa mwaka 2024/2025 ili kupunguza upungufu wa watumishi kwa kada za afya.
- ii. Vijiji 15 vinajenga vituo vya kutolea huduma za afya na zipo katika hatua mbalimbali.
- iii. Kuimarisha makusanyo ya mapato ya ndani CHF na NHIF.

5.0 SEKTA YA KILIMO, UMWAGILIAJI NA USHIRIKA

Mhe. Waziri,

Wilaya ya Mkalama ina eneo la **hekta 332,865** linalofaa kwa kilimo na eneo linalotumika ni **hekta 187,318** tu sawa na **56%** na eneo linalofaa kwa kilimo cha

umwagiliaji ni **hekta 1,557** wakati eneo linalotumika ni **hekta 305**. tu sawa na **19%**. Mazao yanayolimwa katika Wilaya ya Mkalama ni pamoja na mazao ya biashara kama vile alizeti, karanga, katamu, dengu, pamba, vitunguu, korosho na miwa na mazao ya chakula kama vile mtama, uwele, mahindi, Mpunga, ngano, ulezi, mihogo na viazi vitamu. Sekta ya kilimo ndiyo sekta inayoongoza katika kuchangia mapato ya ndani ya Halmashauri kwa wastani wa 82%.

Kiwango cha sasa cha uzalishaji wa mazao kwa eneo la hekta moja (tija) ni kama inavyoonekana kwenye Jedwali Na. 14.

Jedwali Na. 14: Tija katika uzalishaji wa mazao

Kundi la mazao	Zao	Uzalishaji (Tani/Ha.)
Mazao ya chakula	Mtama	1.4
	Uwele	1.2
	Mahindi	2.5
	Mpunga	2.2
	Ngano	1
	Ulezi	1
	Mihogo	15
	Viazi vitamu	15
	Kunde	1
Mazao jamii ya mikunde	Soya	1
	Mbaazi	1
	Njugumawe	1
	Maharage	1
	Ufuta	1
Mazao ya biashara	Alizeti	0.8
	Karanga	1.3
	Kartamu	1
	Choroko	1
	Dengu	1
	Pamba	0.8
	Vitunguu	12
	Korosho	
	Miwa	15

5.1 Malengo katika sekta ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi

- i. Kuongeza uwajibikaji kwa kuboresha utoaji wa huduma za ugani kwa kuongeza idadi ya wakulima watakaofikiwa na maafisa ugani (kutoka wakulima **69,846**) hadi **72,164** ifikapo Juni 2025.
- ii. Kuongeza uzalishaji wa mazao ya kipaumbele (mahindi kutoka **2700kg/ha** hadi **3000kg/ha**; Mtama kutoka **750kg/ha** hadi **1500kg/ha**; Vitunguu – kutoka **12,000kg/ha** hadi **15,000kg/ha**) na Alizeti kutoka **1800kg/ha** hadi **2000kg/ha** ifikapo Juni 2025.

- iii. Kuanzisha na kuendeleza zao la korosho katika Wilaya kama zao la biashara la kudumu kwa kuthibiti visumbufu kwenye mikorosho **6,000** katika kata **17** ifikapo juni 2025
- iv. Kuimarisha huduma za ugani na kuanzisha mashamba darasa **63** na mashamba ya mfano ifikapo juni 2025.
- v. Kuwezesha na kuratibu usajili, kutoa mafunzo na kufanya shughuli za usimamizi kwa Vyama vya Ushirika **22** ifikapo juni 2025.
- vi. Kuongeza idadi ya wakulima wanaotumia mbolea kutoka wakulima **2,000** hadi **7,000** ifikapo Juni 2025.
- vii. Kusimamia zoezi la chanjo ya mifugo (Ng'ombe **130,000**, Mbuzi **78,000**, Kondoo **44,000**, Mbwa **8,000** na Kuku **300,000**) dhidi ya magonjwa mbalimbali ifikapo Juni 2025
- viii. Kuzuia uvuvi haramu Mto Sibiti ifikapo Juni 2025
- ix. Kusimamia na kuviimarisha Vyama vya Ushirika (AMCOS **14** na SACCOS **7** ifikapo Juni 2025
- x. Kuongeza miundombinu ya Umwagiliaji Wilaya ya Mkalama kutoka **0** hadi hadi **2** ifikapo Juni 2025.
- xi. Kutoa elimu kwa jamii kuhusu ufugaji wa Samaki na uchimbaji wa mabwawa kwa ajili ya kufugia samaki ifikapo Juni 2025.

5.2 Kilimo cha Umwagiliaji

Mhe. Waziri,

Wilaya ya Mkalama ina jumla ya eneo la **hekta 1,570** za eneo linalofaa kwa kilimo cha Umwagiliaji na ina skimu **2** za umwagiliaji ambazo hazifanyi kazi kwa sababu mbalimbali kama ifuatavyo

- Skimu ya Msingi ina ukubwa wa **hekta 800** ambayo inaendelea kujengwa
- Skimu ya Mwangeza yenye **hekta 200**, iliharibika baada bwawa kubomoka na kusababisha korongo kubwa kwenye eneo la mradi.

Hata hivyo jumla ya **hekta. 311** zinamwagiliwa kwa kutumia pampu za mafuta kwenye maeneo ya mito wakati wa kiangazi. **Ekari 37** zinamwagiliwa kwa kutumia visima virefu, ambapo katika eneo hilo, wakulima 4 wanamwagilia kwa njia ya matone. Kwa kuwa wilaya ya Mkalama haina skimu ya Umwagiliaji, wakulima wengi wanalima kando kando ya mito ambayo ni ya msimu.

5.3 Changamoto ya Sekta ya Kilimo

Idara ya Kilimo, Umwagiliaji na Ushirika inachangamoto zifuatazo;

- Wilaya ya Mkalama haina skimu ya Umwagiliaji inayofanya kazi
- Bei ya Pembejeo ipo juu sana, hasa mbegu bora ya alizeti (chotara aina ya Hysun 33 kiasi cha Sh. 50,000/= hadi 55,000/= kwa kilo)
- Upungufu wa maafisa ugani ngazi ya Kata na Vijiji (Kata pungufu ni 2 na Vijiji pungufu ni 70)
- Upungufu wa vitendea kazi (mahitaji ni gari 1).

6.0 SEKTA YA MIFUGO NA UVUVI

Mhe. Waziri,

Idara ya Mifugo na Uvuvi ina jukumu la kuimarisha huduma za kiuchumi kwa jamii ili iweze kuwa na maisha bora na kufikia malengo ya MKUKUTA, Millenia na hatimaye Dira ya Maendeleo ya Taifa ya 2025. Aidha inatekeleza shughuli zake kwa kuzingatia sera ya Uvuvi ya mwaka 2003 na Sera ya mifugo ya mwaka 2006 ambayo inasisitiza ufugaji wa kibiashara wenye tija na ushindani wa kimataifa katika Uvuvi na ufugaji. Kuunga mkono wafugaji wadogo ili waweze kuwa wajasiriamali wazuri. Vilevile kuwa na matumizi endelevu ya rasilimali za Mifugo na Uvuvi ili kuwa na matumizi endelevu ya rasilimali hizo.

Sekta ya Mifugo ni sekta ya pili kwa kuchangia mapato ya ndani ya Halmashauri na uchumi wa wananchi wa Mkalama ikitanguliwa na sekta ya kilimo. Wilaya ya Mkalama ina jumla ya mifugo **584,916**. kwa mchanganuo katika Jedwali Na. 13 na miundombinu inayotoa huduma kwa mifugo inaonekana katika Jedwali Na. 14.

Jedwali Na. 15: Idadi ya Mifugo

Ng'ombe	Mbuzi	Kondoo	Nguruwe	Punda	Mbwa	Kuku
130,289	87,610	44,706	3,606	10,520	8,005	300,180

Jedwali Na. 16: Miundombinu ya mifugo

Minada	Majosho	Vibanio	Malambo	Vet centres	Mabanda ya ngozi	Karo za kuchinjia
9	29	4	3	5	3	26

- Majosho yanayofanya kazi ni 16
- Majosho yanayoendelea kukarabatiwa 2
- Majosho yanayojengwa mapya 3
- Vituo vya Mifugo 5 vyote havifanyi kazi

6.1 Mafanikio katika Sekta ya Mifugo

Idara ya Mifugo Wilaya imefanikiwa kutoa elimu juu ya: -

- Ujenzi wa majosho 6 chini ya Wizara ya Mifugo na Uvuvi umekamilika na ujenzi wa majosho 3 kupititia mradi wa LDFS pia umekamilika
- Utengaji wa maeneo binafsi ya malisho (Ndobido)
- Utunzaji wa mabaki ya mazao baada ya kuvuna kwa ajili ya malisho ya mifugo
- Umuhimu wa chanjo na tiba za Mifugo
- Idara imeendelea na uratibu wa Minada yote kwa mafanikio makubwa
- Idara kupitia Sekta ya uvuvi imefanikiwa kutoa elimu juu ya uchimbaji wa mabwawa ya Samaki na ufugaji wa Samaki kwa Shule za Msingi na sekondari ambapo lengo ni kuzifanya Taasisi hizi kufanya miradi hii kuwa miradi ya kiuchumi na mafunzo ya ujasiriamali, Pia watu Binafsi wamehamasika kufuga samaki baada ya kupatiwa elimu na mpaka sasa Taasisi za Dini EAGT na RC

Mission zote za Iguguno, Kata ya Nduguti kuna wafugaji 2 wa Samaki na Kata ya Mwanga kuna Taasisi ya dini (Mwanga Mission) inayofuga samaki

6.2 Changamoto katika Sekta ya Mifugo

- Upungufu wa wataalam wa ugani unachangia kupunguza ufanisi wa utoaji huduma za ugani kwa wafugaji
- Uhaba wa vitendea kazi kwa wataalam katika kusimamia na kutekeleza majukumu ya Idara kama vile usafiri, vifaa tiba, vifaa kwa ajili ya usalama (PPE).
- Changamoto ya uhaba wa mbegu za malisho kwa ajili ya kuanzisha mashamba darasa ya malisho, pia wafugaji wetu baadhi wanahitaji sana mbegu za malisho ili waanzishe mashamba,
- Serikali za Vijiji kutokuzingatia mpango wa matumizi bora ya ardhi kwa kutenga maeneo ya kilimo, ufugaji na huduma nyingine za kijamii.

6.3 Ufumbuzi wa Changamoto

- Serikali ione umuhimu wa kuajiri watumishi wa ugani kwa Wilaya ya Mkalama kulingana na mahitaji yaliyopo
- Kupatiwa vitendea kazi na madawa ili kufanikisha utoaji wa huduma kwa wafugaji.
- Serikali za vijiji zielimishwe na mpango wa matumizi bora ya Ardhi ufanyike kwa vijiji vyote ndani ya Wilaya ili ziweze kutenga maeneo maalum kwa ajili ya huduma za Mifugo na wafugaji kuheshimu maeneo yaliyotengwa kwa ajili ya huduma za Mifugo, mfano minada, majosho, mapalio, malambo, vituo vya huduma za Mifugo na maeneo ya vibanio (crush) na maeneo mengine kwa ajili ya kutolea Huduma.

SEKTA YA ARDHI

- Ulipaji wa fidia kwa wananhi waliotwaliwa maeneo yao na serikali kwaajili ya Taasisi za serikali yenye thamani ya **Sh. 36,700,011.00**
- Upangaji na upimaji wa eneo la soko la mkakati uliogharimu **Sh. 8,939,000.00**

KITENGO CHA MAWASILIANO SERIKALINI

Mhe. Waziri,

Jukumu la kitengo cha Mawasiliano ya Serikali katika Halmashauri ya Wilaya ya Mkalama kuratibu shughuliza Mawasiliano katika Halmashauri ya wilaya ya Mkalama kama vile shughuli mbalimbali za maendeleo zinazotekelezwa na serikali wilayani Mkalama, pamoja na kuandaa mikutano ya viongozi na waandishi wa Habari kuzungumza maendeleo ndani ya wilaya ya Mkalama

MAFANIKIO YA KITENGO

1. Kuongeza wigo wa kutoa habari za maendeleo, ziara za viongozi kwa kufungua akaunti katika mitandao ya kijamii Facebook, Instagram, Youtube, X(Twitter) na Whatsapp Channel
2. Kuanzisha Tovuti ya Halmashauri ya Mkalama kwa ajili ya kuhabarisha wananchi kuhusu shughuli za maendeleo wilayani Mkalama
3. Kutoa Makala ya Miaka 3 ya Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan iliyorushwa na kituo cha runinga cha Channel 10, pamoja na mitandao ya kijamii ya Halmashauri ya Mkalamadc
4. Kutoa habari zaidi ya 300 kuhusu ziara ya viongozi wa kitaifa waliofika kwa ajili ya kukagua miradi ya maendeleo inayotekelezwa na serikali wilayani Mkalama ikiwemo ziara ya Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan Agosti 16/2023 alipozindua daraja la Msingi wilayani hapa.

7.0 MAENDELEO YA JAMII

Mhe. Waziri,

Katika mapambano dhidi ya kupunguza umaskini kwa jamii, jamii imehamasishwa kufanya kazi kwa juhudi na maarifa. Aidha wanajamii wamehamasishwa kufanya kazi katika vikundi ili kujiletea Maendeleo. Katika kipindi cha kuanzia mwezi machi 2020 hadi sasa, jumla ya vikundi 836 vimeanzishwa. Pia kuna vikundi 2 vya kijamii vya huduma ndogo za fedha, ambavyo vimesajiliwa katika mfumo wa CMG. Aidha vikundi hivi vimeimarishwa kwa kupewa elimu ya uzalishaji mali. Katika kipindi cha kuanzia mwezi machi 2020 hadi Februari 2024, Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake, Vijana na Watu Wenye Ulemavu, ulitoa mikopo yenye masharti nafuu, na isiyo na riba ya jumla ya kiasi cha **Sh.592,052,000.00** kwa vikundi 105 vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu, wenye jumla ya wanufaika 1315.

Miradi iliyotekelezwa kutokana na mikopo hii ni inajumuisha miradi ya kilimo, usagaji na ukoboaji wa nafaka, karakana, bodaboda biashara za mazao, kukopeshana, biashara ndogondogo, na ufugaji wa ng'ombe, kuku, mbuzi na nguruwe.

7.1 Mikopo kwa vikundi vya wanawake

Mhe. Waziri,

Katika kipindi cha kuanzia Machi 2020 hadi kufikia Februari 2023, jumla ya vikundi **69** vya wanawake vya uzalishaji mali na vyenye wanaufaika **1060**, walipata mkopo wenye thamani ya **Sh.414,622,000.00** Pia vikundi vingine 4 vya wanawake vilipata mikopo, kiasi cha **Sh.80,000,000.00** kutoka Mfuko wa Maendeleo ya Wanawake Taifa, wanaufaika ni wanawake 40.

7.2 Mikopo kwa vikundi vya vijana

Jumla ya vikundi **62** vya vijana vimesajiliwa. Katika kipindi cha kuanzia Machi 2020 hadi kufikia Februari 2023, jumla ya vikundi 21 vya vijana vya uzalishaji mali na vyenye wanaufaika **215**, walipata mkopo wenye thamani ya Sh. **158,930,000.00**.

Aidha, vijana 27 (me 26, ke 1) walipatiwa elimu ya kurasimisha taaluma zao za ufundi katika fani za ufundi umeme, ushonaji, mapishi na uchomelaaji wa vyuma. Pia vikundi 3 vya vijana vilipata mikopo, kiasi cha **Sh.38,000,000.00** kutoka Mfuko wa Maendeleo ya Vijana Taifa, wanaufaika ni vijana 30.

7.3 Mikopo kwa vikundi vya watu wenye ulemavu

Jumla ya vikundi **18** vya **watu wenye ulemavu** vimesajiliwa. Katika kipindi cha kuanzia Machi 2020 hadi kufikia Februari 2023, jumla ya vikundi **15** vya **watu wenye ulemavu**, vya uzalishaji mali na vyenye wanufaika **33**, walipata mkopo wenye thamani ya **Sh.18,500,000.0**

Kutokana na kusitishwa kwa mkopo fedha zilizokusanywa na halmashauri kutokana na ufuatiliaji wa mikopokwa vikundi daiwa na mapato ya ndani ya asilimia kumi ni tshs **539,041,693.61** zimekusanywa tayari kwaajili ya utoaji wa mikopo.

7.4 Mpango wa kunusuru kaya maskini (TASAF).

Mhe. Waziri,

Wilaya ina kaya za walengwa 5,056 waliopo katika vijiji 70 vilivyo katika Mpango wa TASAF ambapo idadi ya walengwa katika kaya hizo ni 23,060 zikijumuisha wanaume 10,831 na wanawake ni 12,229.

7.5 Malengo ya Mpango

Lengo kuu la TASAF III ni kuwezesha kaya maskini sana kuongeza kipato na kupata mahitaji ya msingi.

Wilaya ya Mkalama inatekeleza mambo Makuu manne katika kufanikisha lengo kuu la Mpango wa Kunusuru kaya Maskini;-

- i) Kunusuru kaya maskini kwa kutoa ruzuku kwa kaya maskini (CCT).
- ii) Kutoa ajira za muda kwa walengwa wakati wa hari (PWP).
- iii) Kuongeza kipato kwa kaya maskini kupitia uwekaji akiba (COMSP)
- iv) Kujenga na kuboresha miundombinu inayolenga sekta za elimu, afya, na maji (TI).

7.6 Utekelezaji wa Mpango

Mhe. Waziri,

Mpango wa Kunusuru kaya Maskini katika kipindi cha Mwaka 2023/2024 umetekeleza mambo mbalimbali ikiwa ni pamoja na kufanya malipo ya walengwa, kutekeleza miradi ya jamii, kusimamia vikundi vya kuweka akiba na kukuza uchumi pamoja na kusimamia miradi ya miundo mbinu.

7.7 Uhawilishaji wa fedha (malipo kwa walengwa) (CCT) na ujira wa ajira ya muda (PWP)

Katika kipindi cha Mwaka 2023/2024 Halmashauri imeweza kulipa kiasi cha Tsh. 1,823,355,021.00 kwa walengwa 5,056 katika vijiji 70 vilivyo katika Mpango wa TASAF

7.8 Miradi ya ajira ya muda (PWP)

Katika kipindi cha Mwaka 2023/2024 jumla ya miradi ya jamii 72 imeibuliwa na kutekelezwa katika Wilaya. Katika utekelezaji wa Miradi ya Jamii walengwa wa TASAF wameweza kupata ujira, ujuzi pamoja na huduma ambayo imenufaisha jamii nzima kwa ujumla.

7.9 Kujenga na kuboresha Miundo mbinu

Halmashauri ilipokea kiasi cha Tsh. 96,736,155.11 kutoka TASAF kwa ajili ya ujenzi wa Miundo mbinu. Kiasi cha fedha pokelewa kinatumika katika ujenzi wa daharia ya wasichana katika Shule ya Sekondari Malaja. Kwa sasa jengo limekamilika na linatumika.

7.10 Uwekaji akiba na kukuza uchumi

Uwekaji akiba na kukuza uchumi ni miongoni mwa kipengele kinachotekelezwa na Wilaya ya Mkalama. Wawezeshaji 20 ngazi ya Wilaya wamepata mafunzo juu ya uundaji na usimamizi wa vikundi vya kuweka akiba na kukuza uchumi vinavyohusisha walengwa walio katika Mpango wa Kunusuru Kaya Maskini. Walengwa 5389 kati yao Wanaume 743 Wanawake 4646 wamepatiwa elimu juu ya uwekaji akiba na kuongeza kipato na jumla ya vikundi 381 vya kuweka akiba vimeundwa.

8.0 SEKTA YA MAZINGIRA NA UDHIBITI TAKA NGUMU

Mhe. Waziri,

Sekta ya udhibiti wa taka na usafi wa mazingira inashughulikia masuala mtambuka yahasuyo usafi na mazingira kwenye jamii. Halmashauri ina jumla ya vizimba viwili ambapo kizimba kimoja kipo katika kijiji cha Nduguti eneo la kirabuni na kizimba cha pili kipo katika Kijiji cha Ibagu vyote vina hali nzuri. Halmashauri ina eneo la dampo la kumwaga taka lenye ukubwa wa hekta 6 katika kijiji cha Ndala kulingana na giografia ilivyo dampo hili hutumiwa na kata za Nduguti na Msingi. Aidha kuna maeneo mengine madogo madogo matano yaliyotengwa kwa ajili ya kumwaga taka kwenye vijiji vyenye shughuli nyingi za kibiashara ambayo ni Kikhonda, Iguguno, Kinyambuli, Ibagu na Tumuli.

Wilaya imeendelea kutekeleza shughuli mbalimbali ikiwa ni pamoja na:-

- Kusimamia vijiji vyenye uzalishaji mkubwa wa taka kuimarisha shughuli za uzoaji wa taka kwa wakati kutoka kwenye vizimba na maeneo mengine kuzipeleka dampo, ambapo wastani wa tani 37 huondolewa kwa mwezi.
- Kuendelea kutoa elimu ya udhibiti wa taka na usafi wa mazingira, jamii kuzingatia usafi wa mazingira kwa kurejeshwa taka, kuanzisha viwanda vidogo vya kuzalisha mbolea na mikaa mbadala inayotunza mazingira.

- Kuendelea kusimamia utekelezaji wa siku zilizotengwa kwa ajili ya Usafi yaani Ijumaa kila wiki na kila Jumamosi ya mwisho wa mwezi.

9.0 SEKTA YA FEDHA

Mhe. Waziri,

Katika sekta ya fedha kwa kipindi cha miaka miwili kuanzia Machi 2020 hadi Juni 2024 tumefanikiwa kukusanya mapato yetu ya ndani kwa jumla ya kiasi cha **shs 7,016,075,470.24** ambazo kati ya hizo shs **5,825,259,656.98** ni fedha za mapato huru na shs **1,190,815,813.26** ni mapato fungwa kwa mchanganuo kama unavyoonekana hapa chini

Jedwali 17: Mapato ya Halmashauri

KIPINDI	BAJETI	MAPATO HURU	MAPATO FUNGIWA	JUMLA
Machi 2020- Juni 2020	1,367,680,000.00	554,767,591.64	33,159,026.00	587,926,617.64
Julai 2020- Juni 2021	1,636,160,000.00	1,154,664,511.29	147,761,189.30	1,302,425,700.59
Julai 2021- Juni 2022	1,454,100,000.00	1,311,441,755.85	216,648,111.51	1,528,089,867.36
Julai 2022- Juni 2023	1,599,400,000.00	1,418,129,785.51	331,242,019.25	1,749,371,804.76
Julai 2023- Juni 2024	1,739,768,000.00	1,386,256,012.69	462,005,467.20	1,848,261,479.89
JUMLA KUU	7,797,108,000.00	5,825,259,656.98	1,190,815,813.26	7,016,075,470.24

Pia kwa kipindi cha mwezi Machi 2020 hadi Juni 2024 kitengo cha fedha kimefanikiwa pia kutumia mfumo wa kieletroniki, LGRCIS kwa kukusanya mapato na mfumo wa MUSE na FFARS kwa ajili ya udhibiti wa matumizi ya fedha ambayo imepelekea kuwa na ufanisi mkubwa kwenye kukusanya mapato na kudhibiti matumizi.

10.0 SEKTA YA VIWANDA NA BIASHARA.

Mhe. Waziri,

Kwa kipindi cha mwezi Julai mwaka 2023 hadi mwezi Juni, 2024, Idara imeweza kutekeleza majukumu mbalimbali kama ambavyo imebainishwa katika Mwongozo. Sekta hii pia inaendelea kuhamasisha uanzishwaji wa viwanda vyote ikijumuisha viwanda vidogo, vya kati na vikubwa.

10.1 KAZI ZA KITENGO.

- Kuboresha ukusanyaji wa mapato yanayotokana na leseni za Biashara kupitia mfumo mpya wa TAUSI.
- Kuimarisha usimamizi na kutoa elimu ya uendeshaji wa biashara kwa wafanya biashara wadogo na wa kati.
- Kutoa leseni mbalimbali za biashara.
- Kushirikiana na wakala wa vipimo (WMA) katika udhibiti wa vipimo na ujazo.

- v. Kushirikiana na wakala wa nishati (EWURA) katika udhibiti wa bei ya mafuta.
- vi. Kutoa elimu kwa wajasiriamali na kuwashirikisha katika maonesho mbalimbali ili waweze kuzalisha bidhaa bora zenye ushindani katika soko.
- vii. Kufuatilia uzalishaji wa viwandani.
- viii. Kutoa tafsiri ya sheria, kanuni na miongozo ya leseni za biashara kwa wadau mbalimbali na wafanyabiashara.
- ix. Kuandaa na kufanya Baraza la Biashara Wilaya.

10.2 HALI YA VIWANDA KATIKA HALMASHAURI

Kwa ujumla viwanda vingi katika Halmashauri ni vidogo sana na baadhi ni vidogo na vinamilikiwa na mjasiriamali mmoja mmoja. Idadi ya viwanda hivi mpaka sasa ni kama ifuatavyo.

10.3 KAZI ZILIZOTEKELEZEKA KWA KIPINDI CHOTE CHA MIAKA MIWILI.

- i. Idara imeendelea kutoa elimu kwa Wafanyabiashara 650 ili kuboresha biashara zao pia kulipa tozo za leseni kwa hiari.
- ii. Idara imeweza kuwahudumia wafanyabiashara 749 kwa kuwasajili kwenye mfumo wa malipo ya leseni
- iii. Idara imeweza kusajili viwanda vidogovidogo 125 kwenye mfumo wa malipo ya leseni
- iv. Idara imeweza kukusanya kiasi cha sh 67,093,300 kwa kulipia leseni mbalimbali za biashara.

11.0 SEKTA YA MIUNDOMBINU

11.1 MTANDAO WA BARABARA ZINAZOHUDUMIWA NA TARURA MKALAMA

Mhe. Waziri,

Halmashauri ya Wilaya ya Mkalama ina mtandao wa barabara wenye urefu wa Kilomita 647.16 Kati ya mtandao huo, kilomita 266.90 ni barabara za Mkusanyo [Collector roads] kilomita 224.98 ni barabara za mrisho [Feeder roads] na kilomita 155.28 ni barabara za jamii [Community roads].

Katika mtandao huo wa barabara za Wilaya, kilomita 1.64 ni barabara za kiwango cha lami, kilomita 140.268 ni barabara za kiwango changarawe na kilomita 506.892 ni barabara za kiwango cha udongo.

Aidha, katika mtandao huu wa barabara za Halmashauri ya Wilaya kuna jumla ya kalvati mistari 320, kalvati Sanduku 38, drift 12 na daraja 9.

Hali ya mtandao wa barabara, jumla ya km 224.16 sawa na 35% ni nzuri, km 199.96 sawa na 31% ni wastani, km 223.04 sawa na asilimia 34% ni mbaya kwa mchanganuo ufuatao: -

Na.	HALMASHAURI	JUMLA (KM)	HALI YA BARABARA					
			NZURI		WASTANI		MBAYA	
			KM	%	KM	%	KM	%
1	Mkalama	647.16	224.16	35	199.96	31	223.04	34

Katika Sekta hii Halmashauri kwa kipindi cha miaka hii minne imetengewa kiasi cha Tsh. **9,244,740,914.00** ambapo tayari kiasi cha Tsh. **7,082,110,914.00** kimepokelewa na kutumika. Fedha hizi zimetokana na mfuko wa barabara, mfuko wa maendeleo ya jimbo na tozo za mafuta kwa ajili ya utekelezaji wa Shughuli za matengenezo ya barabara kama inavyooneshwa kwenya jedwali hapa chini:

S/N	MWAKA	MAELEZO	GHARAMA	HATUA
1	2021/2022	Matengenezo ya muda maalum Barabara ya Kinampundu-Mtinko (Km 2.56 na barabara Singa-Kinampundu-Ilunda (Km 3) Matengenezo ya sehemu korofi barabara ya Iguguno-Kikhonda-Kinampundu (km 25.1).	252,003,840	Barabara hizi zimekamilika na zinatumiwa
		Matengenezo ya Sehemu korofi barabara ya Mwando-Nkalakala-Nkinto (Km 22.1) Ujenzi wa Daraja la mawe barabara ya Dominiki-Hilamoto Ujenzi wa kalvati 3 barabara ya Mwando-Nkalakala-Nkinto (3C) Ujenzi wa box Kalvati barabara ya Nkalakala-Mwanga.	233,977,140	
		Matengenezo ya Kawaida barabara ya Nduguti-NdalaMsingi, Nduguti-Ipuli na Ibagalgengu-Kidaru.	124,785,536	
		Matengenezo maalumu (12.39Km) na ujenzi wa Daraja la mawe (25m) barabara ya Mwando-MigangaKinandili na ujenzi wa Daraja (30M) barabara ya Iguguno Kikhonda-Kinampundu.	444,006,928.0	

S/N	MWAKA	MAELEZO	GHARAMA	HATUA
		Matengnezo ya Muda maalumu na Ujenzi wa Box kalvati tatu barabara ya Nkinto-Mtamba Kisuluiga (17.6Km) na Ujenzi wa Drifti(100m) barabara ya Ibagu- Igengu – Kidaru.	513,482,590.0	
		Kujenga Kinga Daraja la mawe Msingi barabara ya Nduguti Ndala-Msingi na Box kalvati barabara ya Msingi-IshinsiKinyangiri.	133,185,750	
		Ujenzi wa Daraja la mawe barabara ya Mwando-MigangaKinandili.	171,132,800	
2	2022/2023	Matengenezo ya Muda Maalumu barabara ya Nduguti-Ndala-Msingi(Km 4) na Barabara za Mitaa (Km 5.35),Matengenezo ya sehemu korofi barabara ya Nduguti-Ipuli(Km 4.11),Ishenga-lambi(Km 4.12) na Ikungu-Kinankamba-Mkiko KM 5	308,947,602.46	Barabara hizi zimekamilika na zinatumika
		Matengenezo ya Muda maalumu barabara ya Milade-Kaselya (Km 6.65), Matengenezo ya Sehemu Korofi barabara ya Iguguno-Ughandi (Km 4.17) na barabara ya Tumuli-Kitumbili-Lyelembo (Km 5).	167,361,980.00	
		Mataengenezo ya sehemu korofi barabara ya barabara ya Nkalakala-Malaja-Kidarafa (11.8km) na Matengenezo ya kawaida barabara ya Nkalakala-Mwanga	71,889,080	

S/N	MWAKA	MAELEZO	GHARAMA	HATUA
		(7.11km)		
		Ujenzi wa kalvati mbili (2pc) barabara ya Nduguti-English Medium na Daraja la chini (Sold drift barabara ya Mwando-Mng`anda-Mwanga.	33,682,070	
		Matengenezo ya Muda Maalumu barabara ya Kidigida-Mwanga-Msiu (Km 6.65) Ujenzi wa Daraja dogo la mawe barabara ya Nkalakala-Mwanga.	197,314,720.0	
		Matengenezo ya Muda Maalumu barabara ya Iguguno-Lyelembo-Msingi (Km 5) na Ujenzi wa Madaraja ya mawe (4) barabara ya Iguguno-Lyelembo-Msingi.	405,423,490.00	
		Matengenezo ya Muda maalumu barabara ya Mwando-Mng'anda-Mwanga(Km 12.39) na Ishenga-lambi(Km 4.12)	314,986,120.00	
		Matengenezo ya muda maalumu barabara ya Lugongo-Tatazi-Mkiko (Km 7.22), Ibagu-Igengu-Kidaru (Km 5.0), Ibagu-Ilongo-Ikolo (Km 5.0) na Ujenzi wa madaraja madogo ya mawe (2) barabara ya Ibagu-Igengu-Kidaru na Vivuko vya Chini (3) barabara ya Lugongo-Tatazi-Mkiko.	500,000,000.00	

S/N	MWAKA	MAELEZO	GHARAMA	HATUA
		Matengenezo ya dharura daraja la Lukomo barabara ya Iguguno-Kikhonda-Kinampundu	199,503,800.0	
3	2023/2024	Matengenezo ya muda maalum barabara ya Iguguno-Kikhonda-Kinamundu (3.25km), Matengenezo ya sehemu korofi barabara ya Singa - Kinampundu - Ilunda(16.36km) & Matengenezo ya kawaida barabara ya Iguguno - Kikhona-Kinampundu (25.1km) na ujenzi wa daraja barabara ya Singa - Kinamundu -Ilunda (1Arch)	237,209,282.00	Barabara hizi zimekamilika na zinatumika
		Matengenezo ya kawaida barabara ya Nkalakala-Mwanga(11.8km), Mwando-Miganga-Kinandili(12.1),Mwando-Nkalakala-Nkinto(km 22.1),Nkinto-Mntamba-Kisuluiga(17.6km),ujenzi wa Kalvati 5 barabara ya Mwando -Nkalakala-Nkito(5c) namatengenezo ya muda maalum barabara ya Ikungu-Kinankamba-Mkiko(4.0km)	262,293,150.00	
		Matengenezo ya Muda Maalumu barabara ya Iguguno-Lyelembo-Msingi (Km 4.33) na Ujenzi wa Madaraja ya mawe (2) barabara ya Iguguno-Lyelembo-Msingi.	224,122,220.00	

S/N	MWAKA	MAELEZO	GHARAMA	HATUA
		Matengenezo ya Muda Maalum barabara ya Mwangeza -Ikolo-Endasiku (5km) na ujenzi wa daraja la mawe barabara ya Mwangeza-Kipamba (1BC)	171,321,760.00	
		Ujenzi wa barabara ya Gengerankuu-Moma kwa kiwango cha Lami, Uwekaji wa taa 11 katika barabara ya Gengerankuru –Moma.	502,474,000.00	
		Matengenezo ya Muda Maalumu barabara ya Nkalakala-Malaja-Kidarafa(13.162Km), Uwekaji wa taa za barabarani 11 barabara ya Maziliga, Ujenzi wa Kalvati sanduku barabara ya Kidigida-Mwanga-Msiu (3), na Ujenzi wa kalvati 1 barabara ya Nkalakala-Malaja-Kidarafa(1C)	374,922,800.00	
		Matengenezo ya muda maalumu barabara ya Lugongo-Tatazi-Mkiko (Km 7.22), Ibaga-Igengu-Kidaru (Km 5.0), Ibaga-Ilongo-Ikolo (Km 5.0) na Ujenzi wa madaraja madogo ya mawe(2) barabara ya Ibaga-Igengu-Kidaru na Vivuko vya Chini (3) barabara ya Lugongo-Tatazi-Mkiko.	499,996,060.00	
4	2024/2025	Ujenzi wa Kalvati kubwa na Kuinua tuta barabara ya Dominiki-Hilamoto.	345,096,834.	Wakandarasi wameshaonyeshwa maeneo ya kazi

S/N	MWAKA	MAELEZO	GHARAMA	HATUA
		Matengenezo ya barabara za Kikhonda-Kinyangiri, Ilunda-Singa-Kinampundu, Milade-Kaselya, Tumuli-Misuna-Mbelekese na Iguguno-Kikhnda-Kinampundu	369,335,100.00	kwa ajili ya utekelezaji wa miradi hii.
		Matengenezo ya barabara za Mwangeza-Ikolo Endasiku, Mwangeza-Kipamba na Matongo-Mnungu'una	227,274,970.00	
		Matengenezo ya barabara za Ibaga-Igengu-Kidaru, Lugongo-Tatazi-Mkiko, Ibaga-Ilongo-Ikolo, Ikungu-Kinankamba-Mkiko, Ikungu-Kinandili, Gumanga-Mgimba-Msingi, na Iguguno-Lyelembo-Msingi.	393,591,850.	
		Matengenezo ya barabara za Nkungi-Mng'anda, Barabara za mji wa Nduguti, Ishenga-Kenke-Kinampundu, Nduguti-Ndala-Msingi na Ishenga-Iambi.	472,900,864.00	

11.0 SEKTA YA NISHATI

Mhe. Waziri,

Katika Wilaya ya Mkalama TANESCO imeweza kusambaza umeme katika vijiji vyote 70 na vitongoji 196 kati ya vitongoji 388.

12.0 SEKTA YA MAJI

12.1 HALI YA UPATIKANAJI MAJI

Mhe. Waziri,

Hali ya upatikanaji wa huduma ya maji katika Wilaya ya Makalama kwa sasa ni asilimia **70.73** sawa na wananchi **180,716** wanaopata huduma ya maji kati ya wananchi wote **255,514**. Katika kuhakikisha uendelevu wa Skimu za Maji, Ofisi ya

Meneja wa RUWASA Wilaya ya Mkalama imeunda na kusajili Vyombo (Clustering) vya Watoa Huduma ya Maji ngazi ya Jamii (CBWSOs) kumi ambavyo vinahusika moja kwa moja katika uendeshaji/matengenezo na utoaji wa huduma ya maji kwa wananchi (Watumiaji maji).

Huduma ya Maji katika Wilaya ya Mkalama hutokana na Vyanzo vya Maji chini ya ardhi ambavyo ni visima virefu, vifupi na vya kati. Miundombinu ya Maji iliyopo ni vituo vya kuchotea maji (Water Points) jumla ni 919, kati ya hivyo vituo **859** vinafanya kazi huku vituo **60** havifanyi kazi kutokana na sababu mbalimbali.

12.1 WATUMISHI

Wakala wa Maji na Usafi wa Mazingira Vijijini (RUWASA) Wilaya ya Mkalama ina watumishi saba wa kuajiriwa ambao ni Meneja wa RUWASA Wilaya, Wahandisi wa Maji wawili, Fundi Sanifu watatu na Mtunza Kumbukumbu. Tunao pia Watumishi wawili wa kujitolea (Afisa Maendeleo ya Jamii na Dereva).

12.2 UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA WA FEDHA 2021/2022-2023/24

Mhe. Waziri,

Katika mwaka wa fedha 2021/2022 – 2023/2024 RUWASA imetekeleza miradi sita (6) ambayo ni Miradi ya Milade, Ishenga, Senene. Nkungi, Kinampundu, pamoja na Mradi wa Uchimbaji wa Visima 11 katika vijiji vya **Nkalakala, Nkungi, Matongo, Nkinto, Mwangeza, Mdilika, Mwanga, Ilunda, Kinankamba na Kisuluiga**. Kati ya hiyo, Miradi Minne (5) ya **Milade, Ishenga, Senene Nkungi** na Kinampundu imekamilika wakati **mradi wa Uchimbaji wa visima** kumi na Moja, visima vitano vilichimbwa na Mkandarasi alishindwa kukamilisha uchimbaji wa visima vilivyobaki kutokana na kukosa maji chini ya ardhi, na mara baada ya Mkandarasi kushindwa kuendelea na kazi ya uchimbaji Serikali ilivunja Mkataba na kuamua kuchimba kwa kutumia Mtambo ulionunuliwa na Serikali.

12.3 UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA WA FEDHA 2022/23

Katika mwaka wa fedha 2022/2023 RUWASA ilipanga kutekeleza miradi Saba (7) ambayo ni Miradi ya ukarabati ya Muntamba, Miganga, Gumanga, ujenzi wa miradi ya maji Malaja, Nkalakala na Gambasimboi, Pamoja na Mradi wa Uchimbaji wa Visima **11** katika vijiji vya Ilunda, Dominick, Kitumbili, Kisuluiga, Mwangeza, Nkinto, Kidii, Igonia, Asanja, Lugongo, na Makulo.

12.4 UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA WA FEDHA 2023/2024

Mhe. Waziri,

Katika mwaka wa fedha 2023/2024 RUWASA imepanga kutekeleza miradi minne (4) ya Ujenzi wa Miradi mipya ambayo ni Isene/Matongo, Msingi, Mbigigi na upanuzi wa Skimu ya maji Tumuli na umaliziaji wa Miradi ya Maji ya Malaja, Nkalakala na

Gambasimboi Pamoja na Uchimbaji wa visima virefu katika vijiji vya Ilunda, Dominic, Kitumbili -Mkumbo, Mwangeza, Nkito, Kinankamba, Mwanga, Singa, Lukomo na Ilongo -Ilangida. Miradi hii ipo katika Bajeti ya mwaka wa fedha **2023/2024** ambapo hadi sasa Ujenzi wa Miradi ya Maji ya Malaja, Nkalakala na Gambasimboi. Miradi ya Maji ya Mbigigi na Isene/Matongo imefikia asilimia 70 ya utekelezaji. Uchimbaji wa Visima virefu umefanyika katika Vijiji vya Singa, Nkinto na Mwangeza na kazi ya uchimbaji itaendelea kufanyika kwa kutumia Mtambo wa uchimbaji wa Serikali katika maeneo ambayo hayajachimbwa.

Aidha Miradi ya Msingi na Tumuli haikutelezeka kutokana na changamoto za kibajeti jambo ambalo limepelekea kutengewa Bajeti katika Mwaka wa Fedha 2024/2025 ili iweze kutekelezwa.

12.5 MAPOKEZI YA FEDHA

Hadi kufikia tarehe 08/10/2024 RUWASA Wilaya ya Mkalama imepokea jumla ya Sh. **4,387,444,448.68** fedha yote kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi pamoja na usimamizi wa miradi kwa mchangano hapa chini.

Kata	Jina la Mradi	Bajeti 2021/22, 2022/23, 2023/24	Gharama ya mradi	Fedha Zilizotumika	Chanzo cha fedha	Asilimi ya Utekelezaji	Muda wa ukomo wa Utekelezaji	Maelezo ya ziada/Maoni	Idadi ya wanufaika
Kinyangiri	Ujenzi wa Mradi wa Maji Kijiji cha Ishenga	172,119,985	360,970,972.43	360,970,972.43	Pb R	100	30 Juni 2022	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	4,922
Tumuli	Ujenzi wa Mradi wa Maji Kijiji cha Milade	440,000,000.00	520,000,000.00	520,000,000.00	Covid 19	100	30 Juni 2022	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	2780
Iguguno	Ujenzi wa Mradi wa Maji Kijiji cha Senene	569,061,004.80	475,336,175	475,336,175	Pb R	100	30 Juni 2022	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	3240
Ilunda	Ujenzi wa Mradi wa Maji Kijiji cha Nkungi	544,044,004.80	420,581,262.08	420,581,262.08	Pb R	100	30 Juni 2022	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	5293

Kata	Jina la Mradi	Bajeti 2021/22, 2022/23, 2023/24	Gharama ya mradi	Fedha Zilizotumika	Chanzo cha fedha	Asilimi ya Utekelezaji	Muda wa ukomowa Utekelezaji	Maelezo ya ziada/Maoni	Idadi ya wanufaika
	Utafiti wa Maji chini ya ardhi na uchimbaji wa visima virefu 11 katika Vijiji vya Nkalakala, Asanja, Matongo, Nkinto, Mwanga, Lukomo, Mwanga, Ilunda, Kinankamba, Malaja and Kisulugua.	376,291,498.00	376,291,498.00	125,000,000.00	NWF	45	30 June 2022	Mkandara ulivunjwa kutokana na kushindwa kukamilisha kazi ya uchimbaji	
Kinampundu	Ujenzi wa Mradi wa Maji Kijiji cha Kinampundu	300,000,000.00	430,049,757.17	417,070,417.50	PforR	100	30 Machi 2023	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	4,260
Nkalakala	Ujenzi wa Mradi wa Maji Kijiji cha Nkalakala	400,000,000.00	400,000,000.00	370,000,000.00	PforR	100	25 Feb. 2024	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	4,870
Nkalakala	Ujenzi wa Mradi wa Maji Kijiji cha Malaja	565,000,000.00	522,686,966.00	512,013,880.03	PforR	100	06 Julai 2024	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	4,034
Kikhonda	Ujenzi wa Mradi wa Maji katika Kijiji cha Mbigigi	408,000,000.00	429,000,000	0.00	NWF	70	30 Sept. 2024	Utekelezaji wa mradi umefikia asilimia 70, na tayari vituo 7 vimeungana nishwa	3,119

Kata	Jina la Mradi	Bajeti 2021/22, 2022/23, 2023/24	Gharama ya mradi	Fedha Zilizotumika	Chanzo cha fedha	Asilimi ya Utekezaji	Muda wa ukomowa Utekezaji	Maelezo ya ziada/Maoni	Idadi ya wanufaika
								na mtandao wa bomba kati ya vituo 12. Mkandarasi ameomba kulipwana mara baada ya fedha zake kuletwa madai yake yatalipwa ili aweze kukamilisha kazi zilizobaki	
Mwangeza	Ujenzi wa Mradi wa Maji katika Kijiji cha Mwangeza Kitongoji cha Gambasimboi	71,165,231	110,000,000	119,000,000.00	PforR	100	30 Agosti 2024	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	1637
Gumanga	Ukarabati wa Skimu ya Gumanga	68,000,000	68,000,000	61,518,710.00	PforR	100	30 Juni 2023	Ukarabati umekamilika	3622
Miganga	Ukarabati wa Skimu ya Miganga	110,000,000	110,000,000	84,869,494.00	PforR	100	30 Juni 2023	Ukarabati umekamilika	3607
Nkinto	Ukarabati wa Skimu ya Mntamba	117,214,784	117,214,784	56,101,920.00	PforR	100	30 Juni 2023	Ukarabati umekamilika	1948
Ibaga	Ujenzi wa Mradi wa Maji katika Kijiji cha Ibaga	607,678,806.00	440,000,000.00	437,508,103.84	P4R	100	05 Machi 2021	Mradi umekamilika na unatoa huduma ya maji kwa Jamii	4,335

Kata	Jina la Mradi	Bajeti 2021/22, 2022/23, 2023/24	Gharama ya mradi	Fedha Zilizotumika	Chanzo cha fedha	Asilimi ya Utekezaji	Muda wa ukomo wa Utekezaji	Maelezo ya ziada/Maoni	Idadi ya wanufaika
Matongo	Ujenzi wa Mradi wa Maji katika Vijiji vya Isene	487,000,000.00	660,000,000.00	150,580,900.00	P4 R	70	05 Oktoba 2024	Kazi ya ujenzi katika awamu ya kwanza unaendelea	7,035
JUMLA KUU				4,110,551,834.88					

Naomba kuwasilisha na karibu sana Mkalama

.....
Moses J. Machali
MKUU WA WILAYA YA MKALAMA

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

WILAYA YA IKUNGI

**TAARIFA YA WILAYA KWA MHESHIMIWA JERRY W.
SILAA WAZIRI WA HABARI, MAWASILIANO NA
TEKNOLOJIA YA HABARI, AKIWA ZIARANI WILAYA YA
IKUNGI TAREHE 26/10/2024**

Imeandaliwa na:

**Mkuu wa Wilaya
Wilaya ya Ikungi,
S.L.P. 94,
SINGIDA.**

Oktoaba, 2024

RATIBA YA ZIARA YA WAZIRI WA HABARI MAWASILIANO NA TEKNOLOJIA YA HABARI MHE. JERRYW. SLAA
KATIKA WILAYA YA IKUNGI KUKAGUA MIRADI YA MAENDELEO, TAREHE .... OKTOBA, 2024

MUDA	TUKIO	ENEO		
		KATA	KIJIJI	MHUSIKA
02:00 – 02:50	Kuwasili kwa Mhe. Waziri ofisi ya Mkuu wa Wilaya	IKUNGI	Ikungi	Mhe DC
02:50 – 03:30	Msafara Kuelekea shule ya sekondari Ikungi	IKUNGI	Ikungi	Mhe DC
03:00 – 03:30	kuweka jiwe la uzinduzi Ujenzi wa mabweni 5, madarasa 12 na matundu ya vyoo 21 shule ya sekondari Ikungi	IKUNGI	Ikungi	Mhe Wazira
03:30 – 04:00	Msafara kuondoka kuelekea Kijiji cha Ighuka	IKUNGI	Ighuka	Mhe DC
04:00–04:30	Mhe. Waziri kukagua umaliziaji wa Jengo la zahanati Ighuka	IKUNGI	Ighuka	Mhe Waziri
04:30 - 05:00	Msafara kuondoka na kuelekea kijiji cha matongo	IKUNGI	Matongo	Mhe DC
05:00 – 05:30	Mhe. Waziri kutembelea mradi wa nyumba ya walimu (2 in 1) shule ya sekondari Mossi Matongo na kuweka jiwela uzinduzi.	IKUNGI	Matongo	Mhe Wazira
5:30 -6:00	Msafara kurejea kijiji cha Ikungi	IKUNGI	Ikungi	Mhe DC
6:00 – 6:30	Mhe. Waziri kukagua mradi wa jengo la mama na mtoto Hospitali ya wilaya ya Ikungi	IKUNGI	Ikungi	Mhe Wazira
6:30 – 7:30	CHAKULA		ikungi	WOTE
7:30 -8:15	Msafara kuelekea Kata ya Mang'onyi Kijiji chaTupendane	MANG'ONYI	Tupendane	Mhe DC
08:15– 08:45	Mhe. Waziri kukagua Ujenzi wa madarasa 2, ofisi 1, namatundu ya vyoo 9, uchimbaji wa kisima shule ya msingi Mbogho na kuweka jiwe la msingi	MANG'ONYI	Tupendane	Mhe Waziri
09:00 – 09:15	Msafara kuelekea kijiji cha Mang'onyi	MANG'ONYI	Mang'onyi	Mhe. Dc
09:15 – 09:45	Mhe. Waziri kutembelea Ujenzi wa wodi ya wazazi, zahanati ya Mang'onyi center na kuweka jiwe la ufunguzi	MANG'ONYI	Mang'onyi	Mhe. Waziri
09.45 -10:45	Mhe. Waziri kufanya mkutano wa hadhara na Wananchi	MANG'ONYI	Mang'onyi	Mhe Waziri

1.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Waziri, kwa niaba ya Uongozi na Wananchi wa Wilaya ya Ikungi napenda kuchukua nafasi hii kukukaribisha kutembelea Wilaya ya Ikungi kwa ajili ya ziara ya kukagua utekelezaji wa shughuli za Chama pamoja na kuongea na Wananchi.

Mheshimiwa Waziri, Wilaya ya Ikungi ni moja kati ya Wilaya tano (5) zilizopo katika Mkoa wa Singida. Wilaya nyingine ni Iramba, Mkalama, Singida na Manyoni. Wilaya ina eneo lenye jumla ya kilometa za mraba 8,860. Ina Tarafa 4, Kata 28, Vijiji 101 na Vitongoji 539 na imegawanyika katika Majimbo mawili ya Uchaguzi, Jimbo la Singida Mashariki na Jimbo la Singida Magharibi. Kuna Madiwani 37 wa Chama cha Mapinduzi (CCM) na 1 wa Chama cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA).

1.1 Eneo la Wilaya

Wilaya ya Ikungi ina eneo la Kilometa za Mraba **8,860** kilometa za mraba ambapo eneo la kilimo ni **2,580** km² eneo la misitu na vichaka ni **1,815** km² na eneo linalofunikwa na maji **13** km² na eneo linalofaa kwa ufugaji ni **2887** km² eneo la makazi na shughuli nyingine ni kilometa za mraba 1516.7

1.2 Idadi ya Watu

Kwa mujibu wa Sensa ya Watu na makazi ya mwaka 2022 Wilaya ina jumla ya watu **411,262** kati yao **205,429** ni wa Kiume na **205,833** wa kike, pia ina jumla ya kaya 74,527. Wastani wa ongezeko la watu ni 4.2

1.3 Hali ya Hewa

Hali ya mvua kwa mwaka ni wastani wa milimita 600 hadi milimita 700 wakati hali ya joto ni kati ya nyuzi joto **15°C** na nyuzi joto **30°C**.

Mheshimiwa Waziri, Wilaya ya Ikungi kama zilivyo Wilaya nyingine za Tanzania, wananchi wake wanajishughulisha na kilimo ambapo zaidi ya asilimia **85** ya wakazi hujishughulisha na kilimo cha mazao ya chakula na biashara, na ufugaji. Wakati asilimia **15** wanajishughulisha na biashara ndogondogo, uchimbaji mdogo wa madini, na viwanda vidogo. Mazao ya chakula yanayolimwa ni mtama, uwele, mahindi, mpunga, viazi vitamu, mihogo na kunde. Mazao ya biashara ni Alizeti, Pamba, Ulezi, karanga, ufuta Mbaazi na dengu. Mifugo inayofugwa kwa wingi ni ng'ombe, mbuzi, kuku na kondoo.

2.0 TAARIFA YA MAENDELEO KISEKTA

2.1 Sekta ya Utumishi na Utawala

Halmashauri ya Wilaya ya Ikungi ina uhitaji wa Watumishi 4669 hadi kufikia tarehe 25 Oktoba,2024 kuna jumla ya watumishi 2319 hivyo kuwa na upungufu wa watumishi 2350 kama inavyoonekana katika jedwali hapa chini.

Na.	Divisheni/Kitengo	Mahitaji	Waliopo hadi 25 Oktoba,2024	Upungufu
1.	Divisheni ya Utawala na Usimamizi wa Rasilimali watu	203	159	49
2.	Divisheni ya Mipango na Uratibu	11	7	4
3.	Divisheni ya Elimu ya Awali na Msingi	1987	1110	877
4.	Divisheni ya Elimu Sekondari	779	528	251
5.	Divisheni ya Kilimo,Mifugo na Uvuvi	283	74	209
6.	Divisheni ya Maendeleo ya Jamii	138	23	115
7.	Divisheni ya Huduma ya Afya,Ustawi wa Jamii na Lishe	1099	378	721
8.	Divisheni ya Miundombinu,Maendeleo Vijijini na Mijini	27	7	20
9.	Divisheni ya Biashara, Masoko na Uwekezaji	13	5	8
10.	Kitengo cha Fedha na Uhasibu	27	11	16
11.	Kitengo cha Ukaguzi wa ndani	6	1	5
12.	Kitengo cha Usimamizi wa Manunuzi	16	4	12
13.	Kitengo cha Tehama	6	2	4
14.	Kitengo cha Mawasiliano Serikalini	3	0	3
15.	Kitengo cha Huduma za Sheria	4	1	3
16.	Kitengo cha Usimamizi wa Taka na Usafi wa Mazingira	35	2	33
17.	Kitengo cha Uhifadhi wa Maliasili na Mazingira	23	3	20
18.	Kitengo cha Michezo, Utamaduni na Sanaa	4	1	3
19.	Kitengo cha Uchaguzi	2	1	1
20.	Kitengo cha Ufuatiliaji na Tathmini	3	2	1
JUMLA		4669	2319	2350

2.2 Sekta ya Elimu

2.2.1 Divisheni ya Elimu Msingi na Awali

Mheshimiwa Waziri, Wilaya ya Ikungi ina shule za msingi na awali **134** zinazomilikiwa na Serikali 127 na shule **07** za binafsi. Shule hizo zina jumla ya wanafunzi 90,706 ikiwa (Me) 45,001, (Ke) 45,705. Wilaya ya Ikungi ina jumla ya Walimu wa shule za Msingi 1116 kati yao wanawake ni 410 na wanaume 706.

ORODHA YA MIUNDOMBINU ILIYOPO NA PUNGUFU				
Na.	AINA	MAHITAJI	ILIYOPO	PUNGUFU
1	VYOO WAVULANA	1821	812	1015
2	VYOO WASICHANA	2198	926	1257
3	MADAWATI	29,032	20,289	8850
4	MADARASA	1905	994	916
10	NYUMBA ZA WALIMU	1116	379	737

2.2.3 Sekta ya Elimu Sekondari

Hali ya miundombinu

ORODHA YA MIUNDOMBINU ILIYOPO NA PUNGUFU				
Na.	AINA	MAHITAJI	ILIYOPO	PUNGUFU
1	UTAWALA	34	12	22
2	MADARASA	456	426	51
3	FIZIKIA	34	8	26
4	KEMIA	34	19	15
5	BIOLOJIA	34	16	18
6	NYUMBA	514	83	431
7	VYOO WAVULANA	314	170	144
8	VYOO WASICHANA	484	241	243
9	VYOO WALIMU ME	71	52	19
10	VYOO WALIMU KE	55	42	13
11	MAKTABA	34	7	27
12	JIKO	36	5	31
13	BWALO	34	3	31
14	ICT/TEHAMA	34	2	32

2.3.4 Elimu bila Malipo kwa Sekta ya Elimu

Mheshimiwa Waziri, Kwa mwaka wa fedha 2023/2024 Idara ya Elimu Sekondari imepokea kiasi cha Tshs.888, 043,109.64 ikiwa kwa wastani ni Tshs.74, 003,592 kwa mwezi. Kwa kipindi cha kuanzia Julai-Septemba, 2024/2024 Halmashauri imepokea kiasi cha **Tshs.222,010,777.41**. kwa Elimu Sekondari ikiwa elimu bila malipo. Kwa upande wa Elimu Msingi Elimu bila malipo kiasi cha Tshs.1,032,000,000 zimepokelewa ikiwa ni wastani wa Tshs. 86,000,000 kwa mwezi. Aidha, kwa mwaka wa fedha 2023/2024 jumla ya **Tshs. 1,920,043,109.64**.

2.4 Sekta ya Afya

Mheshimiwa Waziri, kwa upande wa Afya Wilaya ya Ikungi inaendelea kuboresha utoaji wa huduma za afya kwa wananchiikiwa ni pamoja na kuboresha huduma za mama na motto kwenye hospitali, vituo vya afya na zahanati. Kwa sasa vituo vya kutolea huduma za afya vimeongezeka kutoka **39** mwaka 2021 hadi kufikia 55 mwaka 2024. Ongezeko hili limetokana na ujenzi wa zahanati mpya **10**, vituo vya afya **4** na Hospitali **1** ambavyo vimefunguliwa na vinatoa huduma. Vilevile zahanati 4 zipo katika hatua mbalimbali za ukamilishaji wa ujenzi. Hali ya upatikanaji wa dawa katika vituo vya kutolea huduma za afya ni zaidi ya asilimia 95. Kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2023/2024 hadi Septemba, 2024 vituo vimenunua na kupokea dawa, vifaa tiba na vitendanishi vyenye thamani ya kiasi cha Tshs 2,170,693,334.12

2.4.1 Huduma za Afya za Uzazi na Mtoto

2.4.1.1 Huduma ya uzazi

Idadi ya wajawazito wapya kwa kipindi cha Julai 2023 hadi Setemba 2024 ni 24372, Jumla ya wanawake waliojifungua ni 21,659 walijifungua katika vituo vya vya kutolea huduma za afya. Idadi ya watoto waliozaliwa hai katika vituo vya huduma ni 21,249.

2.5 Mwenendo wa ukusanyaji wa mapato ya ndani

Mheshimiwa Waziri, katika kipindi cha miaka 3 mfulululizo makusanyo ya mapato ya ndani katika Wilaya ya Ikungi yamekuwa yakiongezeka. Hali hii inatokana na kuboresha minada ya mifugo na usimamizi sahihi ikiwemo matumizi ya mashine za kukusanyia mapato (POS). Kwa mwaka wa Fedha **2021/2022** Halmashauri ilikusanya kiasi cha Shilingi **1,722,652,087 (sawa na asilimia 102 ya makusanyo)** Aidha, kwa mwaka **2022/2023** Halmashauri ilikusanya kiasi cha Shilingi **2,370,467,961.86 (Sawa na asilimia 98 ya makusanyo)**, na kwa mwaka wa fedha 2023/2024 Halmashauri ilikusanya kiasi cha Shilingi **3,444,437,290.43 (Sawa na asilimia 115 ya makusanyo)**. Kwa mwaka wa fedha **2024/2025**, Halmashauri imepanga kukusanya kiasi cha Shilingi 3,551,412,000 na kuanzia Julai 2024 hadi Septemba 30, 2024, Halmashauri imekusanya kiasi cha Shilingi **1,342,496,801, (sawa na asilimia 38)**.

3.0 SHUGHULI ZA UZALISHAJI KIUCHUMI

3.1 Sekta ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi

Mheshimiwa Waziri, Wilaya ya Ikungi inaendelea kutekeleza mpango wa kilimo ambacho ndio shughuli kubwa ya kiuchumi kwa wakazi wake. Katika kuzingatia hilo kwa msimu 2023/2024 Wilaya imezalisha chakula cha kutosha ambapo mavuno ni sawa na **82.1%** ya lengo kwa kuvuna **tani 347,490.2** za mazao ya mpunga, mtama,

uwele, mahindi, mihogo na viazi vitamu. Mahitaji ya chakula kwa Wilaya ya Ikungi ni **tani 111,040**.

Kiwango cha sasa cha uzalishaji wa mazao kwa eneo la hekta moja (tija) ni kama inavyoonekana kwenye Jedwali Na. 14.

Jedwali Na. 14: Tija katika uzalishaji wa mazao

Kundi la mazao	Zao	Uzalishaji (Tani/Ha.)
Mazao ya chakula	Mtama	1.4
	Uwele	1.2
	Mahindi	2.5
	Mpunga	2.2
	Ulezi	1
	Mihogo	15
	Viazi vitamu	15
	Kunde	1
	Mbaazi	1
	Njugumawe	1
	Maharage	1
	Ufuta	1
	Mazao ya biashara	Alizeti
Karanga		1.3
Kartamu		1
Choroko		1
Dengu		1
Pamba		0.8
Vitunguu		12
Miwa		15

3.2 Malengo katika sekta ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi

- i. Kuongeza uwajibikaji kwa kuboresha utoaji wa huduma za ugani kwa kuongeza idadi ya wakulima watakaofikiwa na maafisa ugani (kutoka wakulima 72,466) hadi 86,622 ifikapo Juni 2025.
- ii. Kuongeza uzalishaji wa mazao ya kipaumbele (mahindi kutoka **2500kg/ha** hadi **2700kg/ha**; Mtama kutoka **750kg/ha** hadi **1200kg/ha**; Vitunguu – kutoka **12,000kg/ha** hadi **15,000kg/ha**) na Alizeti kutoka **1200kg/ha** hadi **1800kg/ha** ifikapo Juni 2025.
- iii. Kuimarisha huduma za ugani na kuanzisha mashamba darasa 54 na mashamba ya mfano ifikapo juni 2025.
- iv. Kuwezesha na kuratibu usajili, kutoa mafunzo na kufanya shughuli za usimamizi kwa Vyama vya Ushirika 18 ifikapo juni 2025.
- v. Kuongeza idadi ya wakulima wanaotumia mbolea kutoka wakulima **1,200** hadi **5,000** ifikapo Juni 2025.

- vi. Kusimamia zoezi la chanjo ya mifugo (Ng'ombe 300,000, Mbuzi 130,000, Kondoo 50,000, Mbwa 8,000 na Kuku 600,000) dhidi ya magonjwa mbalimbali ifikapo Juni 2025
- vii. Kuzuia uvuvi haramu bonde la Wembele ifikapo Juni 2025
- viii. Kusimamia na kuviimarisha Vyama vya Ushirika (AMCOS 20 na SACCOS 5 ifikapo Juni 2025
- ix. Kuongeza miundombinu ya Umwagiliaji Wilaya ya Ikungi kutoka 1 hadi hadi 2 ifikapo Juni 2025.
- x. Kutoa elimu kwa jamii kuhusu ufugaji wa Samaki na uchimbaji wa mabwawa kwa ajili ya kufugia samaki ifikapo Juni 2025.

3.2.1 Kilimo na Umwagiliaji

Mheshimiwa Waziri, Wilaya ya Ikungi ina jumla ya eneo la **hekta 1,627** za eneo linalofaa kwa kilimo cha Umwagiliaji na ina skimu 1 ya umwagiliaji ambayo ni Mang'onyi ambapo inafanya kazi kiasi kwa sababu ina ukubwa wa **hekta 450** lakini ni hekta **50** tu ndio zimewekewa miundombinu na eneo lililobaki bado halijawekewa miundombinu. Hata hivyo jumla ya **hekta. 297** zinamwagiliwa kwa kutumia pampu za mafuta kwenye maeneo ya mito wakati wa kiangazi ambapo katika eneo hilo, wakulima 2 wanamwagilia kwa njia ya matone.

Kwa upande wa Mifugo na Uvuvi Halmashauri ina jukumu la kuimarisha huduma za kiuchumi kwa jamii ili iweze kuwa na maisha bora na kufikia malengo ya MKUKUTA, Millenia na hatimaye Dira ya Maendeleo ya Taifa ya 2025.

Aidha inatekeleza shughuli zake Kwa kuzingatia sera ya Uvuvi ya mwaka 2003 na Sera ya mifugo ya mwaka 2006 ambayo inasisitiza ufugaji wa kibiashara wenye tija na ushindani wa kimataifa katika Uvuvi na ufugaji. Kuunga mkono wafugaji wadogo ili waweze kuwa wajasiriamali wazuri. Vilevile kuwa na matumizi endelevu ya rasilimali za Mifugo na Uvuvi ili kuwa na matumizi endelevu ya rasilimali hizo.

Wilaya ya Ikungi ina idadi ya mifugo kama ifuatavyo:

Jedwali Na. 15: Idadi ya Mifugo

Ng'ombe	Mbuzi	Kondoo	Nguruwe	Punda	Mbwa	Kuku
417,746	221,355	79,943	843	4,124	15,841	913,773

Kwa upande wa uvuvi Halmashauri imefanikiwa kutoa elimu juu ya uchimbaji wa mabwawa ya Samaki na ufugaji wa Samaki. Pia Halmashauri imefanikiwa kuchukua vifaranga wa samaki na kuwapandikiza katika bwawa la Muyanji ambapo tunategemea baada ya muda mfupi Halmashauri itanza kupata mapato kupitia uvunaji wa samaki.**3.2.2 Jenga kesho iliyo bora (BBT).**

Halmashauri kwa jushirikiana na Wizara ya Kilimo imeweza kufanikiwa kupata eneo kiasi cha **hekta 50** katika vijiji vinne ambavyo ni Mkiwa, Ng'ongoslo, Issuna A na Issuna B ambapo mradi huu utaenda kutoa ajira kwa vijana wetu na pia kuongeza uchumi katika Wilaya yetu ya Ikungi.

3.2.3 Changamoto:

Idara ya Kilimo, mifugo na uvuvi ina changamoto zifuatazo;

- i. Bei za Pembejeo zipo juu sana, hasa mbegu bora za alizeti (chotara aina ya Hysun 33, Agualla 4 na Agualla 6 kiasi cha Sh. 50,000/= hadi 54,000/= kwa kilo moja)
- ii. Uhaba wa vitendea kazi kwa wataalam wa mifugo katika kusimamia na kutekeleza majukumu ya Idara kama vile vifaa tiba, vifaa kwa ajili ya usalama (PPE).
- iii. Serikali za Vijiji kutokuzingatia mpango wa matumizi bora ya ardhi kwa kutenga maeneo ya kilimo, ufugaji na huduma nyingine za kijamii.

3.2.4 Utatuzi wa Changamoto

- i. Kupatiwa vitendea kazi na madawa ili kufanikisha utoaji wa huduma kwa wafugaji.
- ii. Serikali za vijiji zielimishwe na mpango wa matumizi bora ya Ardhi ufanyike kwa vijiji vyote ndani ya Wilaya ili ziweze kutenga maeneo maalum kwa ajili ya huduma za Mifugo na wafugaji kuheshimu maeneo yaliyotengwa kwa ajili ya huduma za Mifugo, mfano minada, majosho, mapalio, malambo, vituo vya huduma za Mifugo na maeneo ya vibanio (crush) na maeneo mengine kwa ajili ya kutolea Huduma.
- iii. Serikali iweze kusaidia mbegu ziweze kuuzwa kwa ruzuku kama mbolea ili wakulima waweze kununua kwa urahisi.

4.0 Sekta ya Ardhi

Mheshimiwa Waziri, Halmashauri ilipokea Mkopo wa kiasi cha Tshs. 598,000,000 kutoka Serikali kuu kwa ajili ya kuwezesha upimaji wa viwanja. Aidha, katika mkopo huo viwanja 1000 vimepimwa katika Mji mpya uliopo kijiji cha Muungano. Vilevile Halmashauri iliweza kupima mashamba ya uwekezaji yenye ekari 6100 na kuandaa hati za kimila 5700 ambazo ni asilimia 43 ya matarajio na imeweza kuandaa michoro 10 katika mwaka wa fedha 2024 pamoja na kufanya urasimishaji katika maeneo mawili na kuanza kutangaza maeneo ya kimipangomiji 31.

5.0 Maliasili na Hifadhi ya Mazingira

Mheshimiwa Waziri, asilimia 70 ya eneo la Wilaya ya Ikungi limefunikwa na uoto wa aina mbalimbali ikiwemo miti, vichaka na nyasi. Wananchi wa Wilaya ya Ikungi wanajishughulisha na shughuli mbalimbali za kuhifadhi na kutunza mazingira kama vile ufugaji wa nyuki na upandaji miti. Jamii inaelimishwa juu ya umuhimu wa kutunza na kuhifadhi mazingira kwa lengo la kukabiliana na mabadiliko ya tabia ya nchi yanayotokana na uharibifu wa mazingira.

Pia jamii inahamasishwa juu ya matumizi ya nishati safi katika matumizi ya majumbani kwa lengo la kulinda afya zao na kukabiliana na uharibifu wa mazingira.

Wilaya ya Ikungi inazo hifadhi 2 za misitu ambazo ni Hifadhi ya Msitu wa Minyughe (Hekta 264,600) na Hifadhi ya Msitu wa Mlilii (Hekta 5700). Pia Wananchi wa Wilaya ya Ikungi wanajishughulisha na ufugaji wa nyuki ambapo wapo waliojiunga katika vikundi na kufanya shughuli zao kwa pamoja na pia wapo wanaofanya shughuli zao za ufugaji kama mmoja mmoja.

6.0 HUDUMA ZA KIJAMII

6.1 MAJI

Mheshimiwa Waziri, hali ya upatikanaji wa huduma ya maji safi na salama kwa wakazi wa Wilaya ya Ikungi ni ya wastani, kwa sasa inakadiriwa idadi ya watu wanaopata maji safi na salama ni 270,194 ikiwa ni sawa na 65.6% ya wakazi wote.

Kwa ujumla bado kuna uhitaji mkubwa wa vyanzo vya maji. Aidha, kutokana na changamoto ya upungufu wa vyanzo vya maji kuna baadhi ya wakazi hutembea umbali mrefu kutafuta huduma ya maji.

6.2 UMEME

Wilaya ya Ikungi, ni kati ya Wilaya sita (6) ndani ya Mkoa wa Singida. Wilaya inapata huduma ya umeme kwa njia tatu tofauti kutoka katika kituo kikubwa cha kupoza umeme “Grid Substation” cha Kibaoni kwa msongo wa **kiloVoliti 33** (33kV) na **kilovolti 11** (11kV). Mahitaji ya juu ya umeme kwa Wilaya ya Ikungi yanafikia **3.0MW**, kwa ajili ya wateja wa migodi, viwanda vidogo, shughuli za kilimo na matumizi ya ofisi na majumbani. Wilaya ina jumla ya wateja 7,646, ambapo, jumla ya wateja 976 wameunganishiwa huduma kwa mwaka wa fedha 2023/24 mpaka sasa. Kati ya hao wengi ni matumizi ya majumbani.

6.3 MTANDAO WA BARABARA

Mheshimiwa Waziri, Wakala wa Barabara za Vijijini na Mijini Tanzania (**TARURA**) Wilaya ya Ikungi una mtandao wa barabara wenye jumla ya **kilometa 1016.78** ambazo zimesajiliwa kwenye mfumo wa mtandao wa barabara “**DROMAS**”. Mtandao huu unajumuisha barabara Mkusanyo (Collector Roads) zenye urefu wa **kilometa 250.32**, barabara Mlisho (feeder roads) zenye urefu wa **kilometa 635.19** na barabara za Jamii (Community Roads) zenye urefu wa **kilometa 131.27**.

6.4 HALI YA MAWASILIANO

Mheshimiwa Waziri, Wilaya ya Ikungi ina mitandao mitano (5) ya mawasiliano ya simu ambayo ni Vodacom, Airtel, TTCL, Tigo na Halotel. Licha ya kuwa na mitandao hiyo yote kuna changamoto kubwa ya mawasiliano hafifu katika mawasiliano ya simu pamoja na “internet” katika Kata 12 kati ya Kata 28. Aidha, Kata zenye mawasiliano ya simu na mitandao mingine (Internet) hafifu zaidi ni:- Makilawa, Minyughe, Iglansoni, Iyumbu, Ighombwe, Kikio, Mwaru, Mgungira, Mkiwa, Issuna, Mang’onyi na Misughaa kuna mawasiliano hafifu sana. Aidha baadhi ya Kata 16 zilizobaki zina mawasiliano ya wastani. Katika Kata hizo mitandao ya kimawasiliano

inatofautiana kati ya Kata na Kata. Mfano, Kata ya Makilawa inapatikana mtandao wa TTCL tu. Hivyo changamoto hizo zinakuwa kikwazo kwa wananchi kiuchumi na kijamii.

7.0 MAENDELEO YA JAMII

7.1 Utoaji Mikopo

Mheshimiwa Waziri, Wilaya ya Ikungi imekuwa ikijihusisha na utoaji wa mikopo kwa vikundi vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu. Kwa kipindi cha kuanzia mwaka 2018 hadi Aprili 2024, Serikali ilipositisha mikopo. Halmashauri ilikuwa tayari imetoa mikopo yenye thamani ya 852,132,000/= kwa vikundi vipatavyo 271, vya wanawake, vijana na watu wenye ulemavu. Halmashauri tayari imetangaza kutoa mikopo yenye thamani ya Tsh 595,000,000/= baada ya

Serikali kurejesha tena utoaji mikopo kutokana na Tangazo lililo tolewa na Halmashauri, tarehe 01/10/2024 ambapo mwisho wa kupokea maombi ni 30/10/2024.

8.0 SHUGHULI ZA MIRADI YA MAENDELEO

Kwa mwaka wa fedha 2023/2024, Halmashauri ilipokea kiasi cha Tshs. 3,646,879,818.26 Kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi mbalimbali ya Maendeleo kwa mchanganuo ufuatao:-

8.1 Miradi iliyotekelezwa kwa fedha za SEQUIP kwa mwaka wa fedha 2023/2024

Na.	Jina la Mradi	Fedha iliyoidhinishwa
1	Ujenzi wa Shule Mpya ya Sekondaari ya Kata ya Mungaa (Kinku Sekondari) ifikapo Juni, 2024	544,255,626
2	Ujenzi wa Shule Mpya ya Sekondaari ya Kata ya Mtunduru (Kintandaa Sekondari) ifikapo Juni, 2024	544,255,626
3	Ujenzi wa Shule Mpya ya Sekondaari ya Kata ya Kituntu (Samamba Sekondari) ifikapo Juni, 2024	544,255,626
4	Ujenzi wa nyumba ya walimu (2:1) katika shule ya Sekondari Kingu	95,000,000
5	Ujenzi wa nyumba ya walimu (2:1) katika shule ya Sekondari Nkuhi Mtaturu	95,000,000
6	Ujenzi wa Mabweni 2, Madarasa 4 na Matundu 10 ya Vyoo katika shule ya Sekondari Nkuhi Mtaturu	359,000,000
7	Ukamilishaji wa ujenzi wa vyumba 4 vya madarasa katika shule ya sekondari Dadu	50,000,000
8	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 12 katika shule ya sekondari Dadu	12,000,000
9	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 10 katika shule ya sekondari Ighombwe	10,000,000
10	Ukamilishaji wa ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa katika shule ya sekondari Irisya	25,000,000

Na.	Jina la Mradi	Fedha iliyoidhinishwa
11	Ukamilishaji wa ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa katika shule ya sekondari Miandi	25,000,000
12	Ukamilishaji wa ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa katika shule ya sekondari Lighwa	25,000,000
13	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 6 katika shule ya sekondari Mwau	6,000,000
14	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 9 katika shule ya sekondari Mang'onyi Shanta	9,000,000
15	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 20 katika shule ya sekondari Mtunduru	20,000,000
16	Ukamilishaji wa ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa katika shule ya sekondari Muhitiri	25,000,000
17	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 14 katika shule ya sekondari Mungaa	14,000,000
19	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 15 katika shule ya sekondari Ntuntu	15,000,000
20	Ukamilishaji wa ujenzi wa choo cha matundu 6 katika shule ya sekondari Puma	6,000,000
JUMLA		2,423,766,878

8.1.2 Miradi iliyotekelezwa kwa fedha za Serikali Kuu kwa mwaka wa fedha 2023/2024

Na.	Jina la Mradi	Fedha iliyoidhinishwa
1	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Utaho	37,400,000
2	Ujenzi wa vyumba viwili (2) vya darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Unyahati	60,400,000
3	Ujenzi wa vyumba viwili (2) vya darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Siuyu	60,400,000
4	Ujenzi wa vyumba vinne (4) vya darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Ntuntu	106,400,000
5	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Mwaru	37,400,000
6	Ukamilishaji wa vyumba viwili (2) vya madarasa katika shule ya Sekondari Muhitiri	25,000,000
7	Ujenzi wa vyumba vitatu (3) vya darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Mtunduru	83,400,000
8	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Msungua	37,400,000
9	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu	37,400,000

Na.	Jina la Mradi	Fedha iliyoidhinishwa
	nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Mossi Matongo	
10	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Mkunguakihendo	37,400,000
11	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Minyughe	37,400,000
12	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Mang'onzi shanta	37,400,000
13	Ukamilishaji wa vyumba viwili (2) vya madarasa katika shule ya Sekondari Lighwa	25,000,000
14	Ujenzi wa Chumba kimoja cha Darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Iseke Muungano	37,400,000
15	Ujenzi wa vyumba viwili (2) vya darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Iglansoni	60,400,000
16	Ukamilishaji wa vyumba vinne (4) vya madarasa katika shule ya Sekondari Dadu	50,000,000
17	Ujenzi wa vyumba vinne (4) vya darasa na matundu nane (08) ya vyoo Katika shule ya Sekondari Puma	106,400,000
18	Ujenzi wa chumba kimoja cha darasa Shule ya msingi Dung'unyi	20,000,000
19	Ujenzi wa chumba kimoja cha darasa shule ya msingi Misughaa	20,000,000
20	Ujenzi wa chumba kimoja cha darasa shule ya msingi Mkiwa	20,000,000
21	Ujenzi wa chumba kimoja cha darasa shule ya msingi Ntuntu	21,375,000
22	Ukarabati wa vyumba vinne vya madarasa Shule ya msingi Puma	21,375,000
23	Ukarabati wa vyumba vinne vya madarasa Shule ya msingi Utaho	21,375,000
24	Ukarabati wa vyumba vinne vya madarasa Shule ya msingi Wibia	21,375,000
25	Ukarabati wa vyumba vinne vya madarasa Shule ya msingi Misughaa	21,375,000
26	Ukarabati wa vyumba vinne vya madarasa Shule ya msingi Mungaa	21,375,000
27	Ujenzi wa matundu 30 ya vyoo shule ya msingi Wibia	65,023,393.77
28	Ujenzi wa matundu 25 ya vyoo shule ya msingi Mayuta	56,023,393.77
29	Ujenzi wa matundu 23 ya vyoo shule ya msingi	52,373,393.77

Na.	Jina la Mradi	Fedha iliyoidhinishwa
	Ihanja	
30	Ujenzi wa matundu 34 ya vyoo shule ya msingi Masweya	72,323,393.77
31	Umaliziaji wa nyumba ya Mwalimu Shule ya Msingi Mankumbi	4,800,000
32	Umaliziaji wa nyumba ya Mwalimu Shule ya Msingi Nali	3,050,000
33	Umaliziaji wa matundu 8 ya vyoo Shule ya Msingi Nyambi	700,000
34	Umaliziaji wa matundu 8 ya vyoo Shule ya Msingi Makungu	700,000
35	Umaliziaji wa nyumba ya Mwalimu Shule ya Msingi German	1,600,000
36	Umaliziaji wa nyumba ya Mwalimu Shule ya Msingi Mau	6,000,000
37	Utengenezaji wa madawati 100 shule ya msingi Mahambe	1,320,000
38	Ujenzi wa matundu ya vyoo 26 shule ya msingi Lainichungu	57,723,393.77
39	Ukarabati wa madarasa 6 na ujenzi wa matundu 6 ya vyoo shule ya msingi Nkundi	41,075,000
40	Ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa Shule ya msingi Mahambe	40,000,000
41	Ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa Shule ya msingi Ujaire	40,000,000.00
42	Ujenzi wa matundu 6 ya vyoo Shule ya msingi Manjaru	10,700,000
43	Ujenzi wa matundu 7 ya vyoo shule ya msingi Mulagwe	11,950,000
44	Ujenzi wa matundu 7 ya vyoo shule ya msingi Ujaire	11,950,000
45	Ujenzi wa madarasa mawili Shule ya msingi Nduru	27,200,000
46	Ujenzi wa darasa moja Shule ya msingi Mwisi	21,375,000
47	Ukamilishaji wa Boma la zahanati ya Nkuninkana	50,000,000
48	Ukamilishaji wa Boma la zahanati ya Mtavira	50,000,000
49	Ukamilishaji wa Boma la zahanati ya Makhonda	50,000,000
50	Ukamilishaji wa Boma la zahanati ya Ighuka	50,000,000
51	Uendelezaji wa ujenzi wa Hospitali ya wilaya	350,000,000
61	Ununuzi wa samani za ofisi-makao makuu	200,000,000
62	Ununuzi wa vifaa tiba kwa ajili ya vituo vya kutolea huduma za Afya ifikapo Juni 2024 (Hospitali ya Halmashauri, Vituo vya Afya vya Iglanson, Irisya, Ntuntu, Sepuka Iyumbu na zahanati za Mlandala, Misake, Mpetu na Kinyampembe) ifikapo Juni 2024	700,000,000
63	Ujenzi wa madarasa 2 na matundu 6 ya vyoo shule ya msingi Mwang'ana	58,600,000

Na.	Jina la Mradi	Fedha iliyoidhinishwa
64	Ujenzi wa madarasa 2 na matundu 6 ya vyoo shule ya msingi Msungua	58,600,000
65	Ujenzi wa madarasa 2 na matundu 6 ya vyoo shule ya msingi Kintandaa	58,600,000
66	Ujenzi wa madarasa 4 na matundu 6 ya vyoo shule ya msingi Sambaru	102,200,000
68	Ujenzi wa madarasa 3 na matundu 6 ya vyoo shule ya msingi Samaka	79,200,000
69	Ujenzi wa madarasa 3 na matundu 6 ya vyoo shule ya msingi Munane	79,200,000
70	Ujenzi wa shule ya mkondo mmoja Kinku	318,800,000
71	Ufuatiliaji ngazi ya shule na Halmashauri	21,000,000
72	Kuwezesha manunuzi ya vifaa vya kufundishia wanafunzi wa elimu ya awali kwenye shule 21 za Msingi	0
JUMLA (FEDHA ZA BOOST)		857,800,000

8.1.3 Miradi iliyotekelezwa kwa za fedha SWASH kwa mwaka wa fedha 2023/2024

Na.	Jina la Mradi	Fedha iliyoidhinishwa
1	Kujenga matundu 30 ya vyoo katika shule ya Msingi Wibia ifikapo Juni 2024	65,023,393.76
2	Kujenga matundu 25 ya vyoo katika shule ya Msingi Mayuta ifikapo Juni 2024	56,023,393.76
3	Kujenga matundu 34 ya vyoo katika shule ya Msingi Masweya ifikapo Juni 2024	72,323,393.76
4	Kujenga matundu 26 ya vyoo katika shule ya Msingi Laini Chungu ifikapo Juni 2024	57,723,393.76
5	Kujenga matundu 23 ya vyoo katika shule ya Msingi Ihanja ifikapo Juni 2024	52,373,393.76
6	Kufanya usimamizi na Ufuatiliaji wa miradi ya SWASH ifikapo Juni 2024	12,369,194.36
7	Kujenga kichomea taka na ukarabati wa vyoo zahanati ya Ng'ongosoro	23,000,000.00
8	Kujenga kichomea taka na ukarabati wa vyoo zahanati ya Mgungira	26,476,777.10
JUMLA(SWASH)		365,312,940.26
JUMLA KUU		3,646,879,818.26

9.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Waziri, Kwa ujumla Wilaya inaendelea kufanya jitihada mbalimbali kwa kushirikisha Wadau na Wananchi kwa ujumla ndani ya Wilaya ili kuhakikisha tunaboresha shughuli za huduma za kijamii na za kiuchumi kwa lengo la kuharakisha upatikanaji wa maendeleo ya Wilaya ya Ikungi na Wananchi kwa ujumla.

Mheshimiwa Waziri, Kwa heshima na taadhima, baada ya taarifa hii nakukaribisha Wilaya ya Ikungi ili uweze kuongea na wananchi, watumishi pamoja na kupitia na kukagua shughuli za maendeleo ambazo zinatekelezwa na Serikali ya awamu ya sita. Sisi tupo tayari kupokea maelekezo yako utakayoyatoa.

Naomba kuwasilisha.

Thomas C. Apson

MKUU WA WILAYA YA IKUNGI

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA
WILAYA YA SINGIDA

**TAARIFA YA MAFANIKIO YA SERIKALI YA AWAMU YA SITA INAYOONGOZWA
NA MH.DR. SAMIA SULUHU HASSAN RAIS WA JAMHURI YA MUUNGANO WA
TANZANIA INAYOTOLEWA KWA MHE. JERRY W. SLAA WAZIRI WA HABARI
MAWASILIANO NA TEKNOLOJIA YA HABARI WAKATI WA ZIARA YAKE
WILAYANI SINGIDA TAREHE 25/10/2024**

Imeandaliwa na: -
Ofisi ya Mkuu wa Wilaya
Wilaya ya Singida

UTANGULIZI

Mheshimiwa Waziri

Naomba nichukue nafasi kwa niaba ya wananchi wa Halmashauri ya Manispaa ya Singida kukukaribisha wewe pamoja na msafara wa viongozi na wasaidizi wako ulioambatana nao. Baada ya utangulizi huu naomba kuwasilisha kwako mafanikio ambayo yamepatikana katika kipindi tajwa hapo juu.

HALI YA UTAWALA

Halmashauri ya Manispaa ya Singida ina Jimbo moja la Uchaguzi la Singida Mjini lenye Mbunge wa kuchaguliwa pamoja na Mbunge wa viti maalum mmoja; Baraza la madiwani wa CCM linaloongozwa na Mstahiki Meya, madiwani wa kuchaguliwa wapo **18** na Viti maalum wapo **6**, Manispaa ina Tarafa **2**, Kata **18**, Mitaa **53**, Vijiji **19** na kaya zipatazo **54,697** kwa mujibu wa Sensa ya watu na makazi ya mwaka 2022, Manispaa ina wakazi **232,459** kati yao wanawake **119,101 (51.2%)** wanaume **113,358 (48.8%)**. Wastani wa idadi ya watu kwa Kaya ni watu **4.2**. Manispaa ina ukubwa wa **km** za mraba **754** hii ni sawa na Hekta **75,400**.

UBORESHAJI WA DAFTARI LA WAPIGA KURA KWA JIMBO LA SINGIDA MJINI

Mheshimiwa Waziri

Zoezi hili lilifanyika vizuri ambapo wapiga kura 34, 531 waliguswa, watu 22,818 waliandikishwa wakiwa ni wapiga kura wapya na watu 11,667 waliboreshewa taarifa zao wakati watu 46 waliondolewa kutokana na kukosa sifa

HALI YA UANDIKISHA DAFTARI LA MTAA

Lengo lilikuwa kuandikisha wapiga kura 131,768 tumefanikiwa kuandikisha wapiga kura 137,312 sawa na asilimia 104

HALI YA UTEKELEZAJI WA MIRADI YA MAENDELEO

Mheshimiwa Waziri

Kuanzia mwaka 2021/22 hadi mwaka 2023/24 na 2024/25, kiasi cha **Shilingi 25,648,608,541.00** zimepokelewa na baadhi zimeshatumika kutekeleza miradi ya maendeleo ambayo inatoa na itoia huduma kwa wananchi. Aidha, kupitia **mapato ya ndani** Manispaa imeendelea kukamilisha ujenzi wa miradi; hususan miradi ya Afya ambayo haikukamilika kwa miaka iliyopita ambayo ni Zahanati za **Ititi, Unyianga, Kisasida, Isomia** na **Vituo vya Afya vya Mwaja** ambapo huduma za awali zinatolewa na **Unyambwa ukamilishaji unaendelea**, pia nyumba ya Mtumishi iliyopo katika eneo la **VETA** imekamilika. Utekelezaji wa bajeti na Ukamilishaji wa miradi unaendelea kulingana na mgao unaopatikana kutoka bajeti ya Serikali kuu na makusanyo ya mapato ya ndani kwa kila robo mwaka.

Jedwali na 1. Muhtasari wa Fedha zilizopokelewa na Miradi iliyotekelezwa kuanzia mwaka 2021/2022 hadi 2024

MWAKA	SERIKALI KUU SH	HALMASHAURI SH
2021/22	3,170,417,140	661,807,950.00
2022/23 - 2023/24	19,765,693,851	2,050,689,600.00
Jumla	22,936,110,991	2,712,497,550.00
JUMLA KUU		25,648,608,541.00

Majedwali yenye mchanagnuo wa fedha hizi yameambatishwa (Jedwali Na 2 > Jedwali Na 5)

Mheshimiwa Waziri

Tunaishukuru sana Serikali inayoongozwa na Mama yetu mpendwa Dr. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuleta fedha nyingi za Maendeleo kwa kipindi alichokaa madarakani.

MIRADI ILIYOTEKELEZWA NI KAMA IFUATAVYO: -

Jedwali Na 2. Utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa mwaka wa fedha 2021/22

NA	JINA LA MRADI	GHARAMA SH	CHANZO CHA FEDHA
1	Kujenga Chumba 1 cha darasa Shule ya Sekondari ya Dk. Salmin	20,000,000	UVIKO-19
2	Kujenga Chumba 1 cha darasa Shule ya Sekondari Kimpungua	20,000,000	UVIKO-19
3	Kujenga vyumba 3 vya madarasa Shule ya Sekondari Kindai	60,000,000	UVIKO-19
4	Kujenga vyumba 6 vya madarasa Shule ya Sekondari Mandewa	120,000,000	UVIKO-19
5	Kujenga Chumba 1 cha darasa Shule ya Sekondari Mtamaa	20,000,000	UVIKO-19
6	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule ya Sekondari Mtipa	40,000,000	UVIKO-19
7	Kujenga Chumba 1 cha darasa Shule ya Sekondari ya Mufumbu	20,000,000	UVIKO-19
8	Kujenga vyumba 6 vya madarasa Shule ya Sekondari ya Mughanga	120,000,000	UVIKO-19
9	Kujenga Chumba 1 cha darasa Shule ya Sekondari Mungumaji	20,000,000	UVIKO-19
10	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule ya Sekondari Mwankoko	40,000,000	UVIKO-19
11	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule ya Sekondari Senge	40,000,000	UVIKO-19
12	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule	40,000,000	UVIKO-19

NA	JINA LA MRADI	GHARAMA SH	CHANZO CHA FEDHA
	ya Sekondari Unyambwa		
13	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule ya Sekondari Unyamikumbi	40,000,000	UVIKO-19
14	Kujenga Chumba 1 cha darasa Shule ya Sekondari Unyanga	20,000,000	UVIKO-19
15	Kujenga vyumba 3 vya madarasa Shule ya Sekondari Mitunduruni	60,000,000	UVIKO-19
16	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule Shikizi ya Nkuhi	40,000,000	UVIKO-19
17	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule Shikizi Mwembemoja	40,000,000	UVIKO-19
18	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule Shikizi Mwachichi	40,000,000	UVIKO-19
19	Kujenga vyumba 2 vya madarasa Shule Shikizi Sundu	40,000,000	UVIKO - 19
20	Kuwezesha ujenzi wa chumba 01 cha darasa katika S/Sekondari Dr. Salmin	25,000,000	S/KUU
21	Kuwezesha ujenzi wa chumba 01 cha darasa katika S/Sekondari Kindai	25,000,000	S/KUU
22	Kuwezesha ujenzi wa vyumba 02 vya madarasa katika S/Sekondari Mungumaji	50,000,000	S/KUU
23	Kuwezesha ukamilishaji wa chumba 01 cha Maabara S/Sekondari Mtamaa	15,000,000	S/KUU
24	Kuwezesha ukamilishaji wa chumba 01 cha Maabara S/Sekondari Mtipa	15,000,000	S/KUU
25	Kuwezesha ukamilishaji wa chumba 01 cha Maabara S/Sekondari Mungumaji	15,000,000	S/KUU
26	Kuwezesha ukamilishaji wa chumba 01 cha Maabara Shule ya Sekondari Mwankoko	15,000,000	S/KUU
27	Kuwezesha ujenzi wa chumba 01 cha Maabara S/Sekondari Senge	40,000,000	S/KUU
28	Kuwezesha ujenzi wa vyumba 02 vya madarasa ikiwemo miundombinu ya uvunaji wa maji katika Shule ya Sekondari Mandewa	11,872,379.85	EP4R
29	Kuwezesha ujenzi wa miundombinu ya Shule katika Shule ya Sekondari Uhamaka	470,000,000	SEQUIP
30	Kuwezesha umaliziaji darasa 1 kwa kuezeka, kupaka rangi, sakafu na kurekebisha mlango na madirisha katika S/Sekondari ya Mandewa	12,500,000	TOZO
31	Kuwezesha umaliziaji darasa 1 kwa kuezeka, kupaka rangi, sakafu na kurekebisha mlango na madirisha katika S/Sekondari ya Senge	12,500,000	TOZO

NA	JINA LA MRADI	GHARAMA SH	CHANZO CHA FEDHA
32	Kuwezesha ukamilishaji wa ujenzi wa chumba 01 cha darasa katika shule ya msingi Kihade	12,500,000	S/KUU
33	Kuwezesha ukamilishaji wa ujenzi wa vyumba 02 vya madarasa ikiwemo miundombinu ya uvunaji wa maji katika shule ya msingi Kititimo	12,500,000	S/KUU
34	Kuwezesha ukamilishaji wa ujenzi wa chumba 01 cha darasa ikiwemo miundombinu ya uvunaji wa maji katika shule mpya ya msingi Mwaghupi	12,500,000	S/KUU
35	Kuwezesha ukamilishaji wa ujenzi wa chumba 01 cha darasa kwa Elimu ya awali na msingi katika shule ya msingi Ng'aida	12,500,000	S/KUU
36	Kuwezesha ukamilishaji wa ujenzi wa vyumba 02 vya madarasa ikiwemo miundombinu ya uvunaji wa maji kwa Elimu ya awali na msingi katika shule ya msingi Ughaughu (Sundu)	25,000,000	S/KUU
37	Kuwezesha ukamilishaji wa ujenzi wa chumba 01 cha darasa katika shule ya msingi Unyamikumbi	12,500,000	S/KUU
38	Kuwezesha ukamilishaji wa ujenzi wa chumba 01 cha darasa katika shule ya msingi Unyianga	12,500,000	S/KUU
39	Ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa katika Shule ya Msingi Manga	40,000,000	LANES
40	Ujenzi wa vyumba 2 vya madarasa katika Shule ya Msingi Ukombozi	40,000,000	LANES
41	Kuwezesha ujenzi wa matundu 10 ya vyoo S/Msingi Ipungi	11,872,379.85	S/KUU
42	Ujenzi wa matundu sita ya vyoo S/Msingi Mtipa	6,600,000	S/KUU
43	Ujenzi wa matundu 8 ya vyoo S/Msingi Manga	11,872,379.85	S/KUU
44	Kujenga matundu 6 ya vyoo S/Minga	6,600,000	S/KUU
45	Ujenzi wa matundu 6 ya vyoo S/Msingi Nyerere	6,600,000	S/KUU
46	Ujenzi wa kituo cha Afya Mwaja kata ya Mandewa	500,000,000	S/KUU
47	Ujenzi wa Kituo cha Afya Kata ya Unyambwa (Ujenzi wa OPD, Maabara, jengo la upasuaji, jengo la mama na mtoto, jengo la kufulia, kichomea taka na walkways)	500,000,000	S/KUU

NA	JINA LA MRADI	GHARAMA SH	CHANZO CHA FEDHA
48	Ujenzi wa majengo ya upasuaji na wodi ya mama na mtoto Kituo cha Afya Mtisi	200,000,000	S/KUU
49	Ujenzi wa jengo la mama na Mtoto kituo cha afya Sokoine	100,000,000	S/KUU
50	Ujenzi wa zahanati ya Kisasida	50,000,000	S/KUU
51	Ujenzi wa zahanati ya Unyianga	50,000,000	S/KUU
	JUMLA SERIKALI KUU	3,170,417,140	
52	Ukamilishaji wa Jengo la Xray kituo cha afya Sokoine	31,000,000	M/NDANI
53	Nyumba ya Mtumishi Veta	20,000,000	M/NDANI
54	Ukamilishaji darasa s/Msingi Ng'ida	12,500,000	M/NDANI
55	Ujenzi wa Choo s /Msingi Sundu	5,333,000	M/NDANI
56	Ulipaji fidia eneo la dampo	31,000,000	M/NDANI
57	Ukamilishaji darasa sek/ Unyianga	10,000,000	M/NDANI
58	Anuani za makazi	270,892,450	M/NDANI
59	Mikopo ya Wanawake vijana na watu wenye ulemavu	293,570,000	M/NDANI
	Jumla ndogo	661,807,950	

Jedwali Na 3. Miradi iliyotekelezwa kwa kutumia mapato ya ndani 2022/23 na 2023/24

NA	SHUGHULI	KIASI KILICHOTUMIKA SH
1	Upimaji viwanja 539 katika maeneo ya Mandewa. Unyamikumi, Misuna, na Manguanjuki kupitia Makampuni Binafsi	7,767,000
2	Manunuzi ya kifaa cha kisasa cha Upimaji Ardhi (RTK)	50,000,000
3	Ulipaji fidia ardhi kwa ajili ya matumizi mbalimbali na taasisi za umma	34,055,930
4	Maandalizi ya hatimiliki 508 na kuandaa michoro ya Mipangomiji 10	1 405,000
5	Kuchangia uwekaji wa anuani za makazi katika mitaa ya Ipembe	15,000,000
6	Kuotesha na kupanda miti 15,000	1,967,500
7	Ukamilishaji ujenzi wa Shule ya Sekondari Uhamaka	50,000,000
8	Kuwezesha Wakulima na wafugaji kuhudhuria na kupata mafunzo ya Ufugaji bora na matumizi ya viuatilifu	12,295,240
9	Kuwezesha ujenzi wa machinjio mpya eneo la Ng'aida kata ya Kisaki	120,000,000
10	Kuwezesha uibuaji wa miradi kupitia dhana ya fursa na vikwazo kwa maendeleo (O&OD)	13,146,000
11	Kuwezesha ukamilishaji wa nyumba ya Mtumishi VETA	10,000,000
12	Kuwezesha maandalizi ya Bajeti	6,510,000
13	Kuwezesha ujenzi wa vyoo Shule ya Sekondari	12,100,000

NA	SHUGHULI	KIASI KILICHOTUMIKA SH
	Maharu	
14	Kuwezesha vikundi 80 vya Vijana,vikundi 80 vya wanawake na vikundi 20 vya Watu wenye ulemavu	592,224,325
15	Kuwezesha Vikundi 34 vya Wanawake, 18 Vijana na 2 watu wenye ulemavu kutokana na marejesho	225,000,000
16	Kuwezesha shughuli za lishe kwa Watoto 25,469 umri chini ya miaka 5	44,784,000
17	Ujenzi wa kituo kipya cha Afya Kata ya Mtipa	426,000,000
18	Ununuzi wa samani katika Ukumbi wa Manispaa na Ofisi	20,900,000
19	Ununuzi wa malori 2 kwa ajili ya kuwezesha Usafishaji wa Mji	220,000,000
20	Kuchangia manunuzi ya Gari la Sensa ya Watu na makazi	18,142,975
21	Matengengezo ya Kijiko/mtambo wa kuzolea Taka	16,000,000
22	Ukarabati wa Ofisi ya Utawala pamoja na kuweka TV seti mbili katika ofisi	8,196,000
23	Ukamilishaji ujenzi wa zahanati za Ititi	29,056,000
24	Ukamilishaji ujenzi wa zahanati za Kisasida	23,018,000
25	Ukamilishaji ujenzi wa Kituo cha Afya Mandewa	47,812,910
26	Ukamilishaji wa zahanati ya Unyianga na jengo la mama na mtoto	20,860,000
27	Ukamilishaji wa kituo cha afya Unyambwa	40,471,000
28	Ukamilishaji ujenzi Zahanati ya Isomia	2,700,000
19	Ukamilishaji wa madarasa 02 shule ya msingi Mwankoko na shule shikizi Nkuhi	7,930,000
30	Kuwezesha ujenzi wa vyoo SM Isomia	8,800,000
31	Ukamilishaji wa Sekondari ya Utemini	57,775,650
	JUMLA	2,050,689,600

Jedwali na 4. Miradi ya maendeleo kwa fedha za Serikali Kuu Zilizopokelewa 2022/23 na 2023/24

NA	SHUGHULI	KIASI POKELEWA SH
1	Utoaji Ruzuku kwa kaya Maskini 5,496 TASAF	2,936,716,953
2	Ujenzi wa jengo la utawala la Halmashauri	2,000,000,000
3	Ujenzi wa Majengo ya EMD na Wadi maalumu ya wanawake ; ukarabati wa Jengo la upasuaji na Jengo la huduma ya Meno Hospitali ya Manispaa	1,000,000,000
4	Miradi ya Boost - Ujenzi wa Shule 2 Mpya za Msingi pamoja na madarasa ya awali madarasa 15 na vyoo	1,371,500,000
5	Ujenzi wa madarasa 50 na kuweka viti na meza Shule za Sekondari	1,000,000,000
6	Mfuko wa kuchochea Maendeleo katika Jimbo	139,766,000
7	Miradi ya Vyumba vya Madarasa na Vyoo	300,000,000
8	Miradi ya Elimu Sekondari Fedha za Tozo	25,000,000

NA	SHUGHULI	KIASI POKELEWA SH
9	Miradi ya Elimu Madarasa 8 na Vyoo Lipa kwa matokeo	182,000,000
10	Ujenzi wa mtundu ya vyoo shule za msingi	44,000,000
11	Ujenzi wa vyumba 2 na vyoo Shule ya awali Kindai -LANES	55,824,000
12	Ujenzi wa madarasa Shule za Msingi	220,000,000
13	Ukamilishaji madarasa shule za Msingi	168,750,000
14	Ukamilisghaji wa mabweni 3 Shule za Sekondari 2	60,000,000
15	Miradi ya Afya UNICEF	5,000,000
16	Ujenzi wa sekondari mpya ya Utemini	544,245,626
17	Ujenzi wa sekondari mpya ya Uhamaka	470,000,000
18	Ukamilishaji ujenzi wa mabweni 2 Shule ya Sekondari	150,000,000
19	Ujenzi wa Nyumba ya walimu 2 in One Sekondari ya Uhamaka	110,000,000
20	Ukamilishaji ujenzi wa Zahanati ya Isomia	50,000,000
21	Ujenzi wa kituo cha Afya Mtisi fedha za tozo	200,000,000
22	Manunuzi ya Vifaatiba kwa Zahanati Ititi na kituo cha Mandewa	200,000,000
23	Miradi ya SWASH - usafi wa mazingira	35,617,139
24	Mradi wa chanjo	55,787,620
25	Ujenzi wa kituo cha Afya Mwaja kata ya Mandewa fedha za tozo	500,000,000
26	Ujenzi wa nyumba ya Mkurugenzi eneo la Bomani	180,000,000
27	Ujenzi wa Zahanati ya Manguanjuki	50,000,000
28	Ununuzi wa vifaa tiba vituo vya afya	101,336,800
29	Ujenzi wa Madarasa Shule za Msingi za Kibaoni, Makyunje, Ipembe, Manguamitogho, Kimpungua, Sabasaba, Ughaughu na Ukombozi	180,000,000
30	Matundu ya Vyoo (Vituo Shikizi) Shule za Msingi za Mtamaa, Mughanga, Nyunjwi na Makyunje	28,000,000
31	GLOBAL FUND - Huduma za afya- HIV	11,414,000
32	EP4R Elimu Msingi ujenzi wa Madarasa 2 na vyoo 8 SM Mwankoko vyoo 20 katika shule za Manga, Misuna, Mwaja, Uhamaka, Unyakhae	100,400,000
33	Elimu Sekondari Ukamilishaji wa maabara 2 Mandewa Sekondari na madarasa 2 Uhamaka na madarasa 2 Maharu Sekondari	80,000,000
34	Gharama za Mitihani Elimu msingi	410,631,000
35	Gharama za Mitihani Elimu Sekondari	471,768,000
36	Elimu Bila Malipo Elimu Msingi	338,097,943
37	Elimu Bila Malipo Elimu Sekondari	614,737,518
38	Ujenzi wa vyoo vyumba 127 Sekondari	216,000,000
39	Ukamilishaji wa maboma 4 Sekondari	50,000,000
40	Ujenzi wa madarasa 55 Sekondari	1,265,000,000
	JUMLA	15,921,592,599

Jedwali na 5. Miradi inayoendelea kutekelezwa kwa mwaka 2023/2024

MRADI	KIASI POKELEWA SH
Ujenzi wa Jengo la Utawala Manispaa - Serikali Kuu	2,000,000,000
Ujenzi wa nyumba ya Mkurugenzi wa Manispaa - Serikali Kuu	180,000,000
Ujenzi wa EMD na wodi ya Wanawake,na ukarabati mkubwa wa jengo la upasuaji & jengo la meno Hospitali ya Manispaa - Serikali Kuu	1,000,000,000
Umaliziaji wa Kituo cha Afya kata ya Mtipa - mapato ya ndani	443,805,000
Umaliziaji wa machinjio Kata ya Kisaki - mapato ya ndani	120,000,000
Ujenzi wa Shule madarasa na vyoo,uongezaji wa madarasa kwa ajili ya Kidato cha tano na katika Shule za Sekondari naujenzi wa Shule mpya 2 za Sekondari	3,844,101,252
JUMLA	7,587,906,252

Mheshimiwa Waziri

Katika miradi iliyotajwa hapo juu mradi mmojawapo ni mradi endelevu kuanzia mwaka wa fedha 2022/23 ambao ni ujenzi wa jengo la utawala la Manispaa hadi sasa mradi umeshapokea jumla ya **Shilingi 2,000,000,000** na upo hatua ya uezekaji kiasi cha **Shilingi 2,000,000,000** zimeshatumika, **ambapo** baadhi ya vifaa vya kuendeleza ujenzi vimeshanunuliwa na kuhifadhiwa stoo. Mradi huu utakamilika mwaka 2024/25 baada ya kupokea fedha za awamu ya tatu. Aidha, maombi ya fedha za manunuzi ya samani na kujenga uzio yameshawaliwa Ofisi ya Katibu Mkuu **OR – TAMISEMI** mwanzoni mwa mwezi Mei 2024.

Pamoja na mradi huu kuna mradi mwingine wa Hospitali ya Manispaa uliopokea **Shilingi 1,000,000,000**; ambapo ujenzi wa **EMD** na Jengo la wanawake umefikia hatua ya ukamilishaji, hii ni sambamba na ukarabati wa Jengo la upasuaji kwa kutoa paa la zamani, kuliongezea jengo urefu na kuondoa vifaa chakavu, kutengeneza dari na sakafu (*tiles*) pamoja na madirisha na milango, pia ukarabati wa jengo la huduma ya meno;

MAFANIKIO AMBAYO YAMEPATIKANA KATIKA KIPINDI HIKI

Mafanikio yaliyopatikana ni mengi lakini naomba kutaja machache kama ifuatavyo: -

- Ongezeko la mapato ya ndani huru kutoka **Shilingi 3,819,636,334** kwa mwaka **2021/22** hadi Shilingi **4,866,059,100** mwaka **2023/24** ambazo sawa na **asilimia 27.4**
- Kuongezeka kwa huduma za ugani na matumizi ya mbolea na mbegu bora hivyo kuongeza uzalishaji wa mazao ya Biashara kutoka tani **2,132.1** mwaka 2021 hai tani **6,468** mwaka 2022

- Upatikanaji wa mbolea ya Ruzuku **tani 168** na mbegu za Alzeti **tani 12,000**
- Ongezeko la Vituo vya kutolea huduma za Afya kutka zahanati **17** hadi **21** na Vituo vya Afya Kutoka **1** hadi **4** ikiwa ni pamoja na kukabidhiwa Hospitali ya Manispaa na kuwepo kwa Hospitali ya Rufaa
- Kutokana na sera ya Elimu Bila Ada, usajili wa Wanafunzi katika Shule za Msingi umeongezeka kwa kutoka wanafunzi **5,872** kwa mwaka 2022 hadi wanafunzi **7,624** sawa na ongezeko la asilimia **30**
- Ongezeko la miundombinu ya madarasa ,ofisi za walimu ,vyoo na samani katika Shule ambapo Shule mpya **2** za Msingi na Shule **mpya 2** za Sekondari zimejengwa pamoja na Uwepo wa Madarasa ya awali ya Kisasa katika Shule za Msingi **4**
- Ongezeko la Shule za Bweni za Serikali kutoka **1** hadi shule **3**
- Ongezeko la barabara za lami katika Manispaa kutoka kilometa **522.332** Hadi kilometa **523.992** ikiwa ni pamoja na ujenzi wa **Underpass 1** ili kuepusha ajali

CHANGAMOTO ZILIZOPO

- Bajeti ndogo inayotolewa kwa **TARURA** hivyo kuomba kuongezwa kwa bajeti ya Barabara ili iendane na hadhi ya Manispaa
- Uharibifu mkubwa wa barabara zilizo nje ya mji zilizoharibiwa na mvua hivyo kuomba bajeti ya matengenezo
- Uhitaji wa vifaa vya maabara za Sayansi katika shule za Sekondari
- Uwepo wa maboma mengi ya madarasa na ofisi za Vijiji na Mitaa zilizoanzishwa na kujengwa kwa nguvu za wananchi zinazohitaji ukamilishaji
- Upungufu wa watumishi wa Kada zote hivyo kuomba kuajiri/ kuongezewa watumishi

MIRADI MIKUBWA INAYOTARAJIWA KUTEKELEZWA KWA MWAKA 2024/25

- Ukamilishaji wa **MRADI** wa mabwawa **5** ya kutibu majitaka wenye gharama ya **Shilingi 1,730,000,000.04** kupitia programu ya maendeleo ya sekta ya Maji na Usafi wa Mazingira katika **Miji 28**; ambao utaboresha huduma ya Usafi wa Mazingira katika Manispaa ya Singida.
- Mradi wa **TACTIC** ambao utahusisha Ujenzi wa Soko la Kimataifa la Vitunguu katika Kata ya Misuna, Barabara zenye urefu wa **Kilometa 7** na Mfereji wa kusafirisha maji ya Mvua katika eneo la Mnunguna kata ya Minga. Mradi huu umekamilisha upembuzi yakinifu na usanifu
- Ukamilishaji wa jengo la Utawala Manispaa kwa gharama ya **Shilingi 3,000,000,000** ambapo **Shilingi 2,000,000,000** zimeshapokelewa kama ilivyoelezwa hapo awali

MAENEO YALIYOBAINISHWA KWA AJILI YA UWEKEZAJI WA VITEGAUCHUMI KWA KUSHIRIKIANA NA WADAU/SEKTA BINAFSI

Mheshimiwa Waziri

Maeneo yaliyobainishwa kwa ajili ya ujenzi wa vitegauchumi ni haya yafuatayo:

- Uwekezaji katika Stendi ya Zamani kwa kujenga maduka, huduma za kifedha na ofisi mbalimbali
- Uwekezaji katika Stendi ya Misuna a kwa kufanya maboresho ili kuwa na miundombinu ya kisasa ikiwa ni pamoja na kujenga jengo biashara la kupumzikia abiria, fremu za maduka ya kisasa eneo la gereji kwa ajili ya **Service** ya magari pamoja eneo la kuoshea magari
- Uwekezaji katika eneo lililokuwa Dampo - Manga kwa kuweka Maegesho ya Maroli, kituo cha mafuta, Gereji na maduka ya spea za magari, migahawa, maghala, na hosteli
- Uwekezaji katika Eneo ilipo ofisi ya sasa ya Manispaa kwa kujenga Kumbi za mikutano, sherehe, hoteli na migahawa, ofisi na Maeneo ya Biashara ndogo na kubwa pamoja na eneo la kupumzikia (**recreation centre**)

*Uwekezaji huu ukikamilika kwa pamoja unatarajiwa kuiingizia mapato Manispaa wastani wa **Shilingi 5,000,000,000** kwa mwaka.*

Mheshimwa Waziri

Naomba kuwasilisha.

HALMASHAURI YA WILAYA YA SINGIDA

TAARIFA YA UTEKELEZAJI MIRADI YA MAENDELEO KWA MWAKA 2023/2024 NA UTEKELEZAJI WA MIRADI KWA MWAKA 2024/2025 KUFIKIA SEPTEMBER, 2024

1. Taarifa ya utekelezaji miradi ya maendeleo kwa mwaka 2023/2024

Kwa mwaka wa fedha 2023/24 Halmashauri ya Wilaya ya Singida imeidhinishwa kutumia **shilingi 15,499,822,780** Fedha hizi zinajumuisha nyongeza ya bajeti ya **shilingi 1,617,600,000** iliyoidhinishwa katika kipindi cha Januari 2024 hadi Juni 2024 kama ilivyofafanuliwa katika jedwali Namba 1

Jedwali 01: Mchanganuo wa Makisio ya Bajeti ya Miradi ya Maendeleo 2023/2024

Chanzo cha fedha	Makisio 2023/2024	Nyongeza ya Bajeti 2023/2024	Jumla Bajeti 2023/2024
Mapato yandani	245,229,280	100,000,000	345,229,280
Ruzuku ya maendeleo serikali ku	5,455,994,500	1,517,600,000	6,973,594,500
Ruzuku ya Miradi ya Maendeleo toka Wahisani	8,180,999,000	0	8,180,999,000
JUMLA	13,882,222,780	1,617,600,000	15,499,822,780

MAPATO TOKA SERIKALI KUU NA MAPATO YA NDANI

Katika kipindi cha Julai, 2023 hadi Juni 2024 **Shilingi 15,374,199,768.00** zimepokelewa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi na shughuli za maendeleo sawa na **asilimia 99** ya bajeti ya utekelezaji wa miradi ya Maendeleo kama ilivyofafanuliwa kwenye Jedwali Na. 02

Jedwali 02: Mchanganuo wa Mapato ya Bajeti ya Maendeleo kwa mwaka 2023/2024

Maelezo	Bajeti iliyoidhinishwa	Mapato Julai 2023 – Juni, 2024	Asilimia
Mapato yandani	345,229,280.00	345,229,280.00	100
Ruzuku ya maendeleo serikali ku	6,973,594,500.00	7,028,760,708.00	101
Ruzuku ya Miradi ya Maendeleo toka Wahisani	8,180,999,000.00	8,000,209,780.00	98
Jumla Kuu	15,499,822,780.00	15,374,199,768.00	99

MATUMIZI

Halmashauri kwa kipindi cha mwaka wa fedha 2023/2024 imetumia **Shilingi 11,045,610,817.18** sawa na Asilimia **72** ya fedha zilizopokelewa kwa ajili ya matumizi ya miradi na shughuli za Maendeleo kama ilivyofafanuliwa katika jedwali Namba 03

Jedwali 03: Fedha pokelewa na matumizi kwa mwaka 2023/2024 hadi mwezi Juni, 2024

Chanzo	Bajeti iliyoidhinishwa	Mapato hadi Juni 2024	Matumizi hadi Juni 2024	%
Mapato yandani	345,229,280.00	321,680,078.20	140,882,144.18	44
Ruzuku ya maendeleo serikali ku	6,973,594,500.00	7,028,760,708.00	4,455,515,107.54	63
Ruzuku ya Miradi ya Maendeleo toka Wahisani	8,180,999,000.00	8,000,209,780.01	6,449,213,565.46	81
Jumla Kuu	15,499,822,780.00	15,350,650,566.21	11,045,610,817.18	72

Jedwali 04: Mchanganuo wa Mapato na matumizi kwa kila chanzo

Chanzo cha fedha/Maelezo	Bajeti idhinishwa	Mapato Pokelewa	Matumizi
FEDHA ZA NDANI			
A.ELIMU BILA MALIPO MSINGI NA MITIHANI			
Ruzuku ya uendeshaji wa elimu ya msingi (Capitation)	493,674,000	493,674,000	436,707,579
Posho ya madaraka kwa Maafisa Elimu Kata na Walimu Wakuu	305,400,000	299,000,000	271,150,275
Chakula wanafunzi mahitaji Maalum	72,117,000	78,509,829	74,231,538
Mitihani (STD IV)	337,490,000	337,490,000	337,490,000
Mitihani (STD VII)	330,214,000	330,214,000	330,214,000
Jumla ndogo - Elimu bila malipo msingi	1,538,895,000	1,538,887,829	1,449,793,392

Chanzo cha fedha/Maelezo	Bajeti idhinishwa	Mapato Pokelewa	Matumizi
B. ELIMU BILA MALIPO NA MITIHANI SEKONDARI			
Ruzuku ya Uendeshaji(Capitation)	226,762,500	225,453,536	201,751,864
Posho ya Madaraka Elimu Sekondari kwa Wakuu wa Shule	84,000,000	83,000,000	74,557,113
Ruzuku ya chakula kwa wanafunzi wa shule tatu za Sekondari	479,520,000	532,262,900	488,447,095
Ruzuku ya Fidia ya Ada kwa wanafunzi wa kutwa na Bweni	407,220,000	411,959,442	377,618,782
Mitihani (Form II,IV&VI)	726,937,000	726,937,000	726,937,000
Jumla ya Elimu Bila Malipo Sekondari	1,924,439,500	1,979,612,878	1,869,311,854
Miradi ya Maendeleo(			
Samani - Jengo la Utawala	150,000,000	150,000,000	-
Jengo la Utawala	650,000,000	650,000,000	32,191,880.00
Vifaa vya Vituo vya Afya vya 4	600,000,000	600,000,000	242,676,636.70
Ununuzi wa vifaa vya Zahanati ya Sagara na Makhandi	100,000,000	100,000,000	6,776,207.54
Ukamilishaji wa Zahanati	100,000,000	100,000,000	100,000,000
Kuchangia utekelezaji wa miradi-Mfuko wa Jimbo	84,660,000	84,660,000	84,660,000
Ujenzi wa madarasa Shule 2 Kongwe za Msingi	180,000,000	180,000,000	180,000,000
Matundu ya vyoo vituo 2 shikizi vya shule za Msingi	28,000,000	28,000,000	27,200,000.00
Ujenzi wa uzio bweni ya watoto wenye Mahitaji Maalum Mtinko	60,000,000	60,000,000	60,000,000
Ukamilishaji wa Bweni Mtinko	20,000,000	20,000,000	20,000,000

Chanzo cha fedha/Maelezo	Bajeti idhinishwa	Mapato Pokelewa	Matumizi
Shule ya Msingi			
Ujenzi wa madarasa 53, matundu 152 ya choo na ukamilishaji wa madarasa 2	1,517,600,000	1,517,600,000	362,905,137
Fedha toka Serikali kuu	3,510,260,000	3,510,260,000	1,136,409,862
Mapato ya Ndani (20%)	345,229,280	321,680,078.20	140,882,144.18
Jumla kuu ya fedha za ndani	7,318,823,780	7,350,440,786	4,596,397,252
G: FEDHA ZA NJE			
Mradi wa kuboresha Elimu ya Sekondari(SEQUIP)	573,000,000	986,225,626.00	34,000,000.00
Programu ya maendeleo ya Afya ya Msingi- GAVI	116,409,000	85,894,624.00	79,979,684.00
Mfuko wa Pamoja wa AFYA	387,868,000	526,807,999.00	471,841,211.60
Mapambano dhidi ya Malaria Global Fund - MSDQI	1,414,000	6,326,975.62	4,240,975.61
Usajili wa watoto chini ya miaka mitano –UNICEF	10,000,000	2,500,000	2,500,000.00
Mradi wa M Mama (UNICEF)	10,000,000	-	-
Mradi wa M-MAMA - World Bank	24,315,000	-	-
Mabadiliko ya Kijamii na Tabia (Social and Behaviour Change (SBC) and Gender -UNICEF	10,535,000	-	-
Progaramu ya Kimataifa ya Kusaidia Lishe	2,632,000	1,137,000.00	-
Mradi wa Maji na usafi wa Maingira Elimu Msingi	180,000,000	146,223,659.00	143,335,375.00
Mradi wa Maji na usafi wa Maingira -Afya	162,456,000	116,856,775.66	99,047,842.66
Programu ya Lipa kwa matokeo Elimu	108,696,000	244,468,644.14	125,000,000

Chanzo cha fedha/Maelezo	Bajeti idhinishwa	Mapato Pokelewa	Matumizi
BOOST Primary Student Learning	936,900,000	397,970,108.00	3,470,108
TASAF III	5656,774,000	5,455,757,854	5,455,757,854
Mapambano dhidi ya HIV (Global Fund)	0	8,698,514.59	8,698,514.59
Mapambano dhidi ya Ukimwi (EGPAF)	0	21,342,000.00	21,342,000.00
JUMLA – FEDHA ZA NJE	8,180,999,000,	8,000,209,780.00	6,449,213,565.46
H: JUMLA KUU – FEDHA ZA MIRADI NA SHUGHULI ZA MAENDELEO	15,499,822,780.00	15,350,650,566.21	11,045,610,817.18
ASILIMIA YA BAJETI NA MAPOKEZI		99	72

Mchanganuo wa miradi na shughuli za maendeleo zilizotekelezwa kwa fedha za mapato ya ndani ni kama inavyosomeka kwenye jedwali Na.5.

JEDWALI 05: MCHANGANUO WA MIRADI NA SHUGHULI ZA MAENDELEO ZILIZOTEKELEZWA KWA KUTUMIA FEDHA ZA MAPATO YA NDANI KWA KIPINDI CHA JULAI 2023 - JUNI 2024

NA	JINA LA MRADI	FEDHA TOLEWA	FEDHA TUMIKA	MAONI/MAELEZO
1	Upimaji wa Viwanja na maandaliziya Michoro ya Mipango Miji na Utekelezaji wa Beacon	4,100,000.00	4,100,000.00	Hatua za kukamilisha upimaji wa viwanja 1020 vilivyopimwa mwaka 2022/23 zinaendeleo bado kuweka Namba za viwanja,kuchora ramani na kupanda beacon 30
2	Kutekeleza Shughuli za afua ya Lishe	37,006,042.18	37,006,042.18	Fedha zimetukika kwenye shughuli zifuatazo: 1.Kufanya vikao vya Tathmini ya mkataba wa Lishe kila robo 2. Kufanya vikao 4 vya kamati ya Lishe. 3.Kuwawezesha wahudumu wa afya ngazi ya jamii wanaofanya kazi

NA	JINA LA MRADI	FEDHA TOLEWA	FEDHA TUMIKA	MAONI/MAELEZO
				ya utekelezaji wa mkataba wa lishe ngazi ya jamii, 4.Kufanya manunuzi ya virutubisho vya kuongeza kwenye unga kwa awamu mbili 5.Kufanya manunuzi ya maziwa kwa wamama wawili waliojifungua watoto zaidi ya wawili 6.Kufanya uhabarisho wa masuala ya Lishe, usafi wa mazingira na mama na mtoto Kupitia Radio Standard 7 Ununuzi wa vifaa kwa ajili ya utoaji wa matibabu ya watoto wenye utapiamlo mkali katika hospitali ya Halmashauri.
3	Ukamilishaji shughuli za Hospitali ya Wilaya	39,859,119.83	39,859,119.83	Jengo la upasuaji na wodi ya upauaji wanaume zimekamiliwa
4	Ujenzi wa Josho Mipilo	25,227,981.17	25,227,981.17	Josho limekamiliwa na linatumika
5	Gharama ya Ununuzi wa Chanzo ya Mifugo	4,850,000.00	4,850,000.00	Chanjo imetolewa kwa ngombe 9,847 na Mbwa 40
6	Ujenzi wa Kizimba cha taka Kijiji Cha Ilongero	4,406,000.00	4,406,000.00	Kizimba kimejengwa na kinatumika
	Upimaji Hospitali ya Wilaya	2,010,000.00	2,010,000.00	Eneo la Hospital ya Halmashauri limepimwa na kupata hati
7	Ukamilishaji wa Shule ya Sekondari Mwanamwema Shein	22,913,000.00	22,913,000.00	Malipo ya ukamilishaji wa mabweni 4 yamefanyika
9	Ununuzi wa kadi za bima kwa watoto wenye ulemavu Ilongero	510,000.00	510,000.000	Kadi za Bima zimetolewa kwa watoto wenye ulemavu
10	Kutoa Mikopo kwa Vikundi vya Wanawake	161,984,701.06	0	Fedha zimehamishiwa

NA	JINA LA MRADI	FEDHA TOLEWA	FEDHA TUMIKA	MAONI/MAELEZO
	Vijana na watu wenye ulemavu			kwenye akaunti ya mikopo kusubiri maelekezo ya serikali
	JUMLA	302,866,844.24	140,882,143.18	

Jedwali Na.6 Changamoto za utekelezaji wa bajeti ya maendeleo kwa mwaka 2023/2024

Na	Changamoto	Utatuzi
1	Miradi inayoendelea kutekelezwa ikiwa inahitaji michango ya jamii imekuwa ni changamoto kubwa kwani michango hiyo imekuwa ikifika kwa kuchelewa na pengine kupatikana kidogo au kutopatikana kabisa.	Kuendelea kuhamasisha jamii ili iweze kushiriki kikamilifu katika kuchangia ukamilishaji wa miradi katika maeneo yao kupitia mpango wa matumizi ya O&OD iliyo boreshwa.
2	Kupewa ukomo mdogo wa bajeti ukilinganisha na mahitaji halisi ya shughuli zinazopaswa kutekelezwa kutokana na uwepo miradi viporo yakiwepo Mabwalo, Zahanati, Kituo cha Afya, Miundombinu ya shule ya Sekondari Mkimbii. na maboma ya madarasa , maabara, Ofisi za Vijiji na Kata, zahanati , vituo vya Afya ambayo Jamii imejenga.	Kukamilisha miradi kwa kutumia mapato ya ndani na kuomba kuongezewa ukomo wa bajeti kulingana na mahitaji halisi ya miradi inatyo tekelezwa.
3	Fedha za mapato ya ndani kuwa na mahitaji makubwa ya utekelezaji na hivyo kupelekea baadhi ya shughuli zilizopangwa kutekelezwa kuendana na mapato yanayopatikana wakati uhitaji ni mkubwa.	Kusimamia na kuimarisha ukusanyaji wa Mapato ya ndani ili fedha zinazopatikana ziweze kutekeleza shughuli kusudiwa zikiwemo za miradi ya Maendeleo
4	Upungufu wa vitendea kazi hasa magari kutokana na magari mengi kuchakaa(Kutumika muda mrefu	Kuendelea kuomba kuongezewa bajeti na kuomba magari toka Wizara ya fedha

Mchanganuo wa miradi iliyotekelezwa kwa fedha toka serikali kuu na fedha za wadau wa maendeleo toka nje angali **Kiambatisho A**

2. Taarifa ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo bajeti ya mwaka 2024/25 kwa kipindi cha Julai hadi Septemba, 2024

Katika mwaka wa fedha wa 2024/25 Halmashauri ya Wilaya ya Singida imeidhinishiwakutumia **9,162,631,231** fedha hizi zimejumuisha shilingi 4,788,366,231 kutoka Serikali kuu, shilingi 4,023,503,000 fedha kutoka wa wahisani (Fedha za Nje) na shilingi 350,762,000 fedha za mapato ya Halmashauri .

Hivyo kwa kipindi cha Julai 2024 hadi Septemba, 2024 Jumla ya shilingi **1,752,437,815** zimepokelewa sawa na **19%** ya bajeti iliyoidhinishwa kwa mwaka. Fedha zilizopokelewa zinajumuisha fedha za serikali kuu shilingi **1,107,388,446** fedha kutoka nje shilingi **439,089,500** na fedha za mapato ya ndani shilingi **205,959,869.48**. Kati ya fedha zilizopokelewa shilingi **1,374,180,315** zimetumika sawa na **78%** ya fedha zote zilizopokelewa Julai 2024 hadi Septemba 2024. Katika kipindi hiki fedha zilizopokelewa ni kwa ajili utekelezaji wa shughuli za Programu ya Elimu Bila malipo kwa shule za Msingi na Sekondari, Fedha za TASAF kwa ajili Mpango wa kunusuru kaya Masikini , Fedha za kuendesha mitihani ya darasa la saba na darasa la Nne. Aidha hakuna fedha zilizopokelewa kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya ujenzi wa miundombinu kutoka Serikali kuu na program /miradi ya wahisani kutoka kwenye bajeti iliyoidhinishwa.Hata hivyo Halmashauri imepokea fedha nje ya bajeti shilingi 686,779,126. kwa ajili ya ujenzi wa kituo cha Afya Ngimu.

Sambamba na utekelezaji wa bajeti ya maendeleo ya mwaka 2024/25, Halmashauri imeendelea na utekelezaji wa miradi kwa fedha Tsh 2,881,225,201.08 zilizovuka mwaka fedha wa 2023/24 ambapo kwa kipindi cha Julai hadi Septemba 2024 shilingi 382,106,864 zimetumika sawa na asilimia 13 ya fedha zilizobaki kwenye akaunti za Halmashauri na vituo vya huduma kufikia Juni 30, 2024.

CHANGAMOTO ZA UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MAENDELEO

- 1) Fedha za bakaa ya mwaka 2023/24 kuchelewa kusoma kwenye mfumo wa Malipo
- 2) Wazabuni wengi na mafundi hawana elimu ya matumizi ya mfumo hivyo hawakujisajili au wamechelewa kujisajili

- 3) Wazabuni kuweka gharama kubwa kuliko bajeti iliyokasimiwa hivyo zabuni kutangazwa Zaidi ya mara moja
- 4) Wazabuni wanaoteuliwa kukataa kufanya majadiliano kuhusu bei(Negotion) hasa kuhusu suala la bei
- 5) Fedha za miradi kutoka serikali kuu na wahisani Tsh **1,243,016,613.76** zilizorejeshwa mfuko mkuu wa serikali bado hazijarejeshwa hadi sasa hivyo kazi zilizotarajiwa kutekelezwa kuchelewa na uwepo wa madai mengi ya wazabuni wa vifaa na mafundi.

Hatua zilizochukuliwa kukabiliana na Changamoto

- 1) Kuendelea kutoa elimu kuhusu matumizi ya mfumo kwa watumiaji wote wa mfumo
- 2) Kuendeleo kutoa usaidizi kwa wakuu wa vituo vya huduma na mafundi katika kusajili na kujisajili kwenye mfumo
- 3) Kuwasiliana na wakala mbalimbali wa viwanda ili waweze kuingia kwenye mfumo na kuomba zabuni za vifaa vya viwandani kwa ajili ya vituo vya huduma.(Shule)
- 4) Kufanya ufuatiliaji wa fedha zilizokuwa zimetolewa na Serikali kuu kwa ajili ya Jengo la Utawala na Vifaa tiba kwa ajili ya vituo 4 vya afya na zahanati 2 ambazo zimerejeshwa mfuko Mkuu wa Serikali ikiwa ni pamoja na kususubiri maelekezo ya Serikali. .

Godwin Gondwe
MKUU WA WILAYA SINGIDA